

Pórucenja za serbšćinu 4(B)

(Lehrerhandreichung)

Naraženja za rozdželenje mašizny do lekcijow a gózinow

Mustery za zawježenje, skšusenje, wóspjetowanje a nałożowanje rěcnych jednotkow

Pokazki za zaředowanje basnjow, spiwow, bajkow, powěscow, wěcnych tekstow,
sekundarneje literatury a dalšnego dodatnego materiala

Zběrka žělowych łopjenow za mólowanje, basjenje, gódanje a graše
a za cytanje, pisanje a powědanje

ZWUCUJOM
SERBSKI

4

Wudawař: Domowina – Zwězk Łužyskich Serbow z.t. Rěcny centrum WITAJ

Awtorki: Ellen Schmidowa, Ute Kieperowa, Rosemarie Frankowa

Didaktiske a rěcne póražowanje: Ingrid Hustetowa

Ilustracije žěłowych łopjenow: Erika Baarmann

1. nakład

Rěcny centrum WITAJ

Chóšebuz 2015

Spěchowane wót Załožby za serbski lud, kótaraž dostawa lětnje pšípłaśonki
wót Zwězka, Lichotneho stata Sakska a Kraja Bramborska.

Lektorka: Ingrid Hustetowa

Zgótowanje zběrki žěłowych łopjenow: Peter Baarmann

Zgótowanje: Kathrin Šwjelina, Rěcny centrum WITAJ

Cełkowne zgótowanje: Schnelldruck Schiemenz GmbH, Cottbus

Skazańske cysło: L-4/217/15-1B

Wopšimješe

Žedne pokazki ceptarkam/ceptarjam na drogu	na boce 2
1. lekcija – Wšykno wó nas	na boce 8
2. lekcija – Šulske žywjenje	na boce 22
3. lekcija – Wu nas doma	na boce 43
4. lekcija – Strowe žywjenje	na boce 56
5. lekcija – To raži gótujomy	na boce 73
6. lekcija – Naša domownja	na boce 85
7. lekcija – Žo Serby doma su	na boce 97
Lisćina małych słowow	
Zběrka žětowych łopjenow	

Skrotcenja a symbolika

WU	= wucbnica
ŽZ	= žětowy zešywka
Žł	= žětowe łopjeno
WU NAS	= wucbnica <i>Wu nas a hynži</i>
C	= ceptař/ceptarka
WK	= wuknik(i)/wuknica(-e)
b.	= bok
TW	= toflowy wobraz
Sł	= słowni(c)k
DN	= domacny nadawk

*(gwězdka): pšidatny abo pitśku šěžčejšy nadawk

signet błudnika z pismikom G: pokazka na wujasnjenje gramatiskeje temy

signet błudnika z pismikoma Žz: naraženje za wužywanje žětowego zešywka

signet błudnika z pismikom P: pokazka na wužywanje portfolija

signet błudnika ze słownikom: pokazka na wužywanje słownicka abo słownika (Starosta)

signet błudnika z kapsneju lampu: pokazka na wuknjeńske ideje

signet błudnika z pismikom T: pokazka na tekst we wucbnicy *Wu nas a hynži*

šery kašćik ze šerym pismom: teksty we wucbnicy *Wu nas a hynži*

žołta barwa (unterlegt): nowa leksika (słownick)

zelena barwa (unterlegt): gramatiski pšeglěd

Žedne pokazki ceptarkam/ceptarjam na drogu

Lube ceptarki a ceptarje serbsčiny, z wucbnicom a žětowym zešywkom *Wuknjom serbski 4*, *Zwucujom serbski 4* a *Wu nas a hynži* Wam pśedlažy wobšyrny, bogaty material za pśsrědnjenje serbskeje rěcy w 4. do 6. lětnika. Pšewózeća figura jo tenraz błudnik (signet). Wšykne temy a mašizny tych tśich titlow su mjazy sobu wótgłosowane a mógu se stakim pó pótrjebje kombiněrowaś.

Wy namakajošo w tych *Póručenjach* naraženja, kak by mógali wucbnu mašiznu do temow, jadnotkow a góžinow rozdźeliś. Póručenja a naraženja w tych *Póručenjach*, we wucbnicom a w zešywku su fakultatiwne, wšykne pódaša (na pś. góžinow) su orientacija. Wšykne nadawki, mustery abo naraženja, kenž su we wucbnicom a zešywku, njejsu se how w tych *Póručenjach* pśirědowali, na pśikład tema jatšy (glej na kóńcu *Zběrka žětowych łopjenow*). Material w cełem jo tak wobšyrny, až se na žeden pad njegóži za dopołne wótzětanje. Ceptarka/ceptař se rozsužuju, pó kakej metodiskej waśni co póstupowaś, teke glědajucy na pótrěbnosći a zamóžnosći swójeje wuknikojskeje kupki.

Wuknjom serbski 4 ma te górzejce zestajone temy (glej *Wopśimješe*), na kóńcu kuždeje lekcije jo pśecej pśeglěd noweje leksiki. Nutši na wobalce přězy a slězy stej deklinaciskej tabeli. *Zwucujom serbski 4* ma slězy dodank z pokazkami *Tak móžom wuknuś / So kann ich lernen* a pśedłogi za wužywanje portfolija.

Rěcny portfolio jo zběrka zapiskow wuknika/wuknice a ceptarki/ceptarja wó wuknjeńskich rezultatach, póstupowanju a nazgónjenjach. Wón dokumentěrujo pśirostk znašow a wědy. Portfolio wobstoj z rěcneje biografije a rěcneje akty. Rěčna biografija jo pśedstajenje rěcneho wuknjeńskego procesa. Někak dwójcy w šulskem połěše wuknica/wuknik gromaže z ceptarku/ceptarjom wó swójeje wuknjeńskej droze reflektěruju, wó póstupach, rezultatach, kompetencach, problemach a zaměrach. Rěčna akta jo mapa wósebnje pórażonych žětow a produktow wuknika/wuknice. Mapa se stawnje wudopońjujo. Na zachopjeńku šulskego lětnika by dejał/a wuknik/wuknica swóje momentane znaša zapisaś a fakty, informacije a měnjenje k slědujucym dypkam pódaś:

- To som ja.
- To ja něnto wumějom. (słyšanje, powědanje, cytanje, pisanje)
- To ja pšawje hyšći njewumějom. (wóspjetowanje)
- Tak to mója ceptarka / mój ceptař pśužuju.

Nowe pśiswójone wugbaša w běgu šulskego lětnika by dejał/a wuknik/wuknica běžnje pśipisowaś a stawnje wudopońjowaś a je na kóńcu šulskego lětnika gromaže z ceptarku/ceptarjom zespominaś.

Wu nas a hynži jo zběrka wulicowanjow, wěcných tekstow a basnjow k slědujucym tematiskich šěžyščam: serbska ludowa kultura, serbske nałogi w běgu lěta, w kuchni a domacnosći, pśiroda a wobswět, wšedne tšojeńka a dožywjjenja, serbske powěsći, žywjjenje a

žěto tencas a žinsa, z historije a serbske wósobiny. Teksty maju rozdžělny rěcny niwow a wšaki stopjeń šěžkosći. Pšidane su serbsko-nimske słowne lisćiny a dalšne rozkładowanja leksiki w serbskej rěcy (imersiwnje). K tekstam su pódane pokazki k móžnym nadawkam a/abo k metodiskemu póstupowanju. (glej teke pšedstowo wuknjecym we *Wu nas a hynži*)

K toš tym *Póručenjam* słuša wobšyrna *Zběrka žětowych łopjenow* (kopěrowańske pšedłogi) za pšidatne wužywanje. K žětowym łopjenam *Kontrolne žěto* su how w *Póručenjach* pódane naraženja za dypkowanje. Rozwězanie někotarych (rěcnych) gódańkow namakajošo teke how. Naražijomy Wam, aby žětowe łopjena 1, 15 a Małe słowa (na kóńcu *Póručenjow*) do abo pó kopěrowanju laminěrowali a je pón wuknjecym do ruki dali, tak až mógu je pšecej zasej wužywaš.

Pšosym glědajšo na to, až za dopołnjenje wěstych (domacnych) nadawkow jo dowolnosť starješěju abo drugeje za wótkubłanje wopšawnjoneje wósoby trěbna, gaž žo wó wěste wosobinske informacije (šćit datow!)

Žycymy Wam wjele wuspěcha a dobre spódobanje pši wucenju a wuknjenju serbskeje rěcy.
Ingrid Hustetowa, lektorat Rěcnego centruma WITAJ Chóšebuz

Material a sekundarna literatura

- Bingo – Wobrazkowe graše (ABC, 2002)
- Bruk, Gisela, Osterbräuche in der Lausitz (LND, 2010)
- Chrestomatija dolnoserbškego pismojstwa (Frido Mětšk, LND, 1982)
- Das Wetterbüchlein – Sorbische Bauernregeln (LND, 1982)
- deklinaciskej tabeli na wobalce wucbnice *Wuknjom serbski 4*
- Die Sorben in Deutschland – 7 Kapitel Kulturgeschichte (Hrsg. Dietrich Scholze, Lusatia Verlag Bautzen, 1993)
- Die Tracht der Sorben um Senftenberg und Spremberg / Drastwa Serbow wokoło Złego Komorowa a Grodka (Lotar Balke, Band 5, LND, 1977)
- Dissen Dešno – ein wendisches Dorf an der Spree (Peter Jahn, Babette Zenker, Alfa Verlagsgesellschaft mbH, 1999)
- Dolnoserbška swajźba / Niedersorbische Hochzeit (Sorabia Filmstudio Bautzen)
- Dolnoserbško-nimski słownik (Manfred Starosta, LND, 1999)
- Dwa kamjenja / Zwei Steine (Stiftung für das sorbische Volk, P. Janaš, Gerat Hendrich, Sorabia Filmstudio, Toni Bruk, 1993); wideo/dvd
- geografiska kórta Bramborskeje
- Herrmannowa, Regina, Pšijašel pšezpođnice a druge serbske powěšći (Domowina, Rěcny centrum Witaj, 2006)
- Judo ze žiwjakom (LND, 1997); zběrka wulicowańkow
- Kleine sorbische Ostereierfibel (J.-M. Čornakec, LND 1993)
- Kokot (Haus für sorbische Volkskultur, Sorabia Filmstudio Bautzen, 1993); wideo/dvd (serbski, nimski)
- Kulturführer Spreewald – Spreewälder stellen ihre Heimat vor (Fremdenverkehrsverband Spreewald e.V., 1995)
- Kunze, Peter, Die Sorben/Wenden in der Niederlausitz (LND, 1996)
- Kunze, Peter, Durch die Jahrhunderte – Kurze Darstellung der sorbischen Geschichte (LND, 1980)
- Lehmann-Enders, Christel, Was die schwarze Kuh schießt, nimm – Vom Aberglauben, Heilen und Besprechen im Spreewald (Heimatverlag Lübben, 2001)
- lětny kalendař z Nowego Casnika
- Mein sorbisches/wendisches Bildwörterbuch (BWB) (LND, 1999)
- Micklitza, Kerstin und André, Die Lausitz entdecken – Unterwegs zwischen Spreewald und Zittauer Gebirge (Trescher Verlag, 2005)
- Mina Witkojc – Eine sorbische Dichterin (Kito Lorenc, Rat der Stadt Cottbus, 1976)
- Morgenstern, Marga, Eine romantische Wanderung durch den Spreewald (mdv Mitteldeutscher Verlag GmbH, Halle, 2009)
- Morgenstern, Marga, Spreewald Erinnerungen – Trachten, Sitten und Bräuche, die sorbischen/wendischen Wurzeln (GO-Verlag München, 2002)

- Morgenstern, Marga, Unser Spreewald (mdv Mitteldeutscher Verlag GmbH, Halle, 2009)
- Mudra głowka (RCW, 2001); graće
- Nowak-Njehorński, Měto, gónoserbsko-nimske plakaty wó błudniku, wó lutkach a palcykach, wó plonje, wó pšezpołdnicy a wó wódnem mužu (Serbske šulske towaristwo)
- Nowak-Njehorński, Měto, Märchen, Lieder, Trachten / Bajki, pěsni, drastwy (LND, 1962); kwartetowe graće z wobrazami
- Nowak-Njehorński, Měto, Meister Krabat, der gute sorbische Zauberer / Mejstař Krabat, dušny serbski guslowař (LND, 1978)
- Nowak-Njehorński, Měto, Postkartenbuch (LND, 2000); Auswahl seiner Bilder
- Nowak-Njehorński, Měto, Struga; zběrka postowych kórtkow
- Pinkow, Axel, Der Spreewald (Schleipzig, Lübben, Lübbenau, Lehde, Leipe, Vetschau, Burg, Straupitz u.a.) – Historische Ansichtskarten in Wort und Bild, Band 1
- Płomje, jadnotliwe eksemplary pó pótrjebje
- Plon na najšpje (LND, 1997); zběrka powěšćow
- Raddusch Das Spreewalddorf / Raduš Stara serbska wjas (Martin Pernack, Mašica Serbska, LND, 1944)
- Raddusch im Wandel der Zeit, Band II (Voigt, Kliche, Geiger-Verlag Horb am Neckar, 2005)
- Raupp, Jan, Sorbische Musik (LND, 1966)
- Režny, Josef, Der sorbische Dudelsack (Haus für sorbische Volkskultur, Sorbisches Folklorenzentrum, 1993)
- Richter, Torsten, Lausitzer Seenland, Ein Wasserparadies im Werden (Edition Limosa, 2008)
- Rippl, Helmut, Der Branitzer Park – Ein Meisterwerk der deutschen Gartenkunst
- Rocha, Fryco, A pó zemi libju te strusacki / Und überall flattern Blüten hin (LND, 2015)
- Rocha, Fryco, Pěsni, wulicowańka a gódanja (Volk und Wissen, Ludowy nakład, 1955)
- Rocha, Fryco, Serbska poezija (LND, 1988)
- Rostliny, Pšewódnik pó pširože (LND, 2012)
- Sagen aus Heide und Spreewald (LND, 1970)
- Sagen, Brauchtum (Nowak-Njehorński, Měto, Krawc, Erich, Serbski folklorny centrum)
- Sagen der Lausitz (LND, 1962)
- Serbske nałogi a wašnje / Sorbische Bräuche und Traditionen (LND, 2006); mapa
- Serbski cele lažko (ABC, Założba za serbski lud, 2000); computerowe graće
- Serbski Lük (zeleny, ABC, Westermann, 1999)
- Słownick / Wörterverzeichnis (Horst Petrik, LND, 4. nakład, 2009)
- Sorbische Bräuche (Hanka Fascyna, Jürgen Matschie, LND, 1992)
- Sorbisches Haus, gastlicher Tisch (Hync Rychtař, LND, 1985)
- Sorbische Traditionen im Kirchspiel Schleife und der Region Hoyerswerda (kreativi GmbH Fernsehproduktionen, 1999); wideo/dvd
- Sorbische Volkstrachten Die Tracht der Niederlausitzer Sorben (Martin Nowak-Neumann, LND 1964)

- Sorbische Volkstrachten Die Tracht der Sorben um Cottbus (Band 4, Martin Nowak-Neumann, Lotar Balke, Domowina-Verlag, 1964)
- Sorbische Volkstrachten Die Tracht der Sorben um Hoyerswerda (Erich Schneider, LND, 1959)
- Sorbische Volkstrachten Die Tracht der Sorben um Schleife (Martin Nowak-Neumann, Paul Nedo, LND, 1954)
- Sorbische Weihnacht (LND, 1994)
- Teo, Leo a Manda (ABC, RCW, 2002); computerowe graše
- Träger, Gunter, Ryčer, Andrea, Sorbische Küche / Serbska kuchnja (Oberlausitzer Verlag, 2013)
- Vogelhochzeit (Haus für sorbische Volkskunst, Sorbisches Folklorenzentrum, 1989)
- Wanderatlas Spreewald (VEB Tourist Verlag Berlin Leipzig, 1987)
- Wěcna wěda Serbšćina 4 (LND, 2007)
- Wěcna wěda 2, Zwucowańske łopjena za Lük-kašćik (žoŕty, ABC, Westermann, 2006)
- Wěcna wěda 3 a 4, Zwucowańske łopjena za Lük-kašćik (oranžowy, ABC, Westermann, 2007)
- Winterbräuche in der Lausitz (Sorabia Filmstudio Bautzen, 1992); wideo/dvd
- Witkojc, Mina, Echo aus dem Spreewald (LND, 2001); zběrka basnjow
- Witkojc, Mina, Serbska poezija (LND, 1973); zběrka basnjow
- Wittka, Wilhelmina / Witcyc Mina, Mädchens Lied / Žowcyna skjaržba (Edition Blumbawka, 2005); zběrka basnjow
- Wobrazowe a słowne kórtki za serbšćinu (LND, 2001)
- Wo der Wassermann wohnt – Ein Bildband aus der Lausitz (Joachim Nowotny, Gerald Große, LND, 1988)
- Wo der Wendenkönig seine Schätze versteckt hat – Unterwegs in der sorbischen Niederlausitz (Domowina-Verlag, 2011)
- Wuslěžujomy Chóšebuz – Zapšimujuce měšćańske stawizny za žiši (Stefanie Schiemenz, RCW 2011)
- Wuslěžujomy wokolnosť Chóšebuza – Zapšimujuce stawizny za žiši (Stefanie Schiemenz, RCW 2011)
- Ze mnu nic! (RCW, 2005); graše
- Zwěřjeta, Pšewódnik pó pširože (LND, 2014)
- 100 lět Domowina / 100 Jahre Domowina – Festakt zum 100. Gründungsjubiläum der Domowina (Dr. Pěťš Šurman, Geschäftsstelle der Domowina, Bautzen, 2012)

1. LEKCIJA – WŠYKNO WÓ NAS

Zaměr

W 1. lekciji wukniki a wuknice wóspjetuju, co južo wó sebje serbski wulicowaš mógu. Wóni powědaju wó žywjendoběgu, wó familiji, wó ředowni, wó přijašelach a wó zaběrach we wólnem casu a za co se zajmju.

Wóni wóspjetuju, nawuknu a nałožuju tempusowe formy werba (prezens, perfekt, futur). Wužywanje licbow zwucuju pši twórjenju konkretnych datow. To pódpěruju teksty wó nastašu mjenjow, wó pówołanjach, wó Minje Witkojc a Měše Nowaku-Njehorńskem.

Temy

familijowe mjenja; Mina Witkojc, biografija; Mina Witkojc, basni; Mina Witkojc, literarny tekst; móje přijašele a přijašelki; narodny žěń; pówołanja; přědny rendezvous; prozninske lěgwo; rodopis; sebje předstajiš; słowjański grod Raduš; šula w zelenem; we Błotach; žnjowne nałogi

Gramatika

datum; futur werba; genitiw plurala; instrumental; kalendař; kardinale a ordinale; konjugacija werba; negacija werba; perfekt werba; prezens werba; słowotwórba, rod

Žěłowe łopjena

- Žł 1: Konjugacija werba *byś*
- Žł 2: Konjugacija werbow + Konjugacija werbow (muster)
- Žł 3: Prezens werba
- Žł 4: Perfekt werba
- Žł 5: Perfekt werba – kontrolne žěło

Cytańske teksty (WU NAS A HYNŽI)

- Łapanje kokota (b. 17)
- Jańske rejtowanje (b. 18)
- Rejtowanje wó kołac (b. 19)
- We Błotach – kólasowaš, cołnowaš a górki jěšć (b. 32)
- Šula w zelenem (b. 43)
- Pši gaše (b. 43)
- Mój přědny rendezvous (b. 50)
- Štrofa za bura (b. 55)
- Wó našych familijowych mjenjach (b. 62)
- Pówołanja (b. 70)
- Słowjański grod w Radušu (b. 85)

- Syłojk Błotow – serbska basnikarka Mina Witkojc (1893-1975) (b. 93)
- *Kak jo Nugetka k nowym kamjenam pšišća (b. 94)

pšispomnješa

Błudnik (2 gózinje)

zawježenje, rozgrono

- a)** pšedstajenje nowych žětowych materialijow
  - wucbnica *Wuknjom serbski 4* (WU)
  - žětowy zešywok *Zwucujom serbski 4* (ŽZ)
  - wucbnica / zběrka tekstow *Wu nas a hynži* (WU NAS)
- b)** wopóznawaš se z pšewóžowarjom Knifkom (WU, b. 3)
  - wobraz se wogłědowaš a pón wopisowaš
  - tekst wó błudniku Knifko cytaš a rozměš
  - powěšć wó błudniku sami wulicowaš abo słučaš na C (w nimskej rěcy)
  - cytaš a rozměš informacije wó tom, kak błudnik Knifko žinsa pomaga
  - namakaš a cytaš pšikłady wó błudniku w dalšnych wucbnych a pšidatnych materialijach

cytanje

- a)** ŽZ, b. 3
  - z łapańskego lista pšawe fakty wucytaš
- b)** WU, b. 3
  - baseń cytaš
- c)** WU NAS, b. 55: Štrofa za bura
  - powěšć wó błudniku cytaš a rozměš

zwucowanje, wulicowanje, cytanje

- a)** TW do zešywka zapisaš
- b)** z pomocu zapiskow wó błudniku powšyknyje a wó Knifku wulicowaš
- c)** baseń recitěrowaš a/abo nawuknuš (DN)

zespominanje

TW:

pšispomnješa

Błudnik	
Kak nam žinsa pši wuknjenju pomaga?	Co se w powěšći wulicujo?
- wujasnijo gramatiku	- jo błužił w šamnej nocy
- dajo ideje za wuknjenje	- jo pokazał z „latarnicku“ drogu domoj
- pokažo na teksty za cytanje	- luže su jomu za pomoc pjenjez dali
- ma zwucowanja w žělowem zešywku	
- wużywa z nami słownick	
- co wěžeš, co južo móžomy	

Sebje pšedstajis (1-2 gózinje)

zawježenje

WU, b. 4-5

a) se knigły wobglědowaš, wó co žo

b) se informěrowaš: Co deje WK wó sebje wěžeš?

nažětanje, skšusenje

- cedliki z pšašanjami a wótegronami (C): mě, narodny žėń, žo bydlimy, šula

- TW nastawa

a) cedliki řėdowaš

b) z pomocu cedlikow powědaš

c) liche, bžez pomocy powědaš

d) reportarja graš: pó dwěma interview pšigótowaš a pšedstajis

cytanje, nažětanje

WU NAS, b. 62: Wó našych familijowych mjenjach

- ze Sł žėtaš a swóje mjenja wujasniš

Prezens werba

wóspjetowanje

a) konjugacija: -a; -o/-jo; -i/-y; -j

b) Žł 1: Konjugacija werba *byś*

- prezens

zwucowanje

a) Žł 2: Konjugacija werbow

- prezens, perfekt abo futur

b) žěto z mustomerowymi licbami w Sł; z pomocu tabelow w Sł konjugaciski muster póznaś

na ps.: cytaś 76 – konjugaciski typ pó mustomerje 76 (cyta-m ...)

c) Serbski Lük, b. 8-9

- Co cynje? Kak su sady pšawje?

d) ŽZ, b. 4, 5 c. 3

e) Wěcna wěda 2, Zwucowańske łopjena za Lük-kašćik, b. 8

- Mója familija – Werby

f) Žł 3: Prezens werba

g) WU, b. 6 c. 2

- twórjenje perfekta

h) Wěcna wěda 3 a 4, Zwucowańske łopjena za Lük-kašćik, b. 9

- Naša familija – Žo wóni su?

domacny nadawk

a) Žł 4: Perfekt werba

- wóspjetowaś, kontrolne žěto ze Žł pšigótowaś

b) konjugaciju nawuknuś

Perfekt werba

nažětanje

WU, b. 6 c. 2

- twórjenje perfekta

zwucowanje

a) Žł 4: Perfekt werba

- kóńcowki perfekta wustígaś, z barwami rod markěrowaś a na kóńcowku infinitiwa (ś) položys

b) ŽZ, b. 5 c. 4-5

- prezens, perfekt

c) ŽZ, b. 6 c. 6

- perfekt

d) Wěcna wěda 2, Zwucowańske łopjena za Lük-kašćik, b. 3

- Šula wótcynijo žurja – Šulski řed

nažětanje

ŽZ, b. 6 c. 7

- wósebne formy perfekta: hyś, njasć, pjac, pšisć, jěść, rosć, kłasc

nažětanje

- negacija w perfekće

TW:

ja	som był/a	<u>n</u> jejsom był/a
ty	sy był/a	<u>n</u> jejsy był/a
wón	jo był	<u>n</u> jejo był
wóna	jo była	<u>n</u> jejo była
wóno	jo było	<u>n</u> jejo było
mej	smej byłej	<u>n</u> jejsmej byłej
wej	stej byłej	<u>n</u> jejstej byłej
wónej	stej byłej	<u>n</u> jejstej byłej
my	smy byli	<u>n</u> jejsmy byli
wy	sćo byli	<u>n</u> jejsćo byli
wóni	su byli	<u>n</u> jejsu byli

nałożowanje

- formy perfekta namakaš a wótpowědne sady pšestajiš

a) WU NAS, b. 43: Pšić gaše

b) WU NAS, b. 55: Štrofa za bura

zwucowanje

a) ŽZ, b. 6 c. 8

- zmólki namakaš

b) ŽZ, b. 7 c. 9

- sady

c) WU, b. 7 c. 4-6, b. 8 c. 7

d) Serbski Lük, b. 21, 22, 52

- Co su cynili? Zasajž pšawje! Móžoš teke to? Glědaj na pšawy pórěd!

kontrolne žěło

Žł 5: Perfekt werba – kontrolne žěło

- móžne dypkowanje: 1. nadawk 11 d. / 2. n. 5 d. / 3. n. 4 d. /

4. n. 3 d. / = 23 dypkow

Žnjowne nałogi (1-2 gózinje)

nažětanje

- WU NAS, b. 17: Łapanje kokota
- WU NAS, b. 18: Jańske rejutowanje
- WU NAS, b. 19: Rejutowanje wó kołac
- a) tekst(y) cytaś, k tomu powědaś
- b) scěnowy casnik, plakat abo internetny bok nažětaś
- c) krotki pšednosk z prezentaciju

Šula w zelenem (1-2 gózinje)

domacny nadawk

material wó Błotach zběraś

wóspjetowanje, nažětanje

- a) WU NAS, b. 32: We Błotach – kólasowaś, cołnowaś a górki jěść
- b) z kórtu Bramborskeje žětaś; pytaś *Błota*, *Bórkowy*, *Sprjewju* atd.
- c) genitiw plurala a instrumental z pomocu teksta

cytanje, skšušenje, powědanje

WU NAS, b. 43: Šula w zelenem

- a) wó tamnych dožywjenjach cytaś a ze swójimi pširownowaś
- b) tekst aktualizěrowaś
- c) ze słownych kupkow w teksće sady wuformulěrowaś (glědaś na perfekt)

nałožowanje

- WK, kenž se wobžěliju na šuli w zelenem: dožywjjenja fotografěrowaś a z pomocu fotow scěnowy casnik w serbskej a w nimskej rěcy nagótowaś

domacny nadawk

- a) nastawk napisaś
- b) krotki pšednosk pšigótowa

Judo ze žiwjakom (1 gózina)

nažětanje, žěto na teksće

- a) ako orientaciju cytaś nimski tekst *Wildscheinjudo / Judo ze žiwjakom*
- b) paralelnje sadu pó saže serbski a nimski cytaś
- c) ku kuždemu wótrězkoju ako zespominanje jadnu sadu nimski sformulěrowaś a pó móžności wažne słowne kupki serbski
- d) póczynki wobeju gólcowu pomjeniś, pó móžności serbski
- e) wobraz k wopšimješu tšojenja namólowaś

- f) se skeč wumysliš
 g) w teksće formy perfekta pytaš
 f) ze Sł žěłaš a zwucowaš
domacny nadawk
 - běžne glosne cytanje

Słowjański grod w Radušu (1 góžina)

zawježenje

- móžna aktualna góžba: drogowański žeń abo stawizniski pšinosk w telewiziji
- tekst ako pšikład pši žěle z kórtu wzeš

žěło na teksće

WU NAS, b. 85: Słowjański grod w Radušu

- a) z pomocu Sł cytaš
- b) wótrězk pó wótrězku pšestajiš
- c) Raduš na kórše pytaš
- d) wobraz (teke swóje priwatne) tekstoju pširědowaš
- e) swójski flyer za žiši pšigótowaš

Móje pšijašele a pšijašelki (1 góžina)

wóspjetowanje

- wósobinski se krotko pšedstajiš
- glědaš na formy prezensa a perfekta

zawježenje, powědanje

WU, b. 8 c. 7

- a) tekst za sebje cytaš a rozměš
- b) informacije z teksta ze swójimi słowami wugroniš
- c) k sadam pšašanja za pšedstajenje sformulěrowaš

na pš.:

- (1) Chto (ty) sy?
- (2) Žo (ty) bydliš?
- (3) W kótarej ředowni sy?
- (4) Kótare hobbyje maš?

pokazka: ku kuždemu portreju samske pšašanja

- d) se pšašaš a wótegroniš

zwucowanje

ŽZ, b. 7 c. 10

- wažne pócyňki do zešywka zapisaš

domacny nadawk

WU, b. 8 c. 7d

- wulicowaš

Licby (1 góžina)**wóspjetowanje**

a) zwucowaš wót 0 do 20 licyš

b) Serbski Lük, b. 7

- Kak wjele wižiš? Kak jo pšawje?

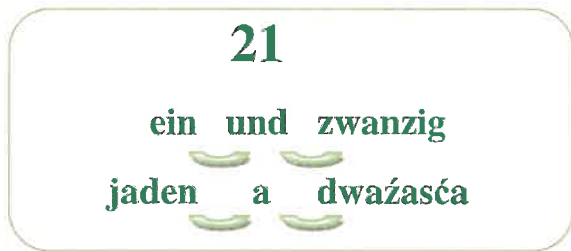
zawježenje

WU, b. 9 c. 9-10

- licby cytaš

nažěłanje

a) twórjenje zestajonych licbow wujasniš (C); z nimšćinu pširownowaš

TW:

b) pó mustrije licbniki až do 29 twóriš; glědaš na kónčowki

-nasćo, -žasća a -žaset

c) WU, b. 9 c. 10, kašćik

- licbu cytaš

zwucowanje

a) až do 100 licyš

b) WU, b. 9 c. 11a-c

- licby cytaš

c) ŽZ, b. 8 c. 11

- licby a licbniki pisaš

d) ŽZ, b. 8 c. 12

- licby ředowaš

e) WU, b. 9 c. 13

- wót ... do ... licyš

f) WU, b. 9 c. 12

- pšašanja – wótegrona

domacny nadawk

a) wó sebje powědaš

- Bydlim w ..., na droze ... numer ...

b) WU, b. 9 c. 12

- pšašanja – wótegrona

Ben ma narodny žeń (1 góžina)

zawježenje

WU, b. 10

- k wobrazam (C) powědaš; pšisłuchaš a se wobrazu (WK) woglědaš

nažětanje

WU, b. 10 c. 14

- słowa a tekst
- konjugacija; prezens, perfekt

Ga jo narodny žeń? (1 góžina)

nažětanje

TW:

Ben ma 7. septembra narodny žeń.

- zwěściš, až za pšecytanje sady ordinalnu licbu trjebamy

wóspjetowanje

- licby až do 31
- licyš, zwucowański diktat, partnerske žěto

nažětanje, zwucowanje

a) WU, b. 10 c. 15, kašćik

- ordinalne licby

b) WU, b. 10 c. 15a-d

- kardinale, ordinale

c) WU, b. 11 c. 16

- narodny žeń, wótegroniš na pšašanja

d) ŽZ, b. 9 c. 15

- datum w licbach

e) ŽZ, b. 9 c. 16

- datum

zwucowanje, nałožowanje

WU, b. 11 c. 18-19; kalendař Nowego Casnika (kopija)

nažětanje

WU, b. 11 c. 20

- lětne licby

zwucowanje

a) WU, b. 11 c. 17

- ordinale, adjektiwiske kóńcowki

b) ŽZ, b. 9 c. 13

- ordinale, adjektiwiske kóńcowki

domacny nadawk

ŽZ, b. 9 c. 14

- narodny žerń, datum

**Znajoš twóje sobuwuknice a sobuwukniki?
(1 góžina)****zwucowanje**

a) WU, b. 11 c. 21

- pó mustrije se pšašaš a wótegroniš; w sadach, werby pšawje wužywaš

b) WU, b. 12 c. 22

- pšedstajenje sobuwuknika/-ce

Mój předny rendezvous (1 góžina)**zwucowanje**

a) WU, b. 11 c. 17

- ordinale, adjektiwiske kóńcowki

b) ŽZ, b. 9 c. 13

- ordinale, adjektiwiske kóńcowki

zawježenje

WU NAS, b. 50: Mój předny rendezvous

- za sebje cytaš a rozměš

zwucowanje

WU NAS, b. 50: Mój předny rendezvous

a) zgłosom cytaš, na fonetiku glědaš

b) formy perfekta wupytaš

c) pšikłady z personalnymi pronomenami wupytaš a jich kazuš wujasniš

d) rozdžěl mjazy formoma *mój* a *swój* wujasniš

e) wšykne formy duala wupytaš (substantiw, adjektiw, pronomen, werb)

f) ŽZ, b. 9 c. 13

- ordinale, adjektiwiske kóńcowki

nałožowanje, nažětanje, wulicowanje

WU NAS, b. 50: Mój předny rendezvous

- tšojeńko ze wšakich pozicijow a/abo z hynakšymi figurami, faktami a wuslědkami wulicowaš

a) kak Stefan wšykno dožywijo

b) drugu situaciju wopóznawanja wopisowaš (městno, lětny cas atd.)

c) druge wósoby móle rendezvous na hynakšy part

d) wósobinske dožywjenje zaplasć

e) myšli a cuša předstajiš

domacny nadawk

a) rozgrono abo wulicowańko přigótowaš

b) krotki tekst k temje napisaš: Mój předny rendezvou

Mina Witkojc (2 gózinje)

wóspjetowanje

- zgromadnje z C južo znate informacije wó Minje Witkojc zestajiš

- **pokazka:** na staw informěrowanosći a na rěcnu situaciju w kupce glědaš

zawježenje

WU NAS, b. 93: Syłojk Błotow – serbska basnikarka Mina Witkojc (1893-1975)

- přeglěd informacijow z pomocu Sł za sebje přecytaš

cytanje, powědanje

WU NAS, b. 93: Syłojk Błotow – serbska basnikarka Mina Witkojc (1893-1975)

a) přeglěd informacijow zgłosom cytaš a wósebne na přawe wugronjenje licbow glědaš

b) žywjenjoběg w sadach wuformulěrowaš

c) krotki přednosk wó Minje Witkojc přigótowaš

d) baseń Miny Witkojc cytaš a recitěrowaš

e) baseń Miny Witkojc nawuknuš (glej: Material a sekundarna literatura)

cytanje, nažětanje

WU NAS, b. 94: *Kak jo Nugetka k nowym kamjenam přišła

a) zgromadnje z C tekst cytaš, wótměnjajucy serbske a nimske pasaže

b) wó bydleńskej situaciji něga se rozgranjaš

c) wobrazje starych kamjenow se wobglědowaš

d) rěcne wobroty rozkladowaš (C), **na ps. er schickt sich drein, ausruhen vom Erdenleben, Licht des Kienspans** atd.

e) swóju nejluštnjejšu situaciju abo scenu togo wulicowańka pomjeniš abo wulicowaš

zespominanje

a) plakat abo scěnowy casnik wó žywjenju Miny Witkojc nagótowaš

b) w zešywku dwójny bok wó Minje Witkojc wugótowaš

c) baseń nawuknuš

d) zgromadnje cytańsku rolu nagótowaš a wugótowaš (tak ako w nimšćinje)

Naša familija / rodopis (1 góžina)

zawježenje

WK wěže z wucby w drugich pšedmjatach, kak rodopis wuglěda. Kuždy rodopis ma wjele gałuzow a my ze swójeju familiju smy jano mały źěl togo „boma“.

wóspjetowanje

- licby (datum, narodny źeń, atd.)

nažětanje

WU, b. 13 c. 24

- rodopis pšecytaś; wuchadnišćo = starjejšej

skšusjenje, rozgrono

a) WU, b. 13 c. 24a-c

- rodopis, pšašanja a wótegrona

b) Wěcna wěda 2, Zwucowańske łopjena za Lük-kašćik, b. 7

- Mója familija – Wósoby w familiji

c) swój rodopis napisaś

d) swój rodopis pšedstajis

Pówołanja (1 góžina)

Pokazka: Žo wósebnje wó pówołanja, kenž WK w swóжих familijach maju. Słowoskład kupkow serbšćiny jo togodla rozdžělny. Pówołanja, kótarež su ako pšikłady we wucbnicy pomjenjone, mógu se togodla teke receptiwne wužywaś.

nažětanje

WU, b. 13 c. 25a-b

- pówołanja

zwucowanje

a) ŽZ, b. 10 c. 17-18

- gódańko, wokable

- sady

b) Wěcna wěda 2, Zwucowańske łopjena za Lük-kašćik, b. 17

- Wu nas a hynži – Pówołanja

c) Wěcna wěda 3 a 4, Zwucowańske łopjena za Lük-kašćik, b. 6

- Naša familija – Pówołanja

d) WU, b. 14 c. 26

- pówołanja wugódaś

e) ŽZ, b. 12 c. 19

- powólanje starjejšeju

f) WU, b. 13 c. 24c

- wó familiji wulicowaś

nažětanje

TW:

pšispomnješa

Kak twórimy muskece a žěnskece formy pomjenjenjow pówołanjow?

-(a)ř	-(a)rka	blidař	– blidar ka
---	-ka	architekt	– architekt ka
---	-owka	gójc	– gójc owka
-k	-ca	domownik	– domown ica
	ale:	wótwardowař	– chórobna sotša

Pokazka: Serbske pomjenjenja nowych a modernych pówołanjow namakajoš w słowniku w interneše (www.dolnoserbski.de).

zwucowanje

a) ŽZ, b. 10 c. 17

- gódańko, wokable

b) WU, b. 14 c. 26

- pówołanja wugódaš

domacny nadawk

- pomjenjenja pówołanjow do rodopisa zapisaš

Futur (2 gózinje)

zawježenje

WU, b. 15 c. 28

- wugrona cytaš a rozměš

nažětanje

a) WU, b. 15 c. 29

- twórnjenje futura wujasniš

b) ŽZ, b. 12 c. 20

- werb *byš*

zwucowanje

a) WU, b. 15 c. 30

- wšake werby

b) TW:

- Ty bužoš knigły cytaš. (casnik, casopis, akty, scénowy casnik, jězdny plan)
- Wóna bužo kwětki sajzaš. (salat, tomaty, kał, cybule, kulki)
- My bužomy nowe słowa pisaš. (domacny nadawk, baseń, tekst, list, nastawk)
- Wy bužošo mloko piš. (tej, kafej, limonadu, kawkaw, wino)
- Wóni budu rědownju cysciš a pyšniš. (kólaso, wokno, blido)

- c) ŽZ, b. 12 c. 21
- sady wudopońiš
- d) Wěcna wěda 3 a 4, Zwucowańske łopjena za Lük-kaščik,
b. 27
- Naša familija – Žinsa a witše
- negacija
- e) WU, b. 15 c. 31
- njeregularne werby
- f) ŽZ, b. 12 c. 22-23
- sady wudopońiš
skšusenje, natožowanje
- a) genitiw
b) TW:

Ja bužom pówołanje elektrikarja wuknuš. (blidař, pšedawarka, wucabnik, rolnikař, zamkař, wójak, traktorist, ceptarka, gójcowka ...)

- c) ŽZ, b. 13 c. 24-25
- do perfekta stajiš
- d) WU, b. 16 c. 32a-b
- žycenja za pšichod wuformulěrowaš

Zespominanje – Wó sebje (1 góžina)

1. *warianta:*

- a) ředowniske žěto pisaš
b) graše *Ze mnu nic!*

2. *warianta:* Mój přědny wupokaz

ŽZ, b. 16 abo 17

- a) sady tworiš; ewentuelnje z pomocu
b) monolog abo dialog wuformulěrowaš (perfekt, futur, ordinale, lětne licby)

3. *warianta:* To som ja

ŽZ, b. 15

- a) tabelu samostatnje wupońiš
b) partnerske žěto: pšašanja – wótegrona wótměnjajucy

4. *warianta:* Rodopis

- a) wšykne znate a južo nažěłane fakty wužywaš a dalšne fakty pšidaš (mě, starstwo, narodny žěń, pówołanje, hobbyje, ...)

- b) pšašanja – wótegrona

5. *warianta:* Nastawk wó sebje

- a) wšykne fakty a materialije wó sebje wužywaš

- b) ŽZ, b. 14 c. 26

6. *warianta:* Portfolio L1

2. LEKCIJA – ŠULSKE ŽYWJENJE

pšispomnješa

Zaměr

Lekcija ma ako temu rěcnych aktiwitow wótběg dnja wuknikow a wuknicow . Wóni deje wó swójom wótběgu dnja zwisujucy wulicowaś a pši tom wšyknjo nałożowaś, což su w slědnych lětach nawuknuli. Na pšíkład wulicuju wó cynitosćach w šuli, zaběrach we wólnem casu, wó drastwje a kak doma pomagaju. Pši tom deje teke zacuśa wugroniś.

Wuknjenje ako głowny nadawk se tematizěrujo z glěda jadnotliwych pśedmjatow. Tak wuknjece mógu wó góžinskem planje, wó ceptarjach a ceptarkach, wó wuknjeńskem źěle w góžinach ale teke wó kružkach we wólnem casu powědaś.

Wukniki a wuknice sebje pšiswóje, skšuśiju a nałożuju z pomocu tabelowu na wobalce wucbnice formy lokatiwa, datywa a nominatiwa duala.

Z wobyma tabeloma za deklinaciju wóni mógu swóju wědu wó padach systematizěrowaś a zwucowaś a swóje znaśa pši twórjenju sadow nałożowaś.

Wuknjece zwucuju a nałożuju se góžece werby k temam lekcije a za twórjenje imperatiwa.

Temy

bingo-graśe; ceptarje a ceptarki; doma pomagaś; drastwa; familijowe mjenja; familijowe žywjenje něga; Fryco Rocha, biografija; Fryco Rocha, basni a gódańka; góžinski plan; kak se cujomy, zacuśa; kružki w šuli; wólny cas; Měto Nowak-Njehorński, biografija; Měto Nowak-Njehorński, wobrazje; Płomje; plan šule; pśedmjaty; rěcne wobroty; serbske powěści; šula pjerwjej; šulski rěd; twórjenje sadow; wótběg dnja; wucbna góžina; wuknjeńske graśa; žorty, skeče a sceny; žěłowe techniki, žěto z tekstom; žěto z computerom

Gramatika

adjektiwy, antonymy; datiw; deklinacija; deklinaciskej tabeli; familijowe mjenja; fonetika, zuki; imperatiw; konjugacija, prezens; lokatiw; nominatiw duala; prepozicije, lokatiw; prezens, perfekt, futur

Žěłowe łopjena

- Žł 6: Wótběg dnja (1)
- Žł 7: Wótběg dnja (2)
- Žł 8: Dobra żowka

- Žł 9: Šulski řed
- Žł 10: Wobžěfujomy metal
- Žł 11: Wótběg dnja – kontrolne žěto
- Žł 12: Pširěduj pšawje!

Cytańske teksty (WU NAS)

- Gniły Kito (b. 40)
- Pši gaše (b. 43)
- Farań Nowak wulicujo (b. 44); Chto jo tebje stwóriť? / Eksamen
- Žorty (b. 45)
- Pšezpołdnica (b. 54)
- Štrofa za bura (b. 55)
- Nocny jagań w Bageńcu pla Grodka (b. 55)
- *Serbske familijowe žywjenje ze žiśimi pšed 100 lětami (b. 60); Grajkanje / Bulanje a bublinowanje
- Šula pjerwej – styri spomnješa (b. 67); Kuparska šula / Kak som serbsku rěc nawuknuła / Starša žerńska z Lědow wulicujo / Kak jo něga w šuli było
- Žěłowy řed we wucbje techniki (b. 69)
- *Kak nastawa Płomje? (b. 71)
- *Kak se lan žěła (b. 72)
- Ceptań, kantor a basnikań – Fryco Rocha (1863-1942) (b. 91)
- Fryco Rocha – Wuběrk basnjow a gódańkow (b. 92)
- Mólaf z lipowym łopjenom – Měto Nowak-Njechorński (1900-1990) (b. 100)

Dobre zajtšo, luba Hana! (3 góžiny)

wóspjetowanje

- konjugacija, prezens

nažěłanje

WU, b. 18 c. 1

- nowe słowa z pomocu wobrazkow

zwucowanje

a) WU, b. 18 c. 1a-b

- werby

b) pšašanja – wótegrona; wšake wósoby

- Co cynimy zajtša?

nažěłanje

- adwerby z pomocu C a TW

TW:

pšedcora   cora   žinsa   witše   pšezwitše

zwucowanje

a) WU, b. 18 c. 1c-d

- prezens, perfekt, futur

M.: Žinsa wóna dušujo. Witše bužo dušowaš. Cora jo wóna dušowała.

b) ŽZ, b. 21 c. 7

- sady wudopoňiš, perfekt

domacny nadawk

- nowe słowa nawuknuš

nažětanje

WU, b. 18 c. 2

a) tekst za sebje bžeze SŁ cytaš a wopšimješe nimski pódaš

b) pokazaš, žo w teksće stoj ...

(1) ... co Hana se wobleka,

(2) ... ga se myjo,

(3) ... co wóna sněda.

zwucowanje

WU, b. 18 c. 1

a) sady do perfekta stajiš

b) w sadach wósobu wuměniš: ja, mej, my, wón, wóni, ...

cytanje

WU, b. 18 c. 2

- wósebnje na fonetiku glědaš

Kak se Hanje žo? (2 gózinje)**zwucowanje**

- póriki adjektiwow napšešiwneho wóznama zestajiš

TW:

Glědaj!

pórik (1): stary – młody

pórik (2): stary – nowy

Adjektiw *zły, -a, -e* jo nowe słowo.**nažětanje**

WU, b. 19 c. 3

a) cytaš a wóznam nowych adjektiwow z pomocu wobrazkow a Sł rozměš

b) póriki adjektiwow napřešiwneho wóznama twóriš

zwucowanje

a) sady z nowymi adjektiwami twóriš

b) kongruenca mjazy adjektiwom a substantiwom

c) graše *Mudra głowka***nažětanje, skšúsenje**

WU, b. 19 c. 4-5

a) nowa leksika ze Sł, staršu leksiku wóspjetowaš

b) přirědowaš a sady twóriš

TW:

**Cogodla se Hana tak cujo?
... dokulaž ...**

rozgrono

- na pšašani (C) wótegroniš

(1) Kak se žinsa cujoš a cogodla?

(2) Kak sy se cora cuł/a?

Naš tyžeń (2 gózinje)**wóspjetowanje**- konjugacija werbowu *hyš* a *měš* w prezensu, w perfekće a w futurje**skšúsenje, powědanje**

a) WU, b. 20 c. 7

- pšašanja – wótegrona, dalšne pšašanja

- prezens, perfekt, futur

b) WU, b. 20 c. 8

- pšašanja – wótegrona

c) pšašanja – wótegrona k wósobje

d) pšašanja – wótegrona k wósobje pó dwěma

Dnjowne case (1 góžina)

pśispomnješa

wóspjetowanje, skšušenje

- z pomocu TW zmysłapötne zwisujuce sady twóriš

na pś.:

- Žinsa jo wałtora, 14. oktober 2015. Jo 3. góžina. Mamy serbšćinu. Wence swěši słyńco. Njejo šopło.

TW:

dnjowny cas	datum	góžina	předmjat	wjedro
drastwa	cynitosći	zacuše	snědanje	pširoda

nažěłanje, skšušenje

a) WU, b. 21 c. 9

- pódaša casa

b) ŽZ, b. 21 c. 8

- sady k wobrazam twóriš

c) ŽZ, b. 20 c. 6

- gódańko, wokable

cytanje

WU, b. 21 c. 10a

- cytaš a pšestajiš

nałožowanje, powědanje

WU, b. 21 c. 10b-c

- na pšašanja wótegroniš, wó sebje wulicowaš

Mój wótběg dnja (1 góžina)

zwucowanje

- instrumental; z pomocu TW powědaš

TW:

skiba z marmelad___
šnycel z kulk___
mjazy stwórtk___ a sobot___
před dom___
ze stark___

cytanje, nažěłanje, powědanje

WU, b. 22 c. 11a-e

- a) słowa nawuknuś
- b) wótběg dnja w 3. wósobje
- c) swój wótběg dnja + zacuša
- d) žěło pši computerje, layout

nałożowanje

a) WU, b. 23 c. 11g

- wuknjeńske graše (memory, domino, ...) se wumysliś

b) Žł 6, Žł 7: Wótběg dnja (1, 2)

- wobrazam sady pširědowaś

- někotare sady rozšyriś

- žěle sady tak pšeměniś, až nowe zmysłapołne sady nastanu

- memory graś

nažěłanje, graše

a) pšašanja a wótegrona na kórtki napisać

b) memory graś (pódobnje grašu *Ze mnu nic!*)**Powěści (1 góžina)**

- nocny jagań

- pšezpołdnica

nažěłanje

- WU Nas, b. 54: Pšezpołdnica

- WU NAS, b. 55: Nocny jagań w Bageńcu pla Grodka

a) pówěść za sebje pšecytaś

b) wopšimješe ze swójjimi słowami nimski pódaś

c) zgłosom cytaś

d) pšašanja k tekstoju sformulěrować

e) łapański list póstawy nažěłaś

f) k tomu mólować; wobrazie na scěnowem casniku wustajiś

Pokazka: K tekstoju *Pšezpołdnica* se góži tekst **Kak se lan žěła?* (WU NAS, b. 72).**Gniły Kito a druge žorty (1 góžina)****zwucowanje**

a) na cas pšašajuce słowa pšestajiś, nimsko-serbski a serbsko-nimski (TW)

b) pó dwěma: pšašanje z pšašajucym słowom pódaś – wótegroniś

c) wuběžowanje w formje graša (do tego gromaže pšigótowaś)

TW:

pšispomnješa

Kogo?	Co?	Kaki?
Ga?	Žo?	Z kim?
Z cym?	Kótary?	Chto?
Cogodla?	Kaka?	Komu?
Kótara?	Wjele?	Wó com?

domacny nadawk

WU NAS, b. 45: Žorty

- jaden žort wubraš, zgłosom cytaś

cytanje, graše

a) žorty zgłosom drugim pšedcytaś

d) žort(y) ako skeč pšedstajis

cytanje, rozměše, graše

WU NAS, b. 40: Gniŷy Kito

a) tekst za sebje cytaś a wopšimješe nimski pódaś

b) zgromadnje pšestajis

c) pó rolach cytaś a/abo graś

Ščo južo wěželi? (2 gózinje)

nažěłanje, powědanje

WU NAS, b. 67 a b. 68

- Šula pjerwej / Kuparska šula

- Šula pjerwej / Kak som serbsku rěc nawuknuła

- Šula pjerwej / Starša žeńska z Lědow wulicujo

- Šula pjerwej / Kak jo něga w šuli było

- wobraz k temje

a) wubrany tekst z pomocu Sł. cytaś, wopšimješe nimski pódaś

b) serbske noticki ako pomoc za powědanje

c) tekst z pomocu pšašanjow (C) cytaś, wótegrona pšigótowaś

d) na pšašanja wótegronis

- TW nastawa

TW:

přispomnješa

šula

žinsa

- jaden ceptař/jadna ceptarka za jadnu ředownju

- wokoło 20-28 wuknikow/-cow

- moderne stoły a blida

- pjerowniki, barwiki, zešywki, knigły atd.

něga

- jaden ceptař – pózdzej wótergi teke ceptarka – za wěcej ředownjow

- wokoło 40-60 wuknikow/-cow

- drjewjane ławki su ako řed zwězane

- toflicki a pisak, knigły

cytanje, graše

WU NAS, b. 60: *Serbske familijowe žywjenje ze žišími pšed 100 lětami; wótrězka: Grajkanje, Bulanje a bublinowanje

- tekst cytaš a rozměš
- graša rozměš
- w teksće pšedstajone graša graš
- pódobne graša se wumysliš a je graš

Naš góžinski plan (2 góžinje)

wóspjetowanje, zwucowanje

- ordinalne až do žaseš
  - słowne kupki z ordinalami a substantiwami twóriš
- na pš.:** 4. wołojnik, ...

nažětanje, zwucowanje

WU, b. 24 c. 12

- góžinski plan pšecytaš, słowa za nowe pšedmjaty nažětaš
- na pšašanja wótegroniš
- swój wósobinski góžinski plan napisaš
- z pomocu wósobinskego góžinskego plana na pšašanja (C) wótegroniš

skšusenje

a) WU, b. 24 c. 13

- cynitošći pšedmjatam pširědowaš

b) ŽZ, b. 22 c. 9

- cynitošći pšedmjatam pširědowaš, barwojte pisaki wužywaš

Pokazka: Wósebnje pšedmjat *góspodarstwo, žěto a technika* se góži za wjele cynitošćow.

Lokatiw (4 góžiny)

zwucowanje

- a) na pšašanje (C) wótegroniš
- Kak se žinsa cujoš a cogodla?
b) lokatiwne formy pomjenjenjow pśedmjatow wóspjetowaš

nažěłanje

- a) pó pódašach (C) substantiwy pó rože ředowaš
b) pó dane substantiwy pó slědnem konsonanše alfabetiski ředowaš
c) WU, b. 25 c. 14 (zeleny pšeglěd)
- póznaš a nawuknuš
(1) Dajo twarde a měke konsonanty.
(2) Dajo twarde a měke sibilanty (sycawki).
d) zwucowaš: sibilanty wót drugich konsonantow rozeznowaš
e) WU, b. 25
- informacije z tabele sebje pšiswójš
- znate lokatiwne formy tam pširědowaš, swójo pširědowanje wobkšušiš

zwucowanje, skšušenje

- a) ŽŽ, b. 24 c. 11-12; deklinaciska tabela na wobalce WU
- změna konsonanta
- prepozicije
b) WU, b. 25 c. 14
- pó dane substantiwy (C) pytaš: rod → kóńcowku substantiwa → lokatiwnu formu
c) deklinaciska tabela na wobalce WU
- wót pó daných substantiwow (C) z pomocu tabele pšawu lokatiwnu formu namakaš
d) WU, b. 25 c. 14, dołojce; deklinaciska tabela na wobalce WU
- lokatiwne formy z pomocu tabele (górjejce) abo na wobalce

wóspjetowanje, nažěłanje

- a) južo znatej prepoziciji za lokatiw: w, na
b) nowe prepozicije za lokatiw: wó, pši, pó

zwucowanje

- a) ŽŽ, b. 24 c. 12, 13a-b
- prepozicije lokatiwa
- słowne kupki a sady z lokatiwom

b) ŽŽ, b. 25 c. 13c

- sady z lokatiwnymi formami

nažěłanje, zwucowanje

- a) WU, b. 26 c. 15
- lokatiw pronomenow a adjektiwow z pomocu pšikładow
b) WU, b. 26 c. 15-16, deklinaciska tabela na wobalce
c) ŽŽ, b. 26 c. 15
- sady k temje *sport*

d) ŽZ, b. 27 c. 17

- słowne kupki do lokatiwa

e) WU NAS, b. 43: Pši gaše

- informatiwne cytanje

- w teksće formy lokatiwa namakaš a nominatiw pomjeniš

- w teksće formy nominatiwa namakaš a lokatiw twóriš

f) ŽZ, b. 25 c. 14

- gramatiske zmólki skorigërowaš (lokatiw)

Chto žëta w šuli? (2 gózinje)

nažëtanje

a) informacija (C)

- Familijowe mjenja maju wšake kóncowki.

b) familijowe mjenja twóriš

TW:

kněz	kněni	kněžna
___	___ owa	___ oje
	___ ina	___ ic
	___ yna	___ yc

c) rozkłaženje (C) ku kóncowkam žënskecych mjenjow (pó pótrjebje)

(1) Nejcesćejša jo pla žënskecych mjenjow kóncowka **-owa**.

(2) Kóncowka **-ina** slëdujo, gaž ma muskece mě pó slëdnem (měkem abo změkconem [erweicht]) konsonanše kóncowku **-a** (**na pš.** Ela, Stoppa).

(3) Kóncowka **-yna** slëdujo, gaž ma muskece mě kóncowku ako **na pš.** **-ke, -ka** abo **-ge, -ga** (**na pš.** Kulka, Rogge), pši tom se zmënijo konsonant (**na pš.** **k-c, g-z**).

(4) Mjenja žowców maju nejcesćejš kóncowku **-ojc**.

(5) Kóncowka **-ic** za mjenja žowców slëdujo, gaž ma muskece mě měki wukónc, **na pš.** **-al, -ař, -ej** (**na pš.** Kowal, Jagař, Malej).

(6) Kóncowka **-yc** za mjenja žowców slëdujo, gaž ma muskece mě kóncowku ako **na pš.** **-ke, -ka** abo **-ge, -ga**, pši tom se zmënijo konsonant (**na pš.** **k-c, g-z**).

skšúšenje

a) mjenja wósobow swójeje familije groniš

na pš.:

- Mój nan jo kněz Maling. Mója mam jo kněni Malingowa. Ja som kněžna Malingojc.

- b) mjenja wšych ceptarjow a ceptarkow groniš
 c) WU, b. 26 c. 17a-b
 - tabelu mjenjow ceptarjow a ceptarkow swójeje šule napóraš
 - zmysłapołne sady twóriš
 d) WU, b. 26 c. 17c
 - na pšašanja wótegroniš

Jadna góžina w šuli (1 góžina)

skšušenje, powědanje

WU, b. 27-28

- a) partnerske žěło: teksty cytaš, se wobrazje woglědaš, wopšimješe rozměš
 b) sami abo ako partnerske žěło pódobny tekst za drugi pšedmjat nažětaš
 c) swóje wuslědki (b) pšedstajiš

Imperatiw (2 góžinje)

zwucowanje

- pismikowy diktat

zawježenje

Žł 8: Dobra žowka

- a) tekst cytaš a rozměš
 b) wótegroniš na pšašanje
 - Kótare nadawki dostanjo žowka?
 c) werby w sadach pomjeniš
 d) formy imperatiwa póznaš (C)

nažětanje, systematizěrowanje

WU, b. 29:

- a) pšawidła za twórjenje imperatiwa w singularje rozkladowaš (C)
 b) TW: krotki pšeglěd ze žěłowymi kšacami
 - TW nastawa

TW:

wobmywaš	⇒	wóni wobmywa- j (u)	⇒	Wobmywa j !
zrumowaš	⇒	wóni zrumu- j (u)	⇒	Zrumu j !
wariš	⇒	wóni wa- ri (e)*	⇒	Wa r !
pšinjasc	⇒	wóni pšinja- s (u)	⇒	Pšinja s !
mysliš	⇒	wóni my- sl (e)	⇒	Mysli l !

*Pla pismikoweju kupkowu *-rj-* a *-nj-* njejo pismik *-j-* samostatny, ale znamje za měkosć pismikowu *-r-* a *-n-*. To groni: *-rj-* a *-nj-* płašitej ako jaden pismik. *-r-* a *-n-* wóstanjotej měkej. To se pokazuju w imperatiwnej formje pšez *-ř-* a *-ń-*, **na pš.:** *Wař!* *Cyń!*

c) z pomocu pšeglěda imperatiwne formy w dualu a pluralu
nažětaš

d) wuwzeša, **na pš.** *hyš* → *Ži!*

e) systematizěrowaš (C)

zwucowanje, skšušenje

a) imperatiw twóriš

- licyš, pisaš, cytaš, spiwaš, mólowaš, wuknuš, ...

b) WU, b. 29 c. 20-21

- werby z wucbnice

- sady z imperatiwom

c) ŽZ, b. 26 c. 16

- pó pódanych informacijach sady z imperatiwom twóriš

Skeče a sceny (1 góžina)

zwucowanje

a) licbowy diktat

b) WU, b. 31 c. 23

- šulu graš, imperatiwy wužywaš

c) pó pódašach (C) lokatiwne formy substantiwow z pomocu deklinaciskeje tabele namakaš

cytanje, graše

- skeče, žorty, sceny, situacije pó dvěma cytaš, wobžětaš a graš

a) WU, b. 30 c. 22

b) WU NAS, b. 45: Žorty

c) WU, b. 31 c. 24

- žortne situacije pšegraš (z imperatiwom)

Fryco Rocha (2 góžinje)

zwucowanje

- konjugacija werba w perfekće

zawježenje, rozgrono

a) zeznaš cas, w kótaremž jo Rocha žywy był (C w nimskej rěcy)

b) žywieńske daty Fryca Rochy cytaš

TW (1):

Fryco Rocha
19.01.1863 – 24.04.1942

nažětanje

a) mjenja městnosćow ze Sł pšestajis a na kórše Bramborskeje namakaš

b) TW (pókšacowanje)

TW (2):

Fryco Rocha 19.01.1863 – 24.04.1942	
Šejnejda	-
Picnjo	-
Wětošow	-
Njabožkojce	-
Stara Darbnja	-
Golkojce	-
Turjej	-
Wulow	-
Baršć	-
Kibuš	-
Zły Komorow	-

cytanje, powědanje

WU NAS, b. 91: Ceptař, kantor a basnikař – Fryco Rocha (1863-1942)

a) zgromadnje tekst cytaš a rozměš

b) na pšašanja wótegroniš

(1) Wótkul Fryco Rocha póchada?

(2) Kak jo mały Fryco doma pomagał?

(3) W kótarych pówołanjach jo Fryco Rocha žětał?

(4) W kótarych jsach a městach jo Fryco Rocha žywy był a žětał?

(5) Co jo Fryco Rocha za žiši a mložinu gótował?

(6) Co jo wón na kulturnem pólu wugbał?

c) wažne daty a informacije do zešywka zapisaš

d) wó žywjenju Rochy z pomocu notickow wulicowaš

skšusenje

WU NAS, b. 92: Fryco Rocha – Wuběrk basnjow a gódańkow

- a) basni cytaš, jednu nawuknuš
- b) gódańka cytaš a wugódaš

Farař Nowak wulicujo (1 góžina)**zwucowanje**

Žł 9: Šulski řed

- sady twóriš

cytanje, nažětanje, powědanje

WU NAS, b. 44: Farař Nowak wulicujo; Chto jo tebje stwóriř? /
Eksamen

- a) jaden z tekstowu za wšykných wubraš abo w kupkoma žělaš
- b) tekst za sebje z pomocu nadawkow a/abo pšašanjow cytaš
- c) nejwažnješe informacije zapisaš
- d) z pomocu notickow ze swójimi słowami wulicowaš
- e) tekst w rolach cytaš
- f) situaciju ako skeč pšegraš

zwucowanje

WU NAS, b. 44: Farař Nowak wulicujo

- lokatiwne formy z teksta wupytaš, jich nominatiwne formy twóriš

Nowy pšedmjat (1 góžina)**zwucowanje**

Žł 10: Wobžěťujomy metal

- a) drastwa
- b) werb *byš*

cytanje, nažětanje

WU NAS, b. 69: Žětowy řed we wucbje techniki
- tekst z pomocu Sł cytaš a zapšimješa rozměš

zwucowanje

WU NAS, b. 69: Žětowy řed we wucbje techniki

- a) werby z teksta w prezensu konjugěrowaš
  - b) ze słownymi kupkami sady twóriš
  - c) słowo *schneiden* w serbskej rěcy wujasniš (C)
- (1) stšigaš – z nožycami
  - (2) kšajaš – z nožom
  - (3) rězaš – z piřu
  - (4) wuwzeše **na pš.:** włose rězaš

nařožowanje

- bingo-graše napóraš

- a) słowa (substantiwu, werby) za material a rědy napisaš

b) žěłowe kšace za baslenje wopisowaś/napisaś

zespominanje

- na pšašanja (C) wótegroniś

(1) Co gótujošo (wy) w gžt?

(2) Co sćo (wy) w septembrje (oktobrje) gótowali?

(3) ...

Wótpoładnja w šuli (3 góžiny)

zwucowanje

- twórjenje nominatiwa plurala pódanych słowow (C)

zawježenje, zwucowanje

a) WU, b. 31 c. 25

- za sebje tekst cytaś a wše słowa rozměś

b) na pšašanja (C) wótegroniś

na pś.:

(1) Ga jo kružk *computer*? (žeń, w kótarej góžinje)

(2) Žo jo *judo*?

(3) Co jo stwórtk w 6. góžinje?

(4) Za kogo jo *DRK*?

(5) W kótarem rumje pišu *šulsku chroniku*?

nałožowanje

a) z werbow werbalne substantiwy twóriś

na pś.:

(1) basliś – žiśi basle – baslenje

(2) wužiś – wóni wuže – wuženje

(3) wariś – wóni warje – warjenje

(4) cytaś wó (+ lokatiw) – cytamy wó Serbach – cytanje

(5) spiwaś – spiwamy w šulskem chorje – spiwanje

(6) sportowaś – sportujom w kupce *judo* – sportowanje

b) sami abo w kupkach krotki pśednosk k jadnej z temow pšigótowaś

(1) kružki jadnogo dnja

(2) kružki w sedymej góžinje

(3) sportowe kupki w šuli

(4) kružki, kenž njejsu w šuli

zwucowanje, powědanje

a) ŽZ, b. 27 c. 18

- pomjenjenja kružkow pšipisaś

b) WU, b. 32 c. 26; pokazki w pšitoze ŽZ *Kak móžom wuknuś*

- zapiski pód wobrazom nažěłaś

- žiśam na wobrazu mjenja daś

- koncept za wopisowanje nažěłaś (rum, cynitosći a aktiwiwity, wuglědanje wósobow, zacuša ...)

- wobraz wopisowaś

M.: To jo Tina. Tina (wóna) nosy šery zec a pisany pulower. Wóna sortěrujo fota. Tina wupytajo rědne fota wó šulskem swěženju. Nalěwo sejži ... atd.

d) WU, b. 32 c. 27

- přédnej saže teksta zgromadnje pšestajiš; žěłowa technika pšestajenja

(1) Pšecytaj se tekst!

(2) Co rozmějoš bžez pomocy?

(3) Kótary zmysł móžo sada měš?

(4) Pytaj klucowe słowa!

(5) Kótare słowa hyšći feluju? Pytaj je w Sł!

(6) Něnto pšestaj cełu sadu!

- tekst za sebje abo pó dvěma cytaš a jen z pomocu Sł a TW pšestajiš

TW:

jeje	- ihre
pši tom	- dabei
take	- solche

e) WU, b. 33 c. 28

- sady wobrazam pširědowaš

- werbowe formy wšakich wósobow

- pšašanja formulěrowaš

f) WU, b. 33 c. 29a-c

- wó wólnem casu wulicowaš

- plakat nagótowaš

- interview ze sobuwuknikami/-cami

g) WU, b. 33 c. 29d

- nadawk za dobrych matematikarjow (statistika)

Wopisowanje šulskiego twarjenja (1 góžina)

zwucowanje

- genitiw a instrumental wóspjetowaš

- prepozicije *pódla, pla, z* (genitiw), *mjazy, z* (instrumental)

- z deklinaciskima tabeloma zwucowaš

nažěłanje, rozgrono

ŽZ, b. 28 c. 19

a) póglěd šule wót górzejce z pomocu pšašanjow se woglědaš

(1) Žo wuknu žiši drugego lětnika?

(2) Žo ma domownik swój rum?

(3) Žo kupujomy mloko?

(4) Co jo górzejce pódla stupnice?

(5) Žo wuknu serbšćinarje?

b) na pšašanja wótegroniš, na formy genitiwa a instrumentala glědaš

M. 1: Nalěwo pódla stupnice žěta šulski wjednik. Slězy napšawo jo ceptarska špa pódla archiwa.

M. 2: Ceptarska špa jo dołojce napšawo mjazy archiwom a špu za kupkowu wucbu.

c) ceptarje a ceptarki, sobužětašerje a sobužětašerki pomjeniš a groniš, žo žětaju

powědanje

- pó dwěma abo w kupce: tak wjele sadow k temam twóriš ako móžno

na pš.:

(1) Wopiš přědnu etažu!

(2) Wopiš drugu etažu!

(3) Wopiš přědnu etažu nalěwo!

(4) Wopiš, co wižiš dołojce wesrjejž!

(5) Wopiš drugu etažu napšawo stupnice!

domacny nadawk

- pógłěd swójjogo doma abo bydlenja nakresliš a k tomu powědaš (wopisowanje)

Žěto z computerom (1 góžina)

nažětanje, zwucowanje

a) nawuknuš z computerom serbski pisaš

b) tekst wó wólnem casu napisaš a jen wugótowaš (z computerom)

c) někaki sceniski tekst abo skeč (z wucbnice abo wót C) do běžnego teksta pšeformulěrowaš abo nawopak (z computerom)

d) WU, b. 32 c. 26

- wobraz pisnje wopisowaš (z computerom)

e) WU, b. 27, 28 c. 18

- jadnu góžinu w šuli pisnje wopisowaš (z computerom)

f) WU, b. 21 c. 10b

- tabelu napóraš (z computerom)

g) wó cynitosćach we wólnem casu homepage wugótowaš

Měto Nowak-Njehorński (1 góžina)

zawježenje, nažětanje

a) WU NAS, b. 100: Mólař z lipowym łopjenom – Měto Nowak-Njehorński (1900-1990)

b) z pomocu fotow a wobrazow ze wšakich knigłow pšednosk (C) wó Nowaku-Njehorńskem, jogo žywjenju a wjelebocnošći

c) z pomocu wobrazow pšednosk (C) wó powěšćowych póstawach; jadnu powěšć wulicowaš abo pšedcytaš **material, na pš.:**

- Nowak-Njehorński, Měto, Struga; zběrka postowych kórtow
- Nowak-Njehorński, Měto, Märchen, Lieder, Trachten / Bajki, pšeni, drastwy (LND, 1962); kwartetowe graše z wobrazami
- Nowak-Njehorński, Měto, górnoserbsko-nimske plakaty wó plonje, wó pšezpołdnicy, wó wódnem mužu, wó lutkach a palcykach a wó błudniku (Serbske šulske towaristwo)

zwucowanje, wóspjetowanje

WU NAS, b. 100: Mólar z lipowym łopjenom – Měto Nowak-Njehorński (1900-1990)

- a)** tekst ze Sł pšestajiš
- b)** tekst pšecytaš a na pšašanja wótegroniš
- c)** tekst běžnje cytaš
- d)** perfekt werbow
- e)** lětne licby

nałožowanje, powědanje

WU NAS, b. 100: Mólar z lipowym łopjenom – Měto Nowak-Njehorński (1900-1990)

- a)** nejwažnejše informacije zapisaš a do sadow wuformulěrowaš
- b)** wó mólarju ze swójimi słowami powědaš
- c)** krotki pšednosk pšigótowaš
- d)** powěšći Nowaka-Njehorńskego cytaš, pši tom informacije wó slězynach póstawow dostaš

skšusenje, projektowe žěło

- a)** dalšne informacije wó Nowaku-Njehorńskem w interneše zběraš
- b)** scěnowy casnik wó žywjenju a žěle Nowaka-Njehorńskego a wó powěšćowych póstawach napóraš (dwójorěcnje móžno)

Płomje a druge printmedije (1 góžina)

pšispomnješa

zwucowanje

- deklinacija substantiwow

TW:

ceptař nan sotša žowéo gólc domownik Marija
ceptarka

- N Tam sejži ... .
- G Pódlu ... stojm ja.
- D Pomagam ... w gumnje.
- A Strowim ... na šulskem dwórje.
- I Cytam z ... scěnowy casnik.
- L Wulicujom doma wó ... .

nažěłanje, zwucowanje

WU NAS, b. 71: *Kak nastawa Płomje?

- a) tekstowe wótrězki za sebje cytaś
- b) tekstowym wótrězkom pšecej pšawy wobraz pširědowaś
- c) k temje powědaś

zwucowanje

WU NAS, b. 71: *Kak nastawa Płomje?; deklinaciskej tabeli
- z teksta dekliněrowane substantiwy wupytaś, pad pomjenis,
nominatiw pomjenis

projektowe žěło

- a) interview z redaktorom *Płomjenja* pšigótowaś
- b) wšykne cysła jadnogo lětnika *Płomjenja* pšeglědaś, pšinoski
pó temach ředowane w tabeli zestajiś; žěło z computerom
na pš.:

TW:

přispomnješa

	jan	feb	měr	apr	maj	jun	jul	avg	sep	okt	now	dec
tema												
familija												
drastwa /moda												
přiroda												
zwěrjeta												
rostliny												
geo- grafija												
stawizna												
grama- tika												

c) w interneše wuslěžiš, kake casniki a casopise Serby maju;
tabelu zestajiš
na pš.:

TW:

<u>titel</u>	<u>Chto cyta?</u>	<u>Kak cesto wuchada?</u>
Płomje	žiši 1.-7. lětnika	kuždy mjasec
Nowy Casnik	...	...
...	...	...

Kontrolne žěto (1 góžina)

warianty

- a) Žł 11: Wótběg dnja – kontrolne žěto
na 11 pšašanjow wótegroniš, za kuždu pšawu sadu 2 dypka
- dypk – za pšawy werb z pšawej kóńcowku
- dypk – za cełu zmysławu sadu (rozměše)

- pšidatny dypk – gaž jo sada wjelgin dobra (bogaty słowoskład, zestajona sada, adjektiwy a/abo adwerby)
- w cełem: 22 dypkow + maksimalnje 11 pšidatnych dypkow
- b)** nanejmenjej na 5 pšašanjow k wótběgu dnja (C) wótegroniš
- c)** formy lokatiwa (z deklinaciskeju tabelu) twóriš
- d)** imperatiwne formy werbow w sadach namakaš a pšipisaš formy singulara, duala a plurala
- e)** adwerby casa do tekstow z proznotkami zasajziš
- f)** z 5-8 sadami někaku wucbnu góžinu abo někaki kružk wopisowaš

domacny nadawk

- Portfolio 2

Rěčne wobroty (rezerwowa góžina)

zwucowanje

Žł 12: Pširěduj pšawje! (wobroty)

- a)** pismiki licbam pširědowaš
- b)** dalšne pšikłady namakaš
- c)** póriki wobrotow nalipaš

3. LEKCIJA – WU NAS DOMA

pšispomnješa

Zaměr

Wukniki a wuknice w toś tej lekciji słowa za pódomk nawuknu a mógu bydlenje a bydleński dom wopisaś. Wóni źělaju z deklinaciskima tabeloma. Z jadnanja abo z wopšimješa jadneje sady spóznaju, lěc zo wó městno abo směr. Z temu *našo šěto* skšušiju dual.

Temy

bydlenje; bydleńska špa; dom; familijowe žywjenje; grajki; knigge; kuchnja; kupadło; meble; muzej na Lědach; ornamenti; šulski rěd; šěto; w gósćeńcu; wopisowanje špy; zwěrjeta

Gramatika

adjektiw; diminutiw substantiwa; dual substantiwa; genitiw; instrumental; prepozicije; slowotwórba

Žětowe łopjena

- Žł 1: Konjugacija werba *byś*
- Žł 13: Kaki njepórědny gólc!
- Žł 14: Ornamenti
- Žł 15: Prepozicije
- Žł 16: Našo šěto
- Žł 17: Domino – našo šěto
- Žł 18: *Sy to južo wěžeł/a?
- Žł 19: Bydlenje myšy Fridolin (1)
- Žł 20: Bydlenje myšy Fridolin (2)
- Žł 21: Doma – kontrolne žěto

Cytańske teksty (WU NAS)

- Ornamenti w ludowem wuměštwje (b. 12)
- Knigge w gósćeńcu (b. 30)
- Mudre głowki wěže wótegrono (b. 39)
- Myšcyny domcyk (b. 47)
- Wšedne domacne a familijowe žywjenje tencas a žinsa (b. 57)
- Dobra špa něga a žinsa (b. 59)
- Muzeum pód gołym njebjom na Lědach (b. 75)

Našo bydenje (2 gózinje)

pšispomnješa

zwucowanje

a) słowa za meble, grajki, šulski řed, wósoby; TW

- městnym pódašam pširědowane wobrazowe a słowne kórtki (C)

TW:

b) genitiw, na pšašanja wótegroniš; TW (a)

na pš.:

(1) Co jo nalěwo pódlu ...?

(2) Co wižiš napšawo pódlu ...?

(3) Co stoj přězy nalěwo ...?

c) instrumental, na pšašanje wótegroniš; TW (a)

- Co wižiš mjazy ... a ...?

nažětanje

a) WU, b. 35 c. 1, 1a; BWB

- tekst cytaš, pomjenjenja špow pširědowaš

b) ŽZ, b. 29 c. 1

- tekst wudopočniš; bydenje wopisowaš

c) WU, b. 35 c. 1c

- na pšašanja wótegroniš; genitiw – lokatiw

zwucowanje, skšusenje

a) WU, b. 35

- tekst cytaš

b) WU, b. 35 c. 1c, ŽZ, b. 29 c. 2

- na pšašanja wótegroniš (domacny nadawk)

c) WU, b. 35 c. 1b

- słowne familije (domacny nadawk)

d) Bingo – Wobrazkowe graše

- słowoskład skšusiš

e) swójo bydenje skicěrowaš a wopisowaš (jano z dowolnošću starjejšeju; domacny nadawk)

f) ŽZ, b. 30 c. 3

- sady wudopočniš (domacny nadawk)

g) ŽZ, b. 30 c. 4

- twórjenje adjektiwow

na ps.: bydlenški, -a, -e, spański, -a, -e, žišećy, -a, -e, žěłowy, -a, -e

pšispomnješa

Naš dom (1 góžina)

zwucowanje

a) BWB, Bingo – Wobrazkowe graše

- pomjenjenja špow

b) słowa w Sł pytaš

- **na ps.:** piwnica, najšpa, garaža, stupnica, etaža, nastwark, terasa, kšywo, dymnica, płot, ...

c) słowa pó alfabeše a pó rože sortěrowaš

d) adjektiwy špam pširědowaš

TW:

dobry, -a, -e	mały, -a, -e
moderny, -a, -e	niski, -a, -e
rědny, -a, -e	šamny, -a, -e
swětły, -a, -e	wjeliki, -a, -e
wusoki, -a, -e	

nažěłanje, zwucowanje

a) WU, b. 36 c. 2a

- tekst cytaš a wulicowaš, co su rozměli

b) WU, b. 36 c. 2b

- na pšašanja wótegroniš

c) instrumental a genitiw

TW:

pšed + instrumental	dom, terasa, gumno,
wokoło + genitiw	garaža, stupnica,
pódla + genitiw	bydlenje, piwnica, bom

zwucowanje

a) ŽZ, b. 31 c. 5

- sady wudopońiš

b) WU, b. 36 c. 2c

- sadowe žěle pširědowaš

c) WU, b. 36

- ilustraciju wopisowaš, leksiku za gumno wóšpjetowaš

d) WU, b. 36 c. 2d

- bydlenški dom wopisowaš (dowólnosć starzejšych!)

e) ŽZ, b. 33 c. 7

- cytaš a rozměš, do perfekta pšepisaš

f) Bingo – Wobrazkowe graše

- kontrola leksiki

- wobrazki pó rože a/abo pó alfabeše sortěrowaš

- kórtki wótpowědujucy nadawkam (C) požožyš

na pš.: Wesrjež jo kšywo. Nalěwo slězy jo płot. ...

Myšcyny domcyk (1 góžina)

zwucowanje

a) pomjenjenja zwěrjetow wóspjetowaš, Sł wužywaš

b) za někotare pomjenjenja zwěrjetow diminutiw twóriš

c) pomjenjenja zwěrjetow pó alfabeše ředowaš

TW:

žaba, mjadwjež, myš, wjelk, liška, wuchac

cytanje, nažětanje

WU NAS, b. 47: Myšcyny domcyk

a) bajku cytaš a rozměš

b) głowne figury a jich mjenja pomjeniš, Sł a leksikon wužywaš

c) tekst w rolach cytaš

d) wó kóńcu bajki powědaš a sebje drugi kóńc bajki wumysliš

e) bajku w rolach graš

Mója špa jo pórědna a cysta (1 góžina)

zwucowanje

a) Bingo – Wobrazkowe graše: Šulski řed, Grajki

b) ŽZ, b. 35 c. 9a

- słowa za drastwu

c) z computerowym grašim *Teo, Leo a Manda* słowa za meble

d) ceptarja graš

TW:

blido	sčěnowa spižka	spižka za drastwu	papjernik
stoł	regal za grajki	póstola	pisańske blido
televizor	kumoda	kaščik	

e) twórjenje sadow; pódaša městna a směra w sadach

TW:

balo	zrumujomy	do regala	na regalu
	lažy	na regal	w regalu

f) WU, b. 37 c. 3

- pšíktady dokradnje wujasnić (C)
- w kupkach žětaś; 1. kupka: sady z pódašami městna, 2. kupka: sady z pódašami směra

g) ŽZ, b. 35 c. 9b

- pódaša směra (domacny nadawk)

g) ŽŁ 13: Kaki njepórědny gólcl!

- z partnerjom/partnarku tandemowe zwucowanje

Wopisowanje špy (1 góžina)

zawježenje

WU, b. 37 c. 4a

- wopisanje jadneje z pódanych špow

wóspjetowanje

a) słowa za meble

b) Bingo – Wobrazkowe graše, computerowe graše abo něco pódobneho

domacny nadawk

WU, b. 37 c. 4a

- skicu wubraneje špy napóraś

zwucowanje

a) sady twóriś (TW)

TW:

na ps.:

šulski rěd	zrumowaś	pisańske blido
mója drastwa	lažaś	spižka
	grajkaś	spańska špa
	wuknuś spaś	žišeca špa
		druga špa

b) WU, b. 37 c. 4b

- sady twóriś

Bydleńska śpa – dobra śpa (2 gózinje)

nažětanje, powědanje

a) ŽZ, b. 34 c. 8

- ze słowneju kupku *bydleńska śpa* sady twóriš

b) WU, b. 37 c. 5

- „dobra śpa“

c) WU NAS, b. 59: Dobra śpa něga a žinsa

- pšašanja k tekstoju cytaš a rozměš, TW

- tekst za sebje cytaš a rozměš, se orientěrowaš na pšašanjach

- na pšašanja wótegroniš

TW:

pšašanja:

- (1) Cogodla luže su něga swójej bydleńskej śpě *dobra śpa* gronili?
- (2) Wopišćo, kak móžo dobra śpa žinsa wuglědaš!
- (3) Kak su luže w zachadnem stolěšu swóju bydleńsku śpu wugótowali?
- (4) Co jo w tej śpě stajało?
- (5) Za co su kamjeny wažne byli?
- (6) Žo a kak luže su spali?
- (7) Wjele stołow jo tam stajało?
- (8) Co jo było w lodkach?
- (9) Kak luže su swětło dostali?
- (10) Žo móžomy se woglědaš, kak luže su něga bydlili?

domacny nadawk

- krotki přednosk wó bydleńskej śpě

Ornamenty (2 gózinje)

zaměr

- nowe znaša z praktiskim žětom zwězaš (baslenje); wuslědki ako dar wužywaš

zawježenje, powědanje

a) WU NAS, b. 12: Ornamenty w ludowem wuměštwje

- za sebje cytaš, ze swóжими słowami wó tom powědaš

- material zběraš

b) ŽŁ 14: Ornamenty

- se na praktiske žěto přigótowaš, pomjenjenja zwěrjetow a słowa za barwy wóspjetowaš

baslenje, mólowanje

a) ornamenty na małe delki abo na drjewjane łžyce namólowaš

- b) pódstawki z papjery abo z papy zbasliš a centralnosymetriske ornamenti namólowaš; pódstawki laminěrowaš
- c) sami ze serbskimi ornamentami napórane mandale wumólowaš
- d) žěłaš z *window-color*-barwami abo z barwojnym kartonom za wugótowanje woknow w ředowni

Zwěřjeta su žywe z nami doma (2 gózinje)

zawježenje

- a) na pšašanje wótegroniš

TW:

Kótare zwěřjeta njejsu nutši w bydlenju mjazy lužimi žywe?

zemcygař kóčka wuž papagajik psyck krowa
mórska swinka ryba žaba karnikel wójca myška

- b) na pšašanje wótegroniš (Sł, BWB), zapisaš

TW:

Kótare zwěřjeta su w bydlenju mjazy lužimi žywe?

w klětce:

w terariumje:

w akwariumje:

liche:

skšušenje, powědanje

WU, b. 37 c. 6

- wó swójom domacnem zwěřješu powědaš

Muzeum na Lědach (1 góžina)

cytanje

WU NAS, b. 75: Muzeum na Lědach

- informatiwnje cytaš a rozměš; stary burski dom

cytanje, powědanje

WU NAS, b. 75: Muzeum na Lědach

- tekst z nadawkami (C), *na ps.* pšawe wótegrono wubraš

TW:

(1) Na Lědach jo muzeum ... - pód gołym njebjom. - w piwnicy.	(2) Domy maju ... - słomjane kšywa. - cyglane kšywa.
(3) Žeńske pałkaju ... - w rěce. - w drjewjanej wanje. - z pałkańskeju mašinu.	(4) Luže su trjebali ... - cołn a šuflity. - awto a kólaso.

cytanje, zwucowanje, skšušenje

WU NAS, b. 75: Muzeum na Lědach

- tekst z wurazom cytaś
- pšašaś se a wótegroniś
- sady k fotam wupytaś
- jadnu fotografiju wopisowaś

Prepozicije (1 góžina)**zwucowanje**

Žł 15: Prepozicije

- z jadnotliwymi substantiwami zwucowaś, deklinaciske tabele wužywaś
- ze słownymi kupkami zwucowaś – prepozicije abo kóńcowki zasajziś
- słowne kupki z nimskeje do serbskeje rěcy pšestajjiś

Kupadło (2 góžinje)**zwucowanje**

- pšawu prepoziciju wužywaś

TW:

Našo (?) kupadło jo małe.	Nan stoj (?) kupadle.
Zuza źo (?) kupadła.	(?) kupadłom jo scěna.
(?) kupadle jo kuchnja.	(?) kupadłuju su źurja bydlenja.

nažětanje

WU, b. 38 c. 7

- nowe słowa z pomocu wobrazu
- tekst pód wobrazom cytaś a nowe wokable pšestajjiś

skšušenje

- a) ŽZ, b. 38 c. 12
- wobrazam nowe słowa přirědowaš
- b) WU, b. 38 c. 9
- konjugěrowaš (prezens, perfekt, futur)
- c) ŽZ, b. 39 c. 16; Žł 1: Konjugacija werba *być*
- konjugěrowaš werby w prezencu
- d) ŽZ, b. 38 c. 13
- sadowe žěle zwězaš
- e) ŽZ, b. 39 c. 15
- sady twóriš
- f) WU, b. 39 c. 10
- sady wudopočniš
- g) ŽZ, b. 39 c. 14
- instrumental
- h) ŽZ, b. 39 c. 17
- sady twóriš
- i) Bingo – Wobrazkowe graše: W kupadle

Mójo šěto (3 góžiny; se góži teke ako žětarnicka)**zwucowanje**

- dualne formy substantiwow

TW:

žowčo gólc nan wuknica šeško mama maš sotša
bratš syn šota wujk šešenica žowka wuknik
ceptar žiši (glědaj: plural!) starki (glědaj: adjektiwiski)
starka (glědaj: adjektiwiski)

nažětanje

- a) WU, b. 39 c. 11
- bingo-graše k žělam šěta nabasliš
- b) BWB, b. 8-9
- žěle šěta
- c) WU *Wěcna wěda Serbščina 4*, b. 37
- žěle šěta, werby
- d) Bingo – Wobrazkowe graše: Šěto
- e) WU, b. 40 c. 14-15
- dualne formy

skšušenje

- a) WU b. 40 c. *16
- žort cytaš a rozměš (góži se ako domacny nadawk)
- b) Žł 16: Našo šěto
- žěle šěta přirědowaš
- góži se ako domacny nadawk, kontrola abo systematizěrowanje

- c) Žł 17: Domino – našo šěto
 - sami abo z partnerjom/partnarku graś, nowe słowa zwucowaś
 - graśe na kóńcu nalipaś
- d) WU, b. 40 c. 12
 - sady twóriś
- e) WU, b. 40 c. 13
 - pšaśanja twóriś
- f) Žł 18: *Sy to južo wězet/a?
 - tekst cytaś a wulicowaś, co su rozměli
- g) WU *Wěcna wěda 4*, b. 37
 - w sadach powědaś
- na pś.**: Treněrujemy muskulaturu, gaž plějomy.
- h) computerowe graśe *Serbski cele lažko*
- i) Bingo – Wobrazkowe graśe: Šěto

Kuchnja (7 gózinow)

A

zwucowanje

WU, b. 41 c. 17

- formy słowa *kuchnja* zasajziś

nažěłanje

WU, b. 41 c. 18

- słowa za meble w kuchni nawuknuś, w sadach natožowaś

skšusenje

- skicu swójeje kuchnje nakresliś a ju wopisowaś (dowólnosc starjejšych!)

B

nažěłanje

WU, b. 41 c. 19

- nowe słowa za wobrěd a jěžny řed nawuknuś

zwucowanje

a) WU, b. 41 c. 19a

- słowa do tabele zarědowaś

b) WU b. 41 c. 19b

- na pšaśanja wótegroniś

c) WU, b. 41 c. 19c

- plural substantiwow

d) WU, b. 41 c. 19d

- słowa pó alfabeše ředowaś

e) ŽZ, b. 41 c. 23

- słowa z wobrazkami zwězaś (gózi se ako domacny nadawk)

C**nažětanje**

a) diminutiw substantiwow:

-k:	synk, swinka, licko
-ik, -yk:	kónik, psyk
-etko:	žišetko, zwěrjetko, prosetko
-ašk:	zwónašk, kijašk
-išk, -yšk:	cyblišk, gjarnyšk
-ack:	ptašack, głažack
-ick, -yck:	sotšicka, myšycka
-ušk:	semuško, zernuško

b) WU, b. 42 c. 20a

- pšikłady cytaš a pšestajiš

zwucowanje

WU b. 42 c. 20b-c

- nowe pšikłady namakaš (BWB ako pomoc)

nažětanje

- ze substantiwow adjektiwy stwóriš

TW:**Wobrěd z drjewa jo drjewjany wobrěd.****Wobrěd ze złota jo złošany wobrěd.****Wobrěd ze slobra jo slobrany wobrěd.****Wobrěd z porclina jo porclinowy wobrěd.****zwucowanje**

WU b. 42 c. 23

- słowne kupki z adjektiwami twóriš

D**nažětanje**

a) WU, b. 42 c. 21a

- tekst za sebje cytaš, werby wóspjetowaš a konjugěrowaš a nowe słowa ze Sł wupytaš

b) WU, b. 42 c. 21b

- werby konjugěrowaš a w sadach wužywaš

skšusenje

a) WU, b. 42 c. 21b, 24b

- werby konjugěrowaš a w sadach wužywaš

b) WU, b. 42 c. 22

- sady wudopołniš

c) ŽŽ, b. 41 c. 24

- substantiwam werby pširědowaš

E**nažětanje**

WU, b. 43 górzejce

- za sebje cytaš a wóznam słowa *žo* wujasniš

zwucowanje

a) WU, b. 43 c. 25

- póznaš, lěc *žo* wó směr abo wó městno

b) WU, b. 43 c. 26

- pšawy werb wubraš

c) ŽZ, b. 40 c. 18-19

- genitiw skšuśiš

d) ŽZ, b. 40 c. 20

- słowa z pšaweju kóńcowku zasajziš

e) ŽZ, b. 40 c. 21

- pšawu prepoziciju namakaš

f) ŽZ, b. 41 c. 22

- gódańko wugódaš

zwucowanje z gramatiskima tabeloma

a) ŽZ, b. 40 c. 18-19

- genitiw

b) ŽZ, b. 40 c. 20

- genitiw, akuzatiw, lokatiw

c) ŽZ, b. 36 c. 10

- słowne kupki nimsko-serbski

d) ŽZ, b. 37 c. *11

- powěšć *Góle a wužowy kral*

Zwucowanja za zespominanje (4 góžiny)

A

cytanje, powědanje

WU, b. 44 c. 27:

a) tekst cytaš a groniš, co su rozměli

b) nadawki wósobam pširédowaš a z notickami k tekstoju powědaš

c) z teksta słowne kupki z adjektiwom a substantiwom wupytaš

d) małe tšojeńko napisaš a k tomu wulicowaš (tekst ako pomoc)

B

cytanje (1)

WU NAS, b. 57: *Wšedne domacne a familijowe žywjenje tencas a žinsa*

a) tekst cytaš a nadpise za žěle teksta namakaš

- pałkanje / pjacenje / kupanje / warjenje / chowanje żywidłow / topjenje

b) wobrazje k tekstam wopisowaš

- c) jaden žěl wubraš a krotki přednosk přigótowaš
- d) jaden žěl teksta dokradnje přestajiš (wustnje abo pisnje)

C

cytanje (2)

WU NAS, b. 30: Knigge w gósćeńcu

- a) tekst cytaš a rozměš
- b) imperatiwne formy wupytaš, toš te formy do duala a plurala přeformowaš
- c) dalšne přawidła za knigge formulěrowaš

D

gódańka

WU NAS, b. 39: Mudre głowki wěže wótegrono

- gódańka sami abo w kupce wugódaš

E

cytanje (3)

WU, b. 45 c. 28

- a) tekst bžeze Sł cytaš
- b) tekst z wurazom cytaš
- c) bžez pomocy teksta k wobrazoju wulicowaš

F

cytanje (4)

Žł 19, Žł 20: Bydlenje myšy Fridolin (1, 2)

- a) tekst cytaš a přawe špy přirědowaš
- b) scěny wumólowaš, wobrazki z meblami nalipaš a je wumólowaš

G

powědanje

ŽŽ, b. 32 c. 6

- a) sebje jadnu špu wubraš a wšykne předmjaty w tej špě pomjeniš, wopacny předmjat namakaš
- b) słowa pó alfabeše ředowaš
- c) wobraz wopisowaš
- d) wobraz pó pódašach (C) wumólowaš

H

kontrolne žěto

Žł 21: Doma – kontrolne žěto

- móžne dypkowanje: 1. nadawk 12 dypkow / 2. n. 5 d. / 3.a n. 4 d. / 3.b n. 3 d. / 4. n. 4 d. / = 28 dypkow

4. LEKCIJA – STROWE ŽYWJENJE

pšispomnješa

Zaměr

Wuknjece wuknu, kak mógu pódaše młogosćow wugroniś. Wóni zgóniju, až dajo w serbskej rěcy kategoriju aspekta werba a až jo móžno z aspektom jadnanje dokradnjeje charakterizěrowaś. Wóni zgóniju, až jo móžno z prefiksami a sufiksami wopšimješe werbow pšeměnjaś abo wariěrowaś.

Z temu *pomoc doma* wóni wuknu dalšnu leksiku na zakłaže receptow, zwězane z pokazkami za strowe zežywjenje. Wóni zgóniju něco wó žywjenju na burskem dwórje, wó chórosćach a woglěže pla gójca. Wukniki a wuknice wó swójach nazgónjenjach wulicuju a se rozgranjaju (dialog).

Temy

anekdoty, skeče, žorty; banja; burski dwór; domacne zwěrjeta; domacnosć; jěšć a piś; nakupowanje; našo šěto; nowolětka; pjacomy; pla gójca; pomagamy doma; recepty; sadowy salat; serbske powěsći; serbske swajźbarske jěze; snědanje, wobjed, wjacerja; sol; strowe žywjenje; strowosć a chórosć; trajda; witaminy; w kafejowni; w kuchni; wobchody; w pjakarni; zela; zuby; żywidła

Gramatika

aspekt werba; pódaša młogosćow; prefigěrowanje a sufigěrowanje werba

Žělowe łopjena

- Žł 17: Domino – našo šěto
- Žł 18: *Sy to južo wěžeł/a?
- Žł 22: Žywidła
- Žł 23: Sadowy salat (1)
- Žł 24: Sadowy salat (2)
- Žł 25: Trajžine družyny
- Žł 26: *Naša trajda
- Žł 27: W kuchni
- Žł 28: Žo wóni bydle?
- Žł 29: Zelowe gódańko
- Žł 30: W kafejowni
- Žł 31: *Witaminy su wažne
- Žł 32: Strowe žywjenje – kontrolne žěto

Cytańske teksty (WU NAS)

- Nowolětka (b. 21)
- Slěd serbskich swajžbarskich jězow (b. 21)
- Kšěň njejěm (b. 22)
- Banjawina pólewanka (b. 22)
- Złykomorojski a Žylojski salat (b. 23)
- Cuccini ze sekany měšom (b. 24)
- Jajowa šeka (b. 25)
- Pjacomy klěb (b. 25)
- Sol w kuchni a domacności (b. 26)
- Zela w našej kuchni (b. 27)
- Tunj wobjed (b. 28)
- Tši sotšy (b. 39)
- Wórjeh (b. 41)
- Wjelika jěšnica (b. 52)

Žomy do supermarka (2 góžinje)

zawježenje

a) temy: nakupowanje, strowe žywnjenje, burski dwór, strowosć a chórosć, jěšć a piš

TW:

- nowy tekst cytaš
- wokable wupisaš a nawuknuš
- se pšašaš a wótegroniš

b) WU, b. 48

- wobraz se woglědaš
- rozgrono, wótegroniš na pšašanja
- (1) Co wižiš na wobrazu?
- (2) Jo to mała loda?
- (3) Jo we wašej jsy / wašom měšće teke supermark?
- (4) Žo wón pla was jo?
- (5) Kótary supermark mašo we wokolności?
- (6) Chto we wašej familiji jo za nakupowanje zagronity?

nažěłanje, cytanje, powědanje

a) WU, b. 48 c. 1a

- tekst cytaš a rozměš
- nowe słowa w Sł namakaš, wótpisaš a nawuknuš

b) WU, b. 48 c. 1b

- tekst bžeze Sł za sebje cytaš, noticki k wopšimješu, ze swójimi słowami wulicowaš

zwucowanje

WU, b. 48 c. 1a

- a) wokable zwucowaš
- b) se pšašaš a wótegroniš
- c) cytaš
- d) pad substantiwow spóznaš, glědajucy na prepoziciju před substantiwom

W supermarketu (2 gózinje)

wopisanje wobrazu

WU, b. 48 c. 1a

- a) wobraz z pomocu pšašanjow a wótegronow wopisowaš, pódaša městnosćow wóspjetowaš (žo něčo jo)

na ps.:

- (1) Mjazy drogeriju a lodu za sad a zeleninu
- (2) pódlu ...
- (3) nalěwo / napšawo / přězy ...

- b) k wobrazoju wulicowaš

- c) sami abo z partnerjom/partnarku: lokatiwne formy k słowam za wobchody twóriš (móžno z pomocu deklinaciskeju tabelowu)

nałožowanje

- a) WU, b. 49 c. 2

- cedlik za nakupowanje cytaš a rozměš

- b) pomjenjenja wobchodow (pjakarnja, wobchod za kwětki ...) wóspjetowaš

- c) groniš, žo móžo se co kupiš

M.:

- (1) Žo kupijom/kupujom ...?
- (2) Žo móžom ... kupiš/kupowaš?
- (3) Apelsiny kupijom/kupujom w lože za sad a zeleninu.

- d) ŽZ, b. 42 c. 1

- wóry wobchodam pisnje psírědowaš

Žywidła – Co jěmy a pijomy? (3 góziny)

zwucowanje

- a) konjugacija: piš, jěšć

- b) ŽZ, b. 43 c. 2

- jěže a piša psírědowaš

- c) ŽZ, b. 43 c. 3

- situacija móžna abo nic

- d) ŽZ, b. 43 c. 4

- felujuce pismiki zapisaš

- e) ŽZ 44 c. 5

- pšawe słowa za sad a zeleninu zapisaš

f) slova w SŁ namakaš a je w zwucowanjach nałožowaš

TW:

žonop wólej wósucha sol kšěn pjepjer cukor
muka měso skiba ...

zwucowanje, skšusenje

a) gódańka formulěrowaš

na pś.:

- Co to jo? - Jo cerwjene a słodke. Jo sad. Lažy cesto na torše.
Trjebam jo (ju) za marmeladu ... (stynica)

b) Žł 22: Žywidła

- pširědowaš

- sami słowne a wobrazowe kórtki wubasliš

c) Bingo – Wobrazkowe graše, nawuknjenje nowych słowow

d) WU, b. 52 c. 5b

- piše a jězu pširědowaš

e) WU, b. 52 c. 5a

- wužywanje prepozicijow

f) WU, b. 52 c. 5c-d

- pšašanje – wótgrono: za co pšicynki

pokazka: słownu kupku *tšugane górki wujasniš* (C)

g) WU, b. 52

- wobraz wopisowaš, pšašanja – wótegrona

na pś.:

(1) Žo lažy jěžny řed?

(2) Co jo w škli?

(3) Co lažy w kórbiku?

(4) Co jo pisane? ...

h) WU, b. 52 c. 5e

- wokable za temu *kuchnja pšestajiš*

i) WU NAS, b. 26: Sol w kuchni a domacności

- znajobności skšusiš

domacny nadawk

- k jadnomu receptoju wšykne pšicynki napisas
(bžez pódašow młogoscow)

nałožowanje

Žł 23, Žł 24: Sadowy salat (1, 2)

a) sadowe žěle a wobrazki wustígaš a rozpotožys

b) kuždy tekstowy žěl pšawemu wobrazkoju pširědowaš

c) tekstowe žěle gromaže z pšawymi wobrazkami pó pšawem
wótběgu pšigótowanja sadowego salata ředowaš,
numerěrowaš, ewent. tekstowe žěle na slězny bok
wobrazkow nalipaš

rozvřezanje:

9	4	11
1	8	7
2	5	3
12	10	6

d) z pomocu wobrazow (březe sadowych řelow) wó přigótowanju sadowego salata powědaš

e) ŽŽ, b. 48 c. *12

- cytaš a rozměš

- wótegrona na pšašani napisaš

f) sami jadnory recept napisaš

Wjele trjebamy? (2 gózinje)**zwucowanje**

- licyš

nařětanje

WU, b. 50 górijeje

- tabelu rozměš a wujasniš

zwucowanje

a) WU, b. 50 c. 3a

- pódaša młogoscow, ako pomoc tabelu górijeje wużywaš, někotare přikłady do zešywka zapisaš

b) WU, b. 50 c. 3b

- pódaša młogoscow ze žywidłami kombiněrowaš

c) WU, b. 50 c. 3c

- genitiv (substantiw, adjektiv) wóspjetowaš

- přestajiš nimsko-serbski

d) słowne kupki z pódašami młogoscow

TW:

běly klěb nalětna cybula kisate górki słodka wišnj
cerwjena radiska fryšna paprika mała tutawa
lěšne kwětki oliwowy wólej awgustowe jabłuka
zeleny salat

skřušenje

a) WU, b. 50 c. 3d

- k wobrazkam słowne kupki twóriš

na přs.: kista mandarinow / kista z mandarinami

b) ŽŽ, b. 44 c. 6, 46 c. 8, 9a

- pódaša młogoscow z genitivnymi formami w słownych kupkach

c) nowe znaša w słownych kupkach a sadach, wšake casowe formy wužywaš

TW:

głažk mineralneje wódy piš
skibu toastowego klěba jěšć
bundlišk radiskow kupiš
pakšik waniljowego pudinga ze spižki wzeš

d) ŽZ, b. 47 c. 9b

- sady

e) ŽZ, b. 45 c. 7

- sady twóriš a słowne kupki wobrazam pširědowaš

nałožowanje

a) WU, b. 50 c. 3e

- žort cytaš a rozměš a jen ze swójimi słowami wulicowaš

b) nadawki z pšicynkami za recepty wóspjetowaš, pódaša młogosćow pširědowaš

W pjakarni (2 gózinje)

wóspjetowanje

a) słowne kupki k sadam zwěžaš

TW:

Muka jo	pjakarnja.
Našo bydlenje jo	w pjakarni.
How stoj moderna	pšed pjakarnju.
Kólaso stoj	do pjakarnje.
Starka žěla	za pjakarnju.
Ben žo	pšešiwu pjakarni.

b) WU, b. 51 c. 4d

- sady wudopočniš

c) Žł 25: Trajžine družyny

- pomjenjenja za družyny trajdy nawuknuš

zwucowanje, nałožowanje

a) WU, b. 51 c. 4a

- na pšašanja wótegroniš, słowa za žywidła, pjacywo a ředy za pjacenje wóspjetowaš

b) WU, b. 51 c. 4b

- wóry (zežywidła, pšicynki) konretizěrowaš a wšakim góžbam (Anlass) pširědowaš

na ps.: běty klěb, carny klěb, toastowy klěb, ...

c) WU, b. 51 c. 4c

- pódaša młogosćow

d) WU, b. 51 c. 4e

- sady twóriš
- móžno ako graše, pódobnje grašu *Ja zapakujom do kofra ...*, adjektiwy dodaš abo žortne ideje wužywaš

na ps.:

(1) Pjakař pjaco carny, běty, toastowy, fryšny, stary, moderny, mały, wjeliki, ... klěb.

(2) Kupowarka njekupuju stare guski, pampugi ze žonopom, banjowu tortu ...

e) WU NAS, b. 25: Jajowa šeka

- cytaš a rozměš
- tekst do drugeje wósoby werba stajiš

f) WU, b. 51 c. 4a

- pó tom musterje za druge wobchody, **na ps.** za režnikarnju, lodu za kwětki, lodu za žywidła, aptejku, drogeriju (ewent. psídatne Žł C)

g) Žł 25: Trajžine družyny

- pomjenjenja za trajžine družyny pšipisaš

Pjacomy klěb (1 góžina)

cytanje

WU NAS, b. 25: Pjacomy klěb

- a)** recept za sebje pšecytaš
- b)** recept w kupce wuproběrowaš

rozgrono

- a)** zgóniš (C), až sol a klěb stej krađu drogej, sobu to nejdroše, což luže maju
- b)** powědaš wó słowjańskem nałogu, gósci z klěbom a ze solu pówitaš
- c)** zgóniš (C) wó nałogu, do nowego doma ako přédne klěb a sol nosyš, aby nigdy tam njebrachowatej

Trajda (1 góžina)

nažělanje

- a)** Žł 25: Trajžine družyny
    - pomjenjenja družynow trajdy nawuknuš
  - b)** Žł 26: *Naša trajda
    - z pomocu Sł cytaš, nadawki a gódańko rozwězaš
- pokazka:** Žł 26 se gózi pšedewšym za wugbałych WK; za słabšych wokablowu lisćinu daš abo zgromadnje žětaš

Snědanje a wjacerja (1 góžina)

wopisowanje wobrazu, wulicowanje

a) WU, b. 53 c. 6

- wobraz wopisowaš

b) WU, b. 53 c. 6a-b

- sady twóriš a wó snědanju wulicowaš

přednosk

a) z pomocu TW mindmap k temje *snědanje* abo *wjacerja* přigótowaš

b) přednosk z pomocu mindmapa

TW:

domacny nadawk

ŽZ, b. 47 c. 10

- słowa za přigótowanje wjacerje wóspjetowaš

Jaja z lody (1 góžina)

cytanje, wulicowanje, graše

WU, b. 53 c. 7

- sami abo w kupkach žětaš

a) tekst za sebje abo zgłosom cytaš a rozměš

b) tšojenje ze swójjimi słowami wulicowaš

c) scenu ako skeč graš

d) ilustraciju wopisowaš

Prefigerowanje werbow (1 góžina)

nažětanje, zwucowanje

WU, b. 54

a) zgóniš, až werby pšez prefikse dokradnjejšy wóznam dostanu

b) temu z pomocu pšeglěda nažětaš (C)

c) WU, b. 54 c. 8a

- słowne kupki z pomocu SŁ (Manfred Starosta) pšestajiš

d) WU, b. 54 c. 8b

- wóznam werba *pisaš* z rozdžělnymi prefiksami wujasniš

Aspekt werbow (2 góžinje)

nažětanje

TW:

Wuknik	licy	w matematice nadawki.
Wuknik	wulicyjo	w matematice nadawki.

a) saže pšestajiš a rozdžělnje wugrono sadowu wujasniš

b) WU, b. 55 górzejce

- rozkładowanje cytaš a saže z TW pširědowaš

zwucowanje, skšušenje

a) WU, b. 55 c. 9

- póznaš, lěc werby su perfektiwne abo imperfektiwne

- werby konjugerowaš a dualne a futurene formy twóriš

b) WU, b. 55 c. 10

- žorty pšestajiš, pši tom na perfektiwne a imperfektiwne werby glědaš

- rozkładowaš (C), kak se pšeměnjijo wopšimješe, gaž se njewužywa pšawy werb

c) ŽZ, b. 48 c. *11

- formy prezensa a futura werbow zapisaš

d) WU, 55 c. *11

- póznaš, z kótarym aspektom jo sada zmysłapołna; pla někotarych sadow stej wobej aspekta móžnej

- rozsuženje wujasniš

e) ŽZ, b. 48 c. 12

- tekst cytaš a rozměš, na pšašanja wótegroniš

Pomagam doma (1 góžina)

wóspjetowanje, skšušenje

a) WU, b. 56 c. 12a

- słowne kupki, kenž wósobinski pšitrjefiju, wótpisaš; ewent. dodatne słowne kupki pšipisaš

b) WU, b. 56 c. 12b

- sady pó mustrije napisaš a perfektiwne a imperfektiwne werby z rozdžělnyma barwoma markërowaš

c) WU, b. 56 c. 12c

- wulicowaš, kótare žëła raži gótuju a kótare se jim njespódobaju

d) Žł 27: W kuchni

- gódańko na cas wugódaš (Chto jo nejmalsnej gótowy?)

Doma mamy zwërzeta (3 góžiny)

wóspjetowanje

ŽZ, b. 49 c. 13

- gódańko wugódaš

zwucowanje, powëdanje

a) WU, b. 59 c. *19

- wobrazowe wulicowańko za sebje cytaš a pón z wurazom
- se nadpis wumysliš
- perfektiwne werby wupisaš
- tšojeńko ze swójjimi słowami wulicowaš

b) ŽZ, b. 50 c. 14

- sady wudopońiš a na pšašanja wótegroniš

c) WU, b. 60 c. 20

- sady wudopońiš a k wobrazoju wulicowaš

d) Žł 28: Žo wóni bydle?

- pšawje pširëdowaš a wudopońiš

nałožowanje, powëdanje

WU, b. 60 c. 21

- pšednosk nažëtaš: Co producëruju na burskem dwórje?
- sami Žł napóraš

Nowolëtka (1 góžina)

cytanje, zwucowanje

WU NAS, b. 21: Nowolëtka; mapa: Serbske nałogi a wašnje

a) tekst bžez pomocy cytaš

b) glëdajucy na situaciju w kupce wopšimješe nimski wóspjetowaš abo serbski ze swójjimi słowami wulicowaš

c) rozgrono, TW nastawa

TW:

<u>tencas</u>	Nowolětka	<u>žinsa</u>
wěriš a se nažejaš, až zwěrejeta strowe wóstanu		forma wuměštwa, produkty fantazije
měšaš do futra		
slědny wjacor lěta		cełe lěto
zwěřejetne abo druge figury		zwěřejetne abo druge figury
tradiciona na jsach		wupyšnjeje, dar, předawanje

d) sady wuformulěrowaš

gótowanje, mólowanje

- sami nowolětka napóraš (a je pózdžej namólowaš)

Zela w kuchni (1-2 góžinje)

cytanje, přestajenje, powědanje

a) Žł 29: Zelowe gódańko

- sady přestajiš

- gódańko wugódaš: Zela su strowe.

rozwězanje: 1 bazilikum, 2 oregano, 3 cybulinka, 4 žalbija,

5 estragon, 6 cybula, 7 rosmarin, 8 petersilija, 9 garba,

10 kobołk, 11 mjetwej, 12 peperoni → Zela su strowe.

b) WU NAS, b. 27: Zela w našej kuchni

- z pomocu Sł přestajiš

- za jaden přikład sady wuformulěrowaš: Za co se to zele trjeba.

- wó dalšnem zelu (kenž njejo w tabeli) powědaš

Wjelika jěšnica (1 góžina)

cytanje, wulicowanje

WU NAS, b. 52: Wjelika jěšnica

a) wopřimješe teksta z pomocu Sł rozměš

b) tekst běžnje a z wurazom cytaš

c) tšojeńko ze swójjimi słowami wulicowaš

d) na pšańanja wótegroniš

na pš.:

(1) Cogodla jo Anka ... zabyta?

- (2) Cogodla jo lutk pomagať?
 (3) Cogodla jo se Anka žycyła, až ...

zwucowanje

WU NAS, b. 52: Wjelika jěšnica

- z teksta adjektiwy a jich komparatiwne formy wupytaš a felujuće formy dodaš

TW:

chudy, -a, -e	_____	nejchudšy, -a, -e
dłujki, -a, -e	dlejšy, -a, -e	_____
dobry, -a, -e	_____	_____
stary, -a, -e	_____	_____
*spšawny, -a, -e	_____	_____

Tši sotšy (1 góžina)**cytanje**

WU NAS, b. 39: Tši sotšy

- a) tekst za sebje cytaš, tšojenko ze swójimi słowami wulicowaš
 b) cytaš a graš w rolach

zwucowanje

WU NAS, b. 39: Tši sotšy

- perfektiwne a imperfektiwne werby wupytaš

rozwězanje:

p-werby: nawariš, pócakaš, pšinjasc, wobrošiš se, wótegroniš, wrošiš se, wurěšyš, zažaržaš, zjěšć

ip-werby: cesaš se, gnaš, groniš, jěšć, juskaš, kazaš, měniš, rěšyš, tłocyš, žětaš

Wórjeh (1 góžina)**cytanje, wulicowanje**

WU NAS, b. 41: Wórjeh

- a) tekst za sebje abo zgłosom cytaš
 b) běžnje a z wurazom cytaš
 c) na pšašanja wótegroniš
 d) tšojenje ze swójimi słowami wulicowaš
 e) tšojenje w rolach cytaš abo graš
 f) *tšojenje pšepisaš
na pš.: druge wósoby, drugi plod, druge městno ...

Kšěň njejeň (1 góžina)

cytanje, wulicowanje

WU NAS, b. 22: Kšěň njejeň

- a) tekst za sebje a běžnje cytaš
- b) wó pódobnych tšojenjach w swójjich familijach wulicowaš
- c) swójo dožywjenje abo tšojenjo ako wulicowaňko napisaš

Tuni wobjed (1 góžina)

cytanje, graše

WU NAS, b. 28: Tuni wobjed

- a) za sebje cytaš
- b) tšojenjo w rolach cytaš a graš

Wokoło banje (1 góžina)

Pokazka: Tema móžo se z halloween zwězaš.

cytanje, zwucowanje

- recept z banju wuproběrowaš
- a) WU NAS, b. 22: Banjawina pólewanka
- b) WU NAS, b. 24: Cuccini ze sekanyň měšom
- c) WU, b. 58 c. 15
- klasiska banjawina pólewanka
- d) WU b. 58 c. 16
- móžnosći za twórenje adjektiwow

Triki w kuchni (1 góžina)

zwucowanje

WU, b. 58 c. 14

- wóspjetowaš, kak strowimy

cytanje, skšusenje

WU, b. 57 c. 13

- a) tekst cytaš a rozměš
- b) aspekt werbow
- c) wó trikach w kuchni powědaš, napominanja formulěrowaš (imperatiw)

Daš wam složi! (2 góžinje)

cytanje, skšusenje

- a) WU NAS, b. 23: Złykomorojski a Žylojski salat

- b) WU NAS, b. 21: Slěd serbskich swajžbarskich jězow
 c) wideo: Serbska swajžba

W kafejowni (3 góžiny)

rozgrono

- na pšašanja reagěrowaś

- (1) Žo jo w twójej jsy / we twójom měsće kafejownja?
- (2) Wopiš ju abo jadnu drugu kafejownju!
- (3) Jo wóna moderna / rědna ...?
- (4) Kak se jej groni?
- (5) Ga sy slědny raz tam był/a?
- (6) Co tam pśedawaju?
- (7) Co luže tam gótuju?
- (8) Chto tam žěta?

zwucowanje, powědanje

Žł 30: W kafejowni

- a) žěle wobrazu pšawje numerěrowaś, dwa žěla wobrazu a dvě saže sami namakaś
- b) k wobrazoju se pšašaś a wótegroniś
- c) k sadam se pšašaś
- d) wobraz abo wurězk wobrazu wopisowaś
- e) póznaś, lěc to, což C groni, na wobrazu jo abo nic
- f) wobraz abo wurězki wobrazu pó pódaśach (C) wumólowaś
- g) do wobrazu něco pśimólowaś

na pś.:

TW:

**Žowćo, kenž kórtu cyta, jo Liza.
 Wóna ma psa a tašku sobu.
 Zwěrje laży nalěwo stoła.
 Taška wisy pśi stole.**

- h)** se mały dialog wumysliś

na pś.: wó tom, kak se skažo taska kakawa a kus torty ze słynicami

Strowość (4 góžiny)

wóspjetowanje

- žěle šěta

- a) Žł 17: Domino – našo šěto
- b) Žł 18: *Sy to južo wěžeł/a?
- c) Bingo – Wobrazkowe graše

zwucowanje

WU, b. 61 c. 23

a) informacije na toflicce pšecytaš a na pšašanja wótegroniš

na pš.:

(1) Chto žěła pši zemi nalěwo?

(2) Kótare pówołanje ma kněz dr. Gólnik?

b) pó musterje groniš, źo luže du, gaž maju problemy ze strowoścu

c) ŻZ, b. 51 c. 15

- twórjenje datywa wóspjetowaš

- werb *bóleš* wużywaš

nałožowanje, powědanje

a) rozgrono, na pšašanja wótegroniš

na pš.:

(1) Kak se žinsa cujoš?

(2) Cogodla se tebje derje źo?

(3) Kake problemy maš? / Z cym problemy maš?

(4) Co tebje bóli?

(5) Sy znjeglucenje mět/a?

(6) Sy pla gójca był/a?

(7) Jo gójc/owka tebje medikamenty zapisat/a?

(8) A co?

b) ŻZ, b. 51 c. 16

- Kak se žinsa cujoš?

c) WU, b. 65 c. *30

- tekst cytaš a rozměš, na pšašanja (C) wótegroniš

d) *warianty pó pótrěbności: zela pšez chórości

- k tomu powědaš

- rozgrono a zgromadne nažěłanje TW (abo Żł)

TW:

rumańk	zele	kwiśonki	magan, wócy, guba
żałbija	krick	łopjena	kašel, šyjobólenje, guba, magan, zymnica, źibatość
płonjak	krick	łopjena	kašel, smarkawa, nos
kopśica	zele	semje	magan, spanje
baz	bom, krick	kwiśonki	zymnica

na pš.:

Rumańk jo zele. Za tej trjebamy kwiśonki. Zele pomaga chóremu maganoju, chóryma wócy a chórej gubje.

- domacny nadawk: rešeršerowaś w interneše
- domacny nadawk: starjejeju a/abo starkego a starkeje se pšašaś

h) WU, b. 66 c. *31

- z pomocu wobrazkow a TW wulicowaś
- TW nastawa

TW:

Pšezymnjeje njedostanjom, gaž ...

- chórým ruku njedajom.
- pši kuždem wjedrje pšawu drastwu mam.
- njejsom w rumach, žož šěgnjo.
- kuždy žení wence grajom abo sportujom.
- w nocy dosć spim.
- sad a zeleninu pšecej wumyjom.
- cesto se ruce myjom.
- strowje jěm a pijom.

skšusenje, natožowanje, powědanje

- tema: pšawje jěśc a piś

a) WU, b. 63 c. 25

b) WU, b. 63 c. 26

- jěžny plan cytaś a strowu jězu wubraś

rozwězanje: pó. B, wał. B, srj. B, stw. A, pě. B

c) WU, b. 63 c. 27

- zestajiś ...

(1) jěžny plan za tyžeń

(2) wšykne jěze a piśa jadnego dnja

(3) žycenje za jězu za jaden tyžeń w šuli

(4) co raži jěže a piju a co raži njejěže a njepiju

d) WU, b. 64 c. 28

- pyramidu zežywjjenja pšecytaś, rozměś a na pšašanja wótegroniś

(1) Cogo trjebamy wjele?

(2) Wjele musymy na žení piś?

(3) Wjele pijoš? Pijoš dosć?

(4) Co pijoš? Co pijoš rad? Co njepijoš rad?

(5) Kótare piśa su/njejsu dobre?

(6) Cogodla jo cola špatne piše?

(7) Co musyš kuždy žení jěśc?

(8) Co njedejš cesto jěśc?

...

e) WU, b. 64 c. 29

- tekst cytaś a wopšimješe ze swójimi słowami wulicowaś
- na pšašanja wótegroniś, wó tom powědaś, kak muse se zažaržaś, gaž kšě strowe wostaś

f) Źł 31: *Witaminy su waŹne

g) krotki přednosk k temje *strowość a strowe zeŹywjjenje kontrolne Źěto*

Źł 32: Strowe Źywjjenje – kontrolne Źěto

- moŹne dypkowanje: 1. nadawk 6 d. / 2. n. 6 d. / 3. n. 6 d. / 4. n. 6 d. / 5. n. 8 d. / 6. n. 4 d. / = 36 dypkow

Zuby (1-2 góŹinje)

rozgrono

- na pšašanja wótegroniš

- (1) Wjele zubow ma kuŹdy luŹ w normalnem paŹe?
- (2) Wjele zubow maš (ty)?
- (3) Su twóje zuby strowe?
- (4) Jo twója guba strowa?
- (5) Maš problemy ze zubami / z gubu?
- (6) Cysćiš sebje kuŹdy Źeń zuby?
- (7) Wjele raz wob Źeń sebje zuby cysćiš?
- (8) Kak dŹujko je cysćiš?
- (9) Ga sebje zuby cysćiš?
- (10) Kótary řed maš za cysćenje zubow?
- (11) Kaku pastu bjerjoš?
- (12) ChóŹiš k zubnemu gójcoju / zubnej gójcowce?
- (13) Kak cesto chóŹiš k zubnemu gójcoju / zubnej gójcowce?
- (14) Chto chóŹi k profesionelnemu cysćenju zubow?
- (15) Wjele raz wob lěto jo to notne?

cytanje

WU, b. 62 c. 24

a) baseń za sebje cytaš a groniš, co su rozměli (serbski abo nimski)

b) wurazne recitěrowanje (zacuša wurazniš)

5. LEKCIJA – TO RAŽI GÓTUJOMY

pšispomnješa

Zaměř

W toš tej lekciji žo wósebnje wó sport a muziku. Wukniki a wuknice wóspjetuju temu *wótběg dnja*, ale něnto z dokradnymi zegerowymi casami. W temje *muzika* žo wósebnje wó stare serbske muzikowe instrumenty. Tema jo teke muzika ako wažna zaběra we wólnem casu, w rozgronach a pši kreatiwnem twórnjenju.

Pši temje *sport* žo pšedewšym wó zymski sport a wó družyny mustwowego sporta. Wuknjece se pšiswóje komparaciju adjektiwa a adwerba. Teke werby pógibowanja su tema teje lekcije.

Temy

Błota; bóson; cytanje; domacne zwěrjeta; Krabat; mudry šapař; mustwowy sport; muzika; muzikowe instrumenty; myšy; nakupowanje; na marku; na šflitach; nykus; olympiske graša; piknik; plon; Radowiza; saňki; serbska ludowa muzika; sport; sportowe družyny; sportowe wuběžowanje; wjedro; wólny cas; wótběg dnja; zegerowy cas; zyma; zymski sport

Gramatika

adjektiw – substantiw, kongruenca; deklinaciskej tabeli; dual werba; komparacija adjektiwa a adwerba; konjugacija werbow; supinum; werby pógibowanja; zegerowy cas; žo? (Wo? – Wohin?)

Žěłowe łopjena

- Žł 33: Šota Alina nakupujo
- Žł 34: Piknik w lěšu
- Žł 35: Na marku
- Žł 36: Zapust na lože
- Žł 37: Myški
- Žł 38: Adjektiw – substantiw
- Žł 39: Běły bóson
- Žł 40: Chto ja som?
- Žł 41: Kóstkowaś
- Žł 42: Baseń (gódaňko)
- Žł 43: Wujk Julius
- Žł 44: Žo? (1)
- Žł 45: Žo? (2)
- Žł 46: Góletkoju se wóstužujo
- Žł 47: Co žiši gótuju?

- Žł 48: To raži gótujomy
- Žł 49: Wšake zaběry – kontrolne žěfo

Cytańske teksty (WU NAS)

- Woplěwanje serbskeje muzikoweje kultury (b. 7)
- Serbska ludowa muzika (b. 9)
- Serbske ludowe instrumenty (b. 10)
- Serby raži spiwaju (b. 11)
- Žortne kuski gercow (b. 11)
- Wucho abo kurjetko (b. 29)
- Z pšaweju energiju sportowaś (b. 31)
- Kake bužo wjedro (b. 33)
- Mudry šapař (b. 41)
- Chto dobydnjo (b. 49)
- Plon na najšpje (b. 52)
- Dar nykusa (b. 56)
- Žíšece lěta w Radowizy (b. 63)
- Na šufliach pó kryngele (b. 64)
- Zymske radosći (b. 65)
- Sańki za žěfo a k rozwjaseleju (b. 66)
- Prědne olympiske graša nowego casa (b. 90)

Co cynimy wótpođnja? (3 góžiny)

rozgrono

- wulicowaś k pšašanju *Co móžomy wótpođnja cyniš?* TW
nastawa

TW:

- sportowaś / sportowanje
- cytaś / cytanje
- graś / graše
- muzicěrowaś abo spiwaś / muzicěrowanje abo spiwanje
- mólowaś abo basliš / mólowanje abo baslenje
- zmakaś pšijašele / zmakeanje z pšijašalami
- domacne nadawki
- pomogaś / pomoc doma

dialog

- a) WU, b. 68 c. 1a
  - dialog cytaś a rozměš
- b) WU, b. 68 c. 1b
  - k temam z nowemu leksiku (zegerowy cas, sport, muzika)
fakty w teksće namakaś
- c) WU, b. 68 c. 1c
  - dialog w rolach cytaś

- d) z partnerjom/partnarku swój dialog pšigótowaš a pšednjasć
 e) z partnerjom/partnarku dialog we WU na drugu situaciju pšetwóriš
 f) dialog do monologa pšetwóriš
 g) wó swójom wótpođnju wulicowaš
skšusenje, nałożowanje
 a) ŽZ, b. 52 c. 1
 - domacne zwěrjeta, pširědowaš, mólowaš
 b) Žł 33: Šota Alina nakupujo
 - wobrazkowa serija
 c) Žł 34: Piknik w lěšu
 - gódańko
 - tekst korigěrowaš
 d) Žł 35: Na marku
 - tekst k wobrazoju napisać

We wólnem casu rad/a cytam (3 góžiny)

wóspjetowanje

- a) źěło z deklinaciskima tabeloma
 b) k pšašanjam trěbne sadowe mustery z pšawymi gramatiskimi kóńcowkami

TW:

Co cytaš?

knigły, casopis, Płomje, comic ...

Wó com cytaš?

zwěrjeta, muzika, technika, lětađła, druge kraje, pširoda, pšijašelstwo, lubosć, dyrdakojstwa ...

Knigły kótarych žangrow maš rad/a?

bajki, powěšći, wulicowańka, basni, žorty ...

cytanje, wulicowanje

warianty:

- wšykne WK samski tekst ze samskimi nadawkami
  - wšykne WK (abo kupki) samski tekst ze wšakimi nadawkami
  - wšykne WK (abo kupki) hynakšy tekst ze samskimi nadawkami
  - teksty a nadawki na lichy wuběrk
- a) WU NAS, b. 29: Wucho abo kurjetko
 b) WU NAS, b. 33: Kake bužo wjedro?
 c) WU NAS, b. 41: Mudry šapař
 d) WU NAS, b. 52: Plon na najšpje
 e) WU NAS, b. 56: Dar nykusa

móžne nadawki:

- wopšimješe teksta nimski pódaš
- wótržek teksta dokradnje pšestajíš
- wobraz mólowaš
- *notice w serbskej rěcy za wulicowanje nejwažnjějše
- *tekst do dialoga pšeformowaš a z partnerjom/partnarku pšenjasć
- *gramatiske temy/nadawki pó pódašach C

dalšne nadawki k tekstoju: Wucho abo kurjetka (b. 29)

- werb(y) z teksta konjugěrowaš a w sadach wužywaš
- wše werby w samskej wósobje konjugěrowaš a w sadach wužywaš
- substantiwy w instrumentalu wupytaš a nominatiw pomjeniš
- werby do sadow zasajziš

TW:

Žeńska	<input type="text"/>	w kuchni kurjetka.
Kmóts	<input type="text"/>	z dwóra.
Muž	<input type="text"/>	někaki rěd.
Žeńska spěšnje	<input type="text"/>	do jšpy.
Kmóts	<input type="text"/>	na wucho.

dalšne nadawki k tekstoju: Kake bužo wjedro? (b. 33)

- TW nastawa

TW:

	wjedro	
	bužo rědne	bužo špatne
kury	du rano spat	stoje na jadnej noze
jaskolicka	lěta wusoko	lěta nisko
wužeńc	njejo wence	lězo ze zemje
tyca	jo wjacor	jo zajtša
wěštyk	dujo pši schadanju	pšiběra pši chowanju
	słyńca	słyńca

dalšne nadawki k tekstoju: Mudry šapař (b. 41)

- se gózece substantiwy k adjektiwam namakaš

TW:

nejstaršy, -a, -e srježny, -a, -e nejmlodšy, -a, -e

syn, biblioteka, dom, špa, wuknik, žowka, blido,
kupadło, zwěrje, žiři, ředownja, awta**dalšne nadawki k tekstoju: Plon na najšpje (b. 52)**

a) pšawu wariantu sady cytaš a/abo do zešywka zapisaš

TW:

W Gołkojcach jo *chudy / bogaty* bur bydlił.
Raz jo jich *starka / žowka* na najšpu šła.
Plon jo pšez *gjarnc / zbórk* na najšpu lětał.
W suže jo se chowało *běže / pisane šele / kurjetko*.

b) na pšašanja wótegroniš

na pš.:

(1) Kak pšizo plon na najšpu?

(2) Co jo gósposza žowce groniła? ...

dalšne nadawki k tekstoju: Dar nykusa (b. 56)

- dekliněrowane formy substantiwow wupytaš

TW:

nominatiw	genitiw	akuzatiw	lokatiw
nałog	nykusa	šorcu	w Bělinje
mě	...	naměsto	pó rejach
dar		...	...
...			

Zeger (3 góžiny)**nažětanje, zwucowanje**

a) WU, b. 69 c. 2

- pšašanja a pšeglěd

b) WU, b. 70 c. 3, 5

- zegerowe case wótcytaš

c) ŽZ, b. 54 c. 4

- zegerowe case zapisaš a cytaš

nałožowanje

- a)** WU, b. 70 c. 4
- na pšašanja wótegroniš, wótběg dnja
- b)** WU, b. 71 c. 6
- sady cytaš, wótběg dnja
- c)** ŽZ, b. 53 c. 2
- sady wudopołniš, wótběg dnja
- d)** ŽZ, b. 54 c. 5
- sady napisaš, wótběg dnja
- e)** ŽZ, b. 55 c. 6
- zegerowe case pširědowaš
- f)** WU, b. 71 c. 7
- wó aktualnej situaci wulicowaš

Serbske muzikowe instrumenty (3 góžiny)***nažěłanje, cytanje, powědanje***

- a)** WU, b. 72 c. 8
- se wó tradicionelnych serbskich muzikowych instrumentach a muzice informěrowaš
- pšednosk pšigótowaš abo plakat napóraš
- b)** WU NAS, b. 9: Serbska ludowa muzika
- se wó tradicionelnych serbskich muzikowych instrumentach a muzice informěrowaš
- pšednosk pšigótowaš abo plakat napóraš
- c)** WU NAS, b. 10: Serbske ludowe instrumenty
- se wó tradicionelnych serbskich muzikowych instrumentach a muzice informěrowaš
- pšednosk pšigótowaš abo plakat napóraš

Serbska kultura (5 góžinow)***tema 1: Krabat a tarakawa***

- a)** krotki pšednosk abo plakat k tarakawje pšigótowaš
- b)** ŽZ, b. 56 c. 8
- sady wudopołniš
- c)** ŽZ, b. 56 c. 7
- wobraz wopisowaš

tema 2: Wjasoła reja

- a)** wulicowaš, pši kótarych nałogach jo reja, temu žnjowne *nałogi* wóspjetowaš
- b)** ŽZ, b. 57 c. 9
- majski bom
- c)** Žł 36: Zapust na lože
- wugrona pširědowaš

- d)** WU NAS, b. 11: Žortne kuski gercow
- za sebje abo běžnje cytaš, tšojeńko ze swójimi słowami wulicowaš
- e)** WU NAS, b. 11: Serby raži spiwaju
- ludowe spiwy
- f)** WU NAS, b. 7: Woplěwanje serbskeje muzikoweje kultury
- se wó znatych kulturnych kupkach w regionje informěrowaš (internet, flyer, kulturny centrum, turistiski centrum, ...)
- někakemu ludowemu wumětoju / někakej ludowej wumětcowce woglědaš abo takego / taku do wucby pšepšosyš
- pokazka:** wideofilmy k temje (glej pšeglěd přezy)

Zajmujom se za muziku (3 góžiny)

zawježenje, dialog

- a)** WU, b. 74 c. 9
- muzikowe instrumenty pomjenís a pširědowaš
- b)** WU, b. 74 c. 10
- z pomocu pšašanjow rozgrono z partnerjom/partnarku wó muzice

nałożowanje, wulicowanje

- a)** WU, b. 74 c. 11
- b)** pšašanja – wótegrona, rozgrono
- c)** interview wó tom, kótara muzika drugim se spódoba
- d)** interview ze sobuwuknikom/sobuwuknicu, kenž na muzikowej šuli wuknjo

Adjektiwy (6 góžinow)

wóspjetowanje

- a)** lisčinu adjektiwow zestajiš – za kuždy pismik alfabetu jaden adjektiw
- b)** ŽZ, b. 58 c. 11
- napšešiwne adjektiwy
- c)** ŽZ, b. 59 c. 12
- słowotwórba, adjektiwy k substantiwam
- d)** graše *Mudra głowka*
- kongruenca adjektiwow ze substantiwami
- e)** WU, b. 75 c. 12
- kóńcowki adjektiwow wudopońiš
- f)** wuběžowanje
- na cas tak wjele se góžecych adjektiwow k jadnomu substantiwu namakaš, ako jo móžno (Chto namakajo nejwěcej adjektiwow w póstajonem casu?)

g) graše *Zapakujom do kofra ...*

na pš.:

(1) Zapakujom do kofra krotki zec, brune crjeje, ...

(2) Zapakujom do kofra stary, zeleny, mały ... klock.

h) Žł 37: Myški

- pytański wobraz: 8 myškow

i) Žł 38: Adjektiw – substantiw

- słowotwórba

j) Žł 39: Běty bóson, Žł 40: Chto ja som?

- adjektiwy w tekstoma

nažětanje, zwucowanje

a) WU, b. 75 c. 13-14

- pšawidła komparacije adjektiwow

b) WU, b. 76 górejce

- njeregularne komparaciske formy

c) ŽZ, b. 61 c. 18

- njeregularne komparaciske formy z pšikładami

zwucowanje, skšusenje

a) ŽZ, 59 c. 13-14

- pozitiw, komparatiw, superlatiw adjektiwow

b) ŽZ, b. 60 c. 15-*17

- formy komparacije wudopołniš

- dialog z komparaciskimi formami

- se dialog wumysliš

c) WU, b. 76 c. 15-16

- na pšašanja wótegroniš

- sady napisaš

d) ŽZ, b. 61 c. 18-19

- formy adjektiwa w sadach

- dialog dokóńcyš

e) WU NAS, b. 41: Mudry šapař

- za sebje cytaš a rozměš

- komparaciske formy adjektiwow wupisaš

Ze sportom strowe wóstanjomy (3 góžiny)

nažětanje, powědanje

a) WU, b. 77 c. 17

- słowna familija *sport*

b) WU, b. 77 c. 19

- w rozgronje na pšašanja wótegroniš

c) WU, b. 77 c. 18

- lažkoatletika, słowoskład

d) ŽZ, b. 63 c. 21

- sportowe družyny pširědowaš

skšušenje

ŽZ, b. 64 c. 22-23

a) sportowe družiny pširədowaš

b) sady wudopoňiš

domacny nadawk

- wótegrona na pšašanja pšigótowaš

na pš.:

(1) Chto z familije sportujo?

(2) Kótary sport člonki familije wugbaju?

(3) Chto jo sportowy fan abo fan kótareje sportoweje družiny?

Zymski sport (3 góžiny)**wóspjetowanje**

a) wšykne wokable za zymske zaběry a wjasela

- TW nastawa

TW:

sněgakowaš w górach

suwaš se na lože

sněgowego muža twariš

...

šufliťowaš na gaše

špingele wóťbiš

wjelike kule kulaš

b) ŽŁ 41: Kóstkowaš

- werby z pomocu kótki konjugěrowaš

c) ŽŁ 42: Baseń (gódańko)

- smužki řədowaš

d) móžne teksty

(1) WU NAS, b. 63: Žišece lěta w Radowizy

(2) WU NAS, b. 64: Na šufliťach pó kryngele

(3) WU NAS, b. 65: Zymske radosći

(4) WU NAS, b. 66: Sańki za žěto a k rozwjaselenju

- cytaš a rozměš

- informacije a fakty k pódašam (C) wupytaš

na pš.:

(1) transportěrowanje

(2) rozwjaselenje

(3) zwěřjeta ...

Sport w mustwje (2 góžinje)**nažěťanje**

WU, b. 78 c. 20a

- nowe słowa w sadach

skšusenje, natožowanje

a) WU, b. 78 c. 20b

- sady twóriš

b) ŽZ, b. 66 c. 27

- pódobny tekst z hynakšymi pódašami napisaš

cytanje

WU NAS, b. 49: Chto dobydnjo?

a) tekst cytaš a rozměš

b) tšojeńko w rolach cytaš

c) pšedstajenje cełych knigłow (original górnoserbski, glej pšeglěd na zachopjeńku *Pórućenjow*)

Sportowe wuběžowanja (4 góžiny)**zwucowanje, wulicowanje**

a) WU, b. 79 c. 21

- pšašajuce słowa, na pšašanja wótegroniš

b) WU, b. 79 c. 22

- sady zestajiš

c) WU, b. 79 c. 23

- k wobrazoju wulicowaš

d) ŽZ, b. 66 c. 26

- k wobrazam wulicowaš a pisaš

e) WU, b. 80 c. 24

- wó sportowem swěženju

f) Žł 43: Wujk Julius

- wobrazkowa serija

g) ŽZ, b. 67 c. 28

- pógibowanja (sady) wobrazam pširědowaš

Werby pógibowanja (2 góžinje)**nažětanje, zwucowanje**

a) WU, b. 80 c. 26

- pšeglěd

b) WU, b. 80 c. 27

- pšawu formu namakaš a wujasniš

Supinum (1 góžina)**nažětanje**

WU, b. 81 górzejce

- pšeglěd

zwucowanje

a) WU, b. 81 c. 29

- kóńcowku zasajziš

b) ŻZ, b. 67 c. 29

- sady k wobrazam twóriš

c) ŻZ, b. 68 c. 30-31

- werby pógibowanja a supinum markërowaš

d) Żł 44 + Żł 45: Żo? (1, 2)

Zespominanje (6 gózinow)**wšake**

A Żł 39: Běty bóson; Żł 40: Chto ja som?

a) na pšašanja wótegroniš

b) baseń pšednjasc

B Żł 46: Góletkoju se wóstužuju

a) pódane werby k tšojeńkoju (TW) wobrazkam pširëdowaš

b) tšojeńko wulicowaš

TW:

lëžć, šëgnuš, kuriš, namakaš, spaš, zalëžć, stojaš, padnuš,
wzeš, sejžeš, gnaš, wótcyniš, nuchaš, wušëgnuš, pšewališ se...

C Żł 47: Co žiši gótuju?

- sady z dualom twóriš

D Żł 48: To raži gótujujomy

a) ze słownymi kupkami sady twóriš a wobrazkam pširëdowaš

b) wobrazki numerërowaš a sady napisaš (pširëdowane)

c) pó dwëma: sady napisaš, partnerju/partnarce sady pšecytaš,
aby ten/ta pó sluchanju numer pšawego wobrazka pomjeniš/a

d) wubëžowanje: Chto najmalsnej nejwëcej sadow napišo?

E WU, b. 81 c. 30

a) wjele sadow k wobrazkam twóriš

b) pódobnje lawinowym sadam: z krotkeju sadu zachopiš a ju
z dalšnymi faktami rozšyrjowaš**na pš.:**

(1) To jo Tina.

(2) Tina skoka.

(3) Tina žinsa skoka.

(4) Tina žinsa skoka daloko.

(5) Wóna žinsa skoka daloko, dokulaž ...

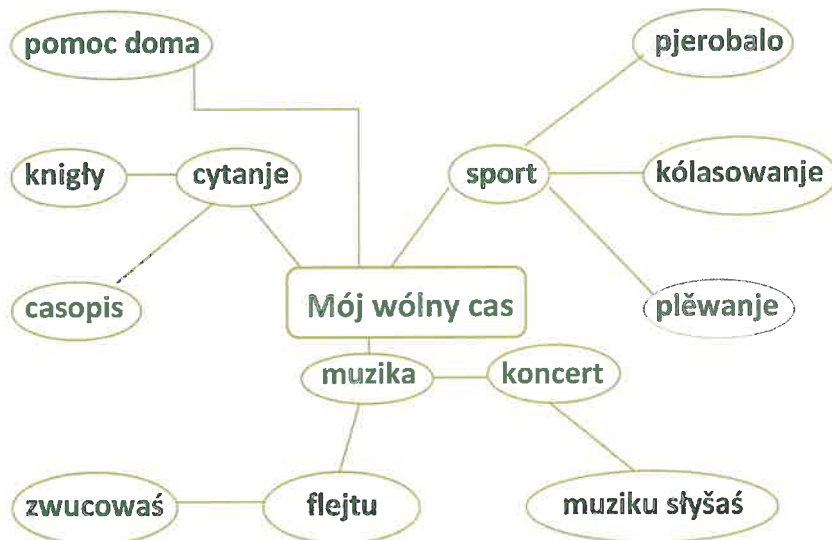
F WU NAS, b. 90: Prëdne olympiske graša nowego casa

a) tekst za sebje cytaš a rozměš

b) pšašanja (C) na cedlikach: šëgnuš, cytaš a pšawe
wótegrono z teksta namakaš

c) dalšne fakty zbëraš

- d) krotki přednosk abo plakat přigótowaš
G WU NAS, b. 31: Z přaweju energiju sportowaš
 a) za sebje cytaš, nowe informacije pomjeniš (přecytaš)
 b) fakty k temje ze swójimi słowami wujasniš
 c) přašanja k někotarym wugronam teksta formulěrowaš
 d) dalšne fakty z drugich žrědłow zběraš
H plakat abo łopjeno k temje: Mój wólny cas
 a) tabelu za tyžeń přigótowaš, zegerowy cas wóspjetowaš
 b) mindmap přigótowaš a z jogo pomocu powědaš

- c) luštny wobraz (karikaturu) nagótowaš

móžne temy:

- balokopanje pónježeze zeg. 17.00
- zmakeanje z Tinu
- w lodowej hali
- sobotu zeg. 11.00

I kontrolne žěło

Žł 49: Wšake zaběry – kontrolne žěło

- móžne dypkowanje: 1. nadawk 5 d. / 2. n. 8 d. / 3. n. 4 d. / 4. n. 8 d. / 5. n. 3 d. / 6. n. 2 d. / *7. n. 2 d. / = 30 d. + *2 d.

6. LEKCIJA – NAŠA DOMOWNJA

pšispomnješa

Zaměr

W toś tej lekciji wukniki a wuknice zwisujucy wó swójom rodnem městnje a jogo wósebnosćach powědaju. Wóni póznaju wažne fakty wó měsće Chóšebuz ako kulturelny centrum Dolnoserbow.

Pši temje *zwěrjeńc* dalšne słowa za zwěrjeta nawuknu a wó zwěrjetach powědaju. Dalšna tema jo wobchad. Wóni dalej zwucuju, deklinaciskej tabeli ako pomoc a kontrolu pši nałożowanju gramatiskich znašow wužywaš. Słowne družyny, słowne familije a sadowe člonki mógu wuknjece sami póstajiš a z pomocu teje wědy wopšimješe sadow a tekstow rozměš.

Pokazka: Zwucowanja we WU a w ŽŽ by C dejał/a za rodne města a jsy wuknikow a wuknicow aktualizěrowaš.

Temy

bomy; cerkwi w Tšupcu; Domowniski muzej Dešno; domownja; drogowański źeń; Fryco Rocha; Irmgard Kulejowa; kólaso; krajina; łapański list; lěse, póla, łuki; město Chóšebuz; moda; Muzej pód gołym njebjom na Lědach; nocny jagań (powěšć); nykus (powěšć); planetarium; plon (powěšć); powěšći; ptaški; rodne město / rodna wjas; Rogeński park; rostliny; serbske institucije; słowjański grod Raduš; škrodawy; Tšupc; w coologiskej pšedawarni; wjerch Hermann von Pückler-Mužakojski; wobchad; wobchody; wognjowa wobora; wužowy kral (powěšć); zwěrjeńc; zwěrjeta

Gramatika

deklinaciskej tabeli; genitiw; instrumental; komparacija adjektiwow; konjugacija werbow; lokatiw; prepozicije; sadowe člonki; słowne družyny; słowne familije; zegerowy cas

Žětowe łopjena

- Žł 50: Wognjowa wobora
- Žł 51: Pšawje abo wopaki?
- Žł 52: Co jo na wobrazu?
- Žł 53: Žěle kólasa
- Žł 54: Serbske – engelske (gódańko)
- Žł 55: Zwěrjeta (gódańko)
- Žł 56: Gódańko (zwěrjeta)
- Žł 57: Šěto ptaška
- Žł 58: Wumóluj ptaški!
- Žł 59: Móžoš to serbski groniš? (we wobchože)

- Žł 60: Sady twóriš-
- Žł 61: W Chóšebuzu – kontrolne žěto

Cytańske teksty (WU NAS)

- Wjersch Hermann Pückler-Mužakojski – załožař lužyskeju parkowu (b. 33)
- Za našu wjas! (b. 34)
- Drogowanje škrodawow (b. 35)
- Zwěrjency alfabet (b. 36)
- Jo kóza napšawdu głupa? (b. 37)
- Kokot abo liška (b. 49)
- Plon na najšpje (b. 52)
- Wuž pši Luboraskem grože (b. 53)
- Štrofa za bura (b. 55)
- Nocny jagař w Bageńcu pla Grodka (b. 55)
- Dar nykusa (b. 56)
- We wokolnosći Janšojc, Picnja a Mósta (b. 74)
- Muzeum pód gołym njebjom na Lědach (b. 75)
- Domowniski muzej Dešno (b. 76)
- Wót wałmjanych pušlow k može (b. 79)
- *Wjele zajmneho z historije Chóšebuza (b. 83)
- Chóšebuski planetarium (b. 85)
- Słowjański grod Raduš (b. 85)
- Historiske twarjenja w Tšupcu (b. 87)
- Serbska a nimska cerkwja w Luborazu (b. 88)
- Fryco Rocha – wuběrk basnjow a gódańkow (b. 92)
- Irmgard Kulejowa – mólarka, fotografowka, ludowa wuměćowka (b. 101)
- *Naša starka Ana (b. 102)

Mója wjas / Mójo město (Mój měsćański žěl) (2 gózinje)

zwucowanje

ŽZ b. 94-96 c. 30-39

- konjugacija
- wótegrona na pšašanja
- komparacija adjektiwow
- słowne kupki

nažětanje, wulicowanje

a) WU, b. 83 c. 1:

- katalog pšašanjow, pšašajuce słowa
- pšašanja na kórtkach, na slěznem boce kórtkow wótegrona napisaś
- złożone łopjeno: nalěwo pšašanja a napšawo wótegrona

- wó řednych městnach a wósebnošćach domownje (městna, flacki, dwóry, bomy ...) wulicowaś
- b)** WU, b. 83 c. 3
- sami abo w kupce: plakat zgótowaś, fota, kreslanki zběraś
- wó domowni wulicowaś

Wopišomy městno (1 góžina)

zwucowanje

- a)** ŽZ, b. 71 c. 2
- kóńcowki w sadach wudopońiš

- b)** ŽZ, b. 72 c. 4

- negacija werba *byś*

zwucowanje, wopisowanje

ŽZ, b. 70-71 c. 1

- deklinaciske formy pši wopisowanju *Myškojc města twóriš* a z deklinciskima tabeloma kontrolěrowaś, prepozicije a pady pšawje kombiněrowaś

nałožowanje, wopisowanje

- z pomocu kórty abo skice swójo město / swóju wjas (a wokolinu) wopisowaś (kaž pši ŽZ, b. 70-71 c. 1a-c)

Zaběry w mójej jsy / w mójom měsće (1 góžina)

zwucowanje

- a)** ŽZ, b. 72 c. 3

- sady twóriš

- b)** ŽZ, b. 77 c. 8

- werby zapisaś

- c)** ŽZ, b. 78 c. 9

- zaběry pširědowaś

- d)** ŽZ, b. 79 c. 10

- sady wudopońiš

Domownja pšijašelow (6 góžinow)

zwucowanje

WU, b. 83 c. 2a

- ze Stł žětaś

- mjenja alfabetiski ředowaś

zwucowanje, skšusenje

WU, b. 83 c. 2b

- sady twóriš, z pomocu deklinaciskeju tabelowu

nažětanje

a) WU, b. 84 c. 4

- nowa leksika

b) WU, b. 84 c. *5

- posesiwne pronomeny

skšusjenje

WU, b. 85 c. 6-7

- słowne kupki twóriš

cytanje, recitěrowanje

WU NAS, b. 92: Fryco Rocha – Wuběrk basnjow a gódańkow

- jadnu z pódanych basnjow nawuknuš

cytanje, powědanje, rozgrono

WU NAS, b. 34: Za našu wjas!

a) tekst z pomocu orientěrujucych nadawkow abo pšašanjow
(C) cytaš a rozměš

b) rozgrono na zakłaže pšašanjow

(1) Kótare jsy znajoš, kenž su se wótbagrowali?

(2) Co jo se stało z wobydlarjami a jich kulturu?

(3) Co se myśliš, kótare zacuša su luže měli, kenž su musali
domownju spušćiš?

(4) Co jo žinsa tam?

(5) Jo gódne za brunicu domownju zgubiš?

pšednosk- k jadnej z temow w slědujucych tekstach pšednosk nažětaš
a pšedstajiša) WU NAS, b. 33: Wjerch Hermann Pückler-Mužakojski –
założaš tužyskeju parkowu

b) WU NAS, b. 74: We wokolnosći Janšojc, Picnja a Mósta

c) WU NAS, b. 75: Muzeum pód gołym njebjom na Lědach

d) WU NAS, b. 76: Domowniski muzej Dešno

e) WU NAS, b. 85: Słowjański grod w Radušu

f) WU NAS, b. 87: Historiske twarjenja w Tšupcu

g) WU NAS, b. 88: Serbska a nimska cerkwja w Luborazu

h) WU NAS, b. 101: Irmgard Kulejowa – mólarka,
fotografowka, ludowa wumělcowka**zwucowanje**

Žł 50: Wognjowa wobora

- sady wobrazkam pširědowaš

Powěsći rodneje jsy / rodneho města (1 góžina)**cytanje**

- jadnu z powěsćow wubraš (WU NAS, swójski material)

a) WU NAS, b. 52: Plon na najšpje

b) WU NAS, b. 53: Wuž pši Luboraskem grože

- c) WU NAS, b. 55: Nocny jagar w Bageńcu pla Grodka
 d) WU NAS, b. 55: Štrofa za bura
 e) WU NAS, b. 56: Dar nykusa

Chóšebuz (3 góžiny)

zwucowanje

- a) Žł 51: Pšawje abo wopaki?
 - pšawe sady k wobrazuju namakaš
 b) Žł 52: Co jo na wobrazu?
 - licby 1-5 ze substantiwami kombiněrowaš
 - na wobrazu su: **1** – wokno / zeger / pjerownik / regal / kwětk / taska / talarik / gardina / **2** – awto / spižka / wobraz / casnik / myš / **3** – list / lampa / fazerak / **4** – knigły / **5** – balo

cytanje, nazětanje

WU, b. 85 c. 8

- nowa leksika

skšušenje

- a) WU, b. 88 c. 12a
 - serbske a nimske pomjenjenja želow města přirědowaš
 b) WU, b. 88 c. 12b
 - žěto z kórtu města
 c) WU, b. 88 c. 13
 - lokatiw
 d) WU NAS, b. 83: *Wjele zajmneho z historije Chóšebuza
 - cytaš a rozměš
 - tamne nadawki wótžětaš
 - zapiski k wažnym faktam
 e) ŽZ, b. 73 c. *5
 - nimske słowa přestajiš a w pšawej formje zapisaš
 f) ŽZ, b. 74 c. 6
 - pomjenjenja twarjenjow města

Rogeński park (1 góžina)

cytanje, powědanje

- a) ŽZ, b. 79 c. 11
 - w teksće wótegrona na pšašanja markěrowaš
 b) WU NAS, b. 33: Wjerch Hermann Pückler-Mužakojski – załožar lužyskeju parkowu
 - tekst za sebje cytaš a noticki zapisaš
 - ze swójjimi słowami wulicowaš
 - wobraz wopisowaš

Dwórnjšćo (1 góžina)

nažěłanje, zwucowanje

- a) WU, b. 88 c. 11
 - tekst přestajiš
 - słowne familije
- b) ŽZ, b. 80 c. 13
 - tekst wudopólniš
- c) ŽZ, b. 80 c. 14
 - dialog cytaš, komentěrowaš

Wobchad w Chóšebuzu (2 góžiny)

zwucowanje

- ŽZ, b. 81 c. 16a
 - werby pogibowanja konjugěrowaš

zwucowanje, skšusenje

- a) ŽZ, b. 81 c. 15
 - tekst cytaš a rozměš
 - werby k temje w sadach natožowaš
- b) ŽZ, b. 82 c. 16b
 - sady twóriš, instrumental
- c) ŽZ, b. 82 c. 17
 - sady ze słowami za jězdźidła
- d) ŽZ, b. 83 c. 18
 - *jěš* abo *jězdźiš*
- e) ŽŁ 53: Žěle kólasa
 - pomjenjenja přirědowaš

Serbske institucije w Chóšebuzu (3 góžiny)

zwucowanje

- ŽZ, b. 79 c. 12
 - přawopis: ž – ž

nažěłanje, powědanje

WU, b. 86 c. 9a, wobrazje a fota serbskich institucijow a zarědowanjow

- a) rozgrono k přašanjam
- (1) Kótare serbske institucije a zarědowanja znajoš?
  - (2) Wó kótarych institucijach nic njewěš abo jano maš?
  - (3) Čto móžo něčo wujasniš?
- b) na kórše města Chóšebuz wšake institucije namakaš

zwucowanje, nałožowanje

a) WU, b. 86 c. *9b

- sady wudopoňiš

b) łopjeno wó wšakich serbskich institucijaach w Chóšebuzu wugótowaś, na pś. teke ze serbskeju chórgoju abo lipowym łopjenom

c) Žł 54: Serbske – engelske (gódańko)

- wobrazkam serbske a engelske słowo pśípisaś

- wugódanje: Cuza rěc – wažna wěc.

rozgrono

- wósobu, kenž žěła w jadnej serbskej instituciji do wucby pšepšosyś

- interview pśígótowaś

nažěłanje, zwucowanje

a) WU, b. 87 c. 10b

- se wó projekće Grodkojskich žiśi informěrowaś

- sady wuformulěrowaś

b) WU, b. 87 c. 10c

- sadowe žěle kombiněrowaś a sady wuformulěrowaś

c) WU, b. 87 c. *10d

- pismiki wudopoňiš

nałožowanje

WU, b. 87 c. 10a

a) pó musterje Grodkojskich žiśi informacije a material wó serbskich aspektach we jsy, w měšće abo we wokolności zběraś a zestajiś

b) wuslědki prezentěrowaś

na pś.:

(1) w mapje

(2) na scěnowem casniku

(3) na plakaše

(4) ako fotowu seriju

(5) na boce w interneše ...

c) wuslědki zjawnje prezentěrowaś

na pś.:

(1) na koridorje šule

(2) na domowniskem swěženju

(3) w turistiskem centrumje

(4) w radnicy ...

Planetarium (1 góžina)**zwucowanje**

- na pšašanje wótegroniś:

Kake wjedro jo žinsa?

TW:

pšispomnješa

Kake wjedro jo žinsa?
słyńco wětš dešč mjasec kurjawa
gwězdy mrokawy sněg

zawježenje

WU NAS, b. 85: Chósebuski planetarium

- a) tekst za sebje cytaš a rozměš
- b) tekst běžnje cytaš
- c) słowne familije namakaš
- d) astronomiske zapšimješa wupisaš

domacny nadawk

- z pomocu Sł serbske pomjenjenja gwězdowych znamjenjow napisaš

W zwěrjeńcu (4 góžiny)

wóspjetowanje

ŽZ, b. 89 c. 25

- a) słowa za domacne zwěrjeta
- b) tekst cytaš
- c) ilustracijam pomjenjenja zwěrjetow pšipisaš a serbske słowa za młode pšipisaš

Pokazka: WK znaju wót někotarych pomjenjenjow zwěrjetow diminutiw (na pš. jagnje – jagnjetko).

zawježenje, zwucowanje

WU, b. 90 c. 15:

- a) pomjenjenja zwěrjetow w zwěrjeńcu nawuknuš
- b) formam plurala singular pširědowaš
- c) dual twóriš
- d) wobrazkam pomjenjenja pširědowaš
- e) pomjenjenja zwěrjetow pó alfabeše ředowaš

zwucowanje, skšusenje

A ŽZ, b. 86 c. 21, Sł, góži se ako domacny nadawk

- pomjenjenja zwěrjetow pó žywjeńskem rumje

B ŽZ, b. 87 c. 22

- zwěrjetam na wobrazkach se góžece adjektiwy za pócyunki pširědowaš

C ŽZ, b. 88 c. 23

- sady z adjektiwami za wuglědanje twóriš

D ŽZ, b. 88 c. 24

- a) pomjenjenja rostlinow a słowa za žywidła
- b) zwěrjetam futer pširědowaš

E WU NAS, b. 36: Zwěrycy alfabet; WU, b. 93: Wopacny swět

a) recitěrowanje

b) rymy k zwěryetam twóriš

F WU NAS, b. 37: Jo kóza napšawdu głupa?

a) wótrězki teksta za sebje cytaš a wulicowaš, co su rozměli

b) na cytanje teksta (C) słuchaš a wulicowaš, co su rozměli

G Żł 55: Zwěryeta (gódańko); Żł 56: Gódańko (zwěryeta)

- słowoskład za zwěryeta

pokazka: ako wokablowa kontrola móžno

H WU, b. 91 c. 16

- na žortne pšašanja wótegroniš, na signalowe słowa glědaš

I WU, b. 91 c. 17

a) gódańka wugódaš, zwěryeta serbski pomjeniš

b) štucku k jadnomu zwěryejeju se wumysliš

nałożowanje

a) wó wulěše do zwěryeńca wulicowaš abo něčo napisaš

pomoc:

(1) słowne kupki (C)

(2) pódane zachopjeńki sadow

(3) WU, 92 c. 18 wótegrona na pšašanja

(4) ŻZ, b. 53 c. 3 zegerowy cas (za sady wó futrowańskich casach)

b) łapański list za jedno zwěrye

- WU b. 92 c. 20 wóspjetowanje

TW:

mě

Kak wuglěda?

žyweński rum

Kak jo žywe?

familija a młode

caroba

W coologiskej pšedawarni (1 góžina)

zwucowanje, wulicowanje

- Co móžoš w coologiskej pšedawarni kupiš?

- TW nastawa

TW:

zwěryeta:

grajki za zwěryeta:

futer:

„bydlenja“ za zwěryeta:

nažetanje, zwucowanje

a) WU, b. 92 c. 21a

- na pšařanja wótegroniř

b) WU, b. 92 c. 21b

- pšedawańske rozgrono

Wokoło lěsa, póla a łuki (3 góžiny)**zwucowanje**

ŽZ, b. 85 c. 20

- adjektiwy pšeřiwneho wóznama

skšusenje, natožowanje

A ŽZ, b. 90 c. 26-27; ŽZ b. 93 c. 29

- słowoskład w gódańkoma

B ŽZ b. 91 c. 28

- łapański list za rostlinu z pomocu mustera

móžne pšařanja:

(1) Kak se bomoju groni?

(2) Kak stary bom bužo?

(3) Kak wusoko móžo narosć?

(4) Kak płodam gronje?

(5) Za co płody trjebamy?

(6) Co jo wósebnosć boma?

C WU NAS, b. 49: Kokot abo liřka

a) bajku cytař a rozměře

b) wobraz abo comic namólowař

c) skeč grař

D WU NAS, b. 35: Drogowanje škrodawow

a) nastawk cytař a rozměř

b) pšařanja k faktam stajiř

c) słowne kupki z formami genitiwa namakař

d) wobraz namólowař

E Žł 57: Šěto ptařka; Žł 58: Wumóluj ptařki!

a) žele šěta pšipisař

b) ptařki pó pódařach wumólowař a wó nich powědař

Pokazka: Toř tej Žł se góžitej teke w lekciji 7 k temje ptařkowa swajžba a w lekciji 3 k temje šěto.**Wokoło mody (2 góžiny)****nažetanje**

WU, b. 94 c. 23

- słowoskład za wřake wobchody

zwucowanje

a) WU, b. 94 c. 24

- sady wudopońiš

b) ŽŁ 59: Móžoš to serbski groniš? (we wobchože)

- z partnerjom/partnarku předawańske rozgrono přewjasć

c) rozgrono (ŽŁ 59) pó hynakšych pódašach (C) změniš a w rolach přestajiš

na př.: Něchten z was trjeba nowy zegerik, drugi jo předawař.

warianta: C ako předawař(-rka) abo kupowař(-rka)

nažětanje, zwucowanje

WU, b. 94 c. *25

- nowe werby nawuknuš a konjugěrowaš

- sady z tymi werbami pó mustrje twóriš

cytanje, skšusjenje

WU NAS, b. 79: Wót wałmjanych pušlow k može

a) se wó može w zachadnych casach informěrowaš, tekst cytaš a rozměš

b) běžne cytanje

Zespominanje a kontrola (4 góžiny)**skšusjenje, nałožowanje**

a) ŽŁ 60: Sady twóriš

- sadowe žěle (sadowe člonki) zmysłapońnje do sadow zestajiš

b) ŽZ, b. 72 c. 3

- sady twóriš, na wšakorake sadowe zachopjeńki glědaš

c) ŽZ, b. 75 c. 7

- ako partnerske abo kupkowe žěto reportažu nažětaš

d) ŽŁ 61: W Chóšebuzu – kontrolne žěto

- móžne dypkowanje: 1. nadawk 7 d. / 2. n. 5 d. / 3. n. 6 d. / 4. n. 4 d. / 5. n. 4 d. / = 24 d.

e) WU, b. 95 c. 28

- temam fakty přirědowaš

- k temam někak 5 sadow wuformulěrowaš

f) ŽZ, b. 113 c. 28

- sady wudopońiš, městne pomjenjenja přestajiš a dekliněrowaš

g) ŽZ, b. 113 c. 26-27

- wopisowaš, kak wót jadnogo města (jadneje jsy) do drugego (drugeje) přišoš

nałožowanje, wulicowanje

a) WU, b. 89 c. 14

- jaden z wobrazow wubraš, k njomu wulicowaš a nadpismo pódaš

pomoc:

- konjugěrowane werby pódaś (C)
  - adjektiwy pódaś (C)
  - zgromadnje słowne kupki nazěfaś
- b)** ŹZ, b. 114 c. 29
- wótběg jadnogo drogowańskego dnja pśedstajiś

pśispomnješa

7. LEKCIJA – ŽO SERBY DOMA SU

přispomnješa

Zaměr

W toš tej lekciji wukniki a wuknice zespominaju a wudopotnju wšykno, což wó Serbach, jich domowni, stawiznach, rěcy a kulturje wěže. Wóni rozměju, až Serby su narodna mjeńšyna w Nimskej a w Europje. Wóni pónzaju, až teke wóni ako serbšćinarje wažny pšinosk k wuchowanju togo serbskego wugbaju. Wóni by dejali se teke dalej za Serby zajmowaš a zasajziš.

Teke gramatiske temy a šěžyšća mógu how hyšći raz zespominaš.

Temy

basni; Błota; Budyšin; Domowina; domownja; europske kraje; familijowe žywjjenje; kak nastawa Płomje; Łužyca; lětne case; Ludowe nakładnistwo Domowina; małe a wjelike rěcy; Marjana Domaškojc; Mato Kosyk; města a jsy we Łužycy; nałogi w Dolnej Łužycy; narodne mjeńšyny; narodny žeń; pšeglěd Łužyskich muzejow; serbska hymna; serbska kultura; serbska rěc; serbske drastwy; serbske stawizny; Serby; Serby w Americe; souveniry; wjedro; wo pony Łužyskich městow; wudrogowanje; zwěrjeta; zwězkowe kraje Nimskeje; žiši pšed sto lětami

Gramatika

adjektiwy; člónki sady; deklinacija; lokatiw; personalne pronomeny; pódaša městnosćow; prepozicije a pady; prezens, perfekt, futur; rod substantiwa; słowotwórba; werby

Žěłowe łopjena

- Žł 62: Swět wokoło nas
- Žł 63: Personalne pronomeny
- Žł 64: Kótary nałog? (gódańko)
- Žł 65: Znajoš dolnoserbsku drastwu?
- Žł 66: Małe rěcy ako naša
- Žł 67: Wokoło Nimskeje
- Žł 68: Europske kraje a jich głowne rěcy
- Žł 69: Serby w Nimskej – kontrolne žěło
- Žł 70: Narodny žeń Laury
- Žł 71: Werby
- Žł 72: Wjele zwěrjetow
- Žł 73: Kake jo zwěrje?

Cytańske teksty (WU NAS)

- Wšake wó Serbach (b. 5)
- Z drugimi rěcami přizoš dalej (b. 46)
- *Serbske familijowe žywnjenje ze žiřimi před 100 lětimi (b. 60)
- *Kak nastawa Płomje (b. 71)
- Wót Hollandskego młyna až do Tkajarskeje špy – přeglěd muzejow w Dolnej Łužicy (b. 77)
- *Mały leksikon wo wonow (b. 81)
- Wó małych a wjelikich rěcach (b. 89)
- Mato Kosyk (1853-1940) – farař a farmař, basnikař a wudrogowař (b. 97)
- Mato Kosyk – Póžedanje za domom (b. 98)
- Serby w Americe (b. 98)

Naša Łužyca (8 góžinow)

nažětanje, zwucowanje

a) WU, b. 98 c. 1; scěnowa kórta Nimskeje

- zawježeński tekst cytaš
- zawježenje (C) w serbskej rěcy wó Łužicy – domowni Serbow, wó Serbach zwenka Łužyce (na pš. w drugich zwězkowych krajach a na drugich kontinentach)

b) WU b. 98 c. 2

- se na kórse a w teksće wó Łužicy informěrowaš a wšake zapisaš

c) bingo-graše abo domino-graše zbasliš

słowa za graše:

- (1) pódpołnoc, pódpołdnjo, pódzajtšo, pódwjacor
  - (2) granica, gašeński jazor
  - (3) wokrejs, zwězkowy kraj, kraj, stat
  - (4) Bramborska, Sakska, Dolna Łužyca, Górna Łužyca, Zwězkowa republika Nimska
  - (5) pšidatnje, na pš.: rěka, město, wjas, Sprjewja, Nysa, krajina
- d) wó jsach a městach w sadach powědaš, trěbne gramatiske formy nałožowaš

TW:

njedaloko Sprjewje w Bramborskej Picnjo w pódpołnocy	w Dolnej Łužicy w pódzajtšu pódzajtšnje Sprjewje mjazy Sprjewju a Janšojcami
---	---

zwucowanje

- a)** WU, b. 99 c. 3
- na pšašanja wótegroniš
- b)** WU, b. 99 c. 4
- pódaša městnosćow
- c)** WU, b. 99 c. 5, deklinaciskej tabeli
- rod městnych pomjenjenjow
- wopisowaš, źo jsy a města laže
- d)** WU, b. 99 c. 6; ŽZ, b. 105 c. 12
- njebjaske směry
- e)** ŽZ, b. 104 c. 10
- rozmějuce cytanje, serbske sady nimskim pširědowaš
- f)** WU, b. 98 tekst pód kórtu
- wó Łužycy (góži se ako domacny nadawk)
- g)** ŽZ, b. 105 c. 13-14
- lokatiwne formy wudopołniš
- h)** ŽZ, b. 100 c. 5
- z kórtu žěłaš, na pšašanja wótegroniš
- i)** Žł 62: Swět wokoło nas
- słowoskład, sady twóriš

nažěłanje, zwucowanje

WU, b. 100 c. 7

- serbska hymna

- a)** hymnu cytaš, recitěrowaš, spiwaš a nawuknuš
- b)** tekst hymny napisaš a łopjeno kreatiwnje wugótowaš
- c)** nadawk 7d za samostatne rešeršěrowanje

skšusenje**a)** ŽZ, b. 97 c. 1

- prepozicije z pšawymi padami nałožowaš
- kóńcowki substantiwow pódšmarnuš, pad póznaš a pšawe prepozicije pšipisaš
- ze słownymi kupkami sady twóriš, pšecej nominatiw pšipisaš

b) ŽZ, b. 99 c. 4

- wóspjetowaš, kótara prepozicija kótary pad pomina
- w teksće substantiwy pódšmarnuš, na kóńcowce pad póznaš, pši tom na cełu sadu glědaš
- pšawu prepoziciju pšipisaš

c) WU NAS, b. 98: Serby w Americe

- za sebje cytaš a rozměš
- rozgrono z C wó wopšimješu, pšašanja a wótegrona
- pšidatne informacije a rozkładowanja (C)
- serbske familijowe mjenja rozkładowaš

Z Błotow (4 góžiny)

pšispomnješa

zwucowanje, nałožowanje, powědanje

- a) WU, b. 100 c. 8
  - njezmyst a wopacne sady korigěrowaś
- b) WU, b. 101 c. 10
  - pšawe fakty wubraś a pšawe sady cytaś
- c) ŽZ, b. 102 c. *8
  - z adjektiwiskich formow substantiwy twóriś
- d) ŽZ, b. 104 c. *11
  - wósebności jsow a městow

TW:

Běła Wóda	lodowa hala, gólna zeleznica, Braunsteich
Bórkowy/Błota	cołnowanje, górki, šula w zelenem, elektriska zeleznica w gósćeńcu
Wórjejcje Slěpe	zwěrjeńc, město w Sakskej wóskowanje jatšownych jajow, Serbski folklorny ansambel Slěpe
Baršč	granica k Pólskej, rožownja

- e) ŽZ, b. 107 c. 17
  - pódanym informacijam wótpowědne město / wótpowědnu wjas pširědowaś
- f) powědaś
  - k pšašanju *Kake wjedro jo žinsa?* abo
  - k temje *mójo zajtšo*

cytanje, powědanje

WU b. 101 c. 9

- a) tekst z pomocu Sł cytaś a rozměś, nowe słowa napisaś
- b) na pšašanja wótegroniś
- c) se wó Marjanje Domaškojc informěrowaś a rozgranjaś

cytanje, powědanje

- WU, b. 102 c. 11
- WU NAS, b. 97: Mato Kosyk – farań a farmań, basnikań a wudrogowań
- WU NAS, b. 98: Serby w Americe
- WU NAS, b. 98: Póžedanje za domom
- a) z pomocu Sł nejwažnjejšje informacije wó Maše Kosyku a wó wudrogowanju cytaś a rozměś a se fota wobglědowaś
- b) na pšašanja (C) wótegroniś
- c) jadnu baseń Mata Kosyka recitěrowaś
- d) film *Dwa kamjenja* a rozkładowanje dalšnych zwiskow

cytanje, nałožowanje

ŽZ, b. 101 c. 6

- a) serbsku a nimsku wersiju basni za sebje cytaš
- b) z pomocu namakanych klucowych słowow kuždej serbskej štuće pšawu nimsku štučku pširědowaš

na pš.:

W 2. serbskej štuće słowo *griby* jo nimski *Pilze* – to słowo jo w nimskej štuće A.

rozwězanje, řed nimskich štučkow: D, A, B, C

- c) serbsku a ředowanu nimsku wersiju basni recitěrowaš
- d) z adjektiwami basni słowne kupki twóriš

słowotwórba

WU, b. 103 c. 13-14

- twórjenje a nałožowanje substantiwow na -ość, -anje, -iščo (**na pš.** w pódašach městna z lokatiwom a w konstrukciji z genitiwom) a wótpowědnych adjektiwow skšušiš

cytanje, zwucowanje

WU NAS, b. 60: *Serbske familijowe žywnjenje ze žišimi pšed 100 lětami

- a) tekst pó wótrězkach z pomocu Sł cytaš a rozměš
- b) nejwažnjeje informacije pó wótrězkach abo pó dalšnych pódašach (C) do tabele zapisaš

TW:

bydlenje	drastwa	hygiena	medicinske zastaranje	mjenja	grajki

*Wopony lužyskich městow (2 gózinje)**cytanje, powědanje**

WU NAS, b. 81: *Mały leksikon woponow

- pó dwěma z jadnym woponom se zaběraš

- a) za sebje cytaš
- b) pó sadach zgłosom cytaš, jaden/jadna serbski, drugi/ druga pšestajijo
- c) wótegrona na pšašanja (C) pšigótowaš, TW

TW:

Wopon kótarego města to jo?
Kake barwy ma?
Co wopon pokazujo? / Co na woponje wížimy?
Co wóznamjeniju symbole?

pšispomnješa

d) wó swójom woponje powědaš

Doglědy do lužyskich muzejow (1 góžina)

zwucowanje

WU, b. 103 c. 15

- a) pó diktaše (C) sady napisaš
- b) *warianta*: pó dwěma wótměnjajucy sady diktěrowaš a napisaš
- c) subjekt a predikat w sadach pódšmarnuš

nažělanje, zwucowanje

WU NAS, b. 77: Wót Hollandskego młyna až do Tkajarskeje špy
– pšeglěd muzejow w Dolnej Łužycy

a) wó městnach na kórše powědaš

na pš.:

Serbska burska špa Móst ma cysło 11. Móst nadejžo se na kórše
na pódzajtšu Janšojc.

b) fakty wó muzejacha cytaš a je wuformulěrowaš (sady)

Budyšin – centrum Górnoserbow (1 góžina)

zwucowanje

Žł 63: Personalne pronomeny

- substantiwy pširědowaš

cytanje, zwucowanje, powědanje

A WU, b. 104 c. 16

- a) tekst za sebje cytaš a rozměš
- b) tekst zgłosom cytaš, sadu pó saže pšestajíš
- c) fakty pó pódašach (C) pódšmarnuš abo wupisaš

TW:

Pódšmarni abo wupiš formulacije za/z:

- .. zajmnostki Budyšina
- .. krajinu, kenž wížiš wót Bogatego torma
- .. serbske institucije w Budyšinje
- .. to, což zgónijoš wó Bogatem tormje
- .. pluralnymi formami
- .. sady, kenž něčo na wobrazu wopisuju

B WU, b. 105 c. 17

a) tekst z pomocu pšašanjow (C) cytaš a rozměš

TW:

Wótkul pšidu woglědarje muzeja?
Wó com mógu se gósci informěrowaš?
Co muzeum pokazuju?
Za co jo žurla?

b) informacije (C) wó Domowinje

c) *warianta*: pšednosk wó Domowinje

d) lokatiwne formy wupytaš, infinitiw pšidaš

e) konjugěrowane werby wupytaš, infinitiw pšidaš

f) jednu (dlejšu) sadu wupisaš a wšykne člonki sady pódšmarnuš

C ŽZ, b. 98 c. 3

a) tekst cytaš a rozměš

b) tekst do 4 wótrězkow žěliš a jim nadpisma daš

c) symbol nakładnistwa rozkladowaš (C)

d) wó knižkach togo nakładnistwa powědaš, kenž znaju a jich title napisaš

e) z adjektiwami *serbski, -a, -e, nimski, -a, -e, kulturny, -a, -e, ludowy, -a, -e* słowne familije abo słowne kupki twóriš

f) WU NAS, b. 71: *Kak nastawa Płomje?

- za sebje pó wótrězkach cytaš a rozměš

- wobrazje wótrězkam teksta pširědowaš

Nałogi w Dolnej Łužycy wokoło lěta (2 gózinje)

zawježenje

WU, b. 106 c. 18

- informacije cytaš a na pšašanja (C) wótegroniš

TW:

Kótare nałogi znajoš?
Kótare nałogi swěšiš w twójej domowni?
Wó kótarych nałogach nic njewěš (abo pšemało)?
Kótare nałogi coš póznaš?
Ga swěše Dolnosěrby ...?
Kótary nałog jo swěžen?
Kótary nałog njejo swěžen?

skšuwjenje, nałožowanje

a) se informěrowaš wó nałogach z pomocu wucbnych srědkow a w Nowem Casniku, w Płomjenju, na flyerach, w brošurach, w knižkach a w interneše (glej teke rubrika *Material a sekundarna literatura přězy*)

b) tabelu w zešywku abo na łopjenje (prěcny format) napóraś a boki žrědłow (za internet internetowu adresu) wó nałogach napisaś

TW:

	wuchnica	Wu nas a hynzi	žěłowy zešywuk	žěłowe łopjeno	Nowy Casnik / Přomje flyer	brošurka, knigty	internet
nałog							
pšěza							
ptaškowa swajžba							
kjarmuša							
jaťšowny dar							
jaťšowna wóda							
camprowanje							
jaťšy							
Jańske rejtowanje							
łapanje kokota							
rejtowanje wó kołac							
nowolětka							

nažěłanje, zwucowanje

a) WU, b. 107 c. 22

- nałog pomjeniś, pšawy adjektiw zasajziś

b) WU b. 107 c. 19

- serbske a nimske nałogi zapisaś

c) WU b. 107 c. 20

- se wó górnoserbskich nałogach informěrowaś

d) Žł 64: Kótary nałog? (gódańko)

- wugódanje: ptaškowa swajźba

Lětné case (1 góžina)

zwucowanje

ŽZ, b. 97 c. 2

- słowa za lětné case pšawje zapisaś

nažětanje, zwucowanje

WU, b. 107 c. 21

a) pó musterje sady twóriś, glědaś na pšawe gramatiske formy

b) pó dwěma wótměnjajucy sady diktěrowaś a napisaś

c) cłonki sadow pomjeniś abo markěrowaś

Wó serbskej drastwje (2 góžinje)

zawježenje

W dwójorěcnem wucbnem rozgronje WK sebje nažětaju

wótegrono na pšašanje: Na com móžomy Serby póznaś?

(Wótegrono bužo na zachopjeńku nejskerjej: na drastwje.)

Wuslědk rozgrona pak jo, až Serby (lěpjej: Serbowki) žinsa kuždy zeń drastwu njenose. WK wulicuju, ga, žo a pši kakej góžbje serbsku drastwu wižeś mógu. Wóni rozkładuju rozdźěl mjazy drastwu a kostimom za fašing. Wóni zgóniju, cogodla jo drastwa žinsa tak drogotna.

nažětanje, skšusjenje

a) WU, b. 108 c. 23

- znaša wó serbskich drastwach nałožowaś

- rozdźěl mjazy żyweju drastwu a drastwu z lodki wujasniś

- tabelu abo pšeglěd styrich żywych drastwow zestajiś, glědajucy na rozdźěle w detailach

TW:

hańba kóšula	dolnoserbska drastwa	drastwa wokoło Slěpego	Wórjejska drastwa	katolska drastwa mjazy Budyšinom a Kamjencom
::	::	::	::	::

b) ŽZ, b. 111 c. 24

- znaša wó drastwach skšušiš

c) Žł 65: Znajoš dolnoserbšku drastwu?

- pšawe fakty wumólowaš a wobrazam pšawe słowo pširědowaš

Souveniry z Łužyce (1 góžina)

cytanje

WU b. 109 c. 24

a) tekst za sebje cytaš a wše pomjenjenja souvenirow wupisaš

b) nadawk (C): Suche den Satz, in dem (etwas über Ostereier) steht! Pšedcytaj tu sadu!

Wšake wó Serbach (1 góžina)

cytanje

WU NAS, b. 5: Wšake wó Serbach

a) tekst pó wótrězkach cytaš a na pšašanja (C) wótegroniš

b) někotare sady wó tom napisaš, což jo za WK nowe było.
(Nic z teksta wótpisaš!)

Zwězkowe kraje Nimskeje (2 góžinje)

nažěłanje, skšušenje

a) WU, b. 110 c. 25

- nowu leksiku a pomjenjenja zwězkowych krajow nawuknuš

b) ŽZ, b. 106 c. 15

- pomjenjenja zwězkowych krajow zapisaš

c) WU, b. 110 c. 25b

- na pšašanja wótegroniš

d) WU, b. 110 c. 25 pód tabelu

- tekst za sebje cytaš a rozměš

d) WU, b. 110 c. 25a

sady ze wšakimi gramatiskimi padami twóriš, na adjektiwisku kóńcowku glědaš (mimo Hamburga, Bremena, Barlinja)

e) ŽZ, b. 106 c. 16

- sady wudopólniš

Zajmujom se za rěcy (4 góžiny)

zawježenje, rozgrono

WU NAS, b. 46: Z drugimi rěcami pšizoš dalej

- a) pře čytanju žortneho wulicowańka póznaš, až jo notnje druge řečy wuknuš
- b) póznaš wažnosť, słowjańsku řeč wobkněžyš
- C: W kuždym kraju powědaju wěcej řečow, w někotarych krajach dajo samo wěcej amtskich řečow. Druge řečy su małe, wobgranicowane, ale wóni su zdžaržanja gódne. Lud wumrějo, gaž jogo řeč wumrějo.

cytanje

WU NAS, b. 89: Wó małych a wjelikich řečach

- tekst čytaš a rozměš, na pšašanja (C) wótegroniš

TW:

Wjele řečow se powěda na swěše?

Co su wjelike řečy?

Co su słowjańske řečy?

Kótare řečy trjebaju jano studěrowane luže? Za co?

slěžeński nadawk, nałożowanje

- a) z pomocu słownikow słowa w pódanych řečach namakaš (warianty z drugimi řečami a drugimi słowami móžne)

TW:

	Brot	Sonne	Schnee	Blume	Haus	Mensch	Kind	Geld
nimski								
dolnoserbški								
górnoserbški								
pólski								
česki								
ruski								

- b) WU NAS, b. 89: Wó małych a wjelikich řečach
- wobroty w drugich řečach pšawje přirědowaš

nažětanje

- a) WU, b. 111 c. 26

- zgóniš, co jo narodna mjeršyna

- tabelu přežětaš, z kórtu žětaš

- b) ŻŁ 66: Małe řečy ako naša

- řečy krajam přirědowaš

- c) Žł 67: Wokoło Nimskeje
- susedne staty Nimskeje a jich głowne města pomjeniś,
wopisowaś, źo wóni laže
- d) Žł 68: Europske kraje a jich głowne rěcy

Zespominanje a kontrola – tema: Łužyca (3 góžiny)

kupkowe žěto, prezentacija

WU, b. 111 c. 27

- plakat, scěnowy casnik abo něco pódobnego pšigótowaś,
ku kuždemu dypkoju nanejmenjej 8 do 10 sadow, k tomu
material pokazaś

kontrola

Žł 69: Serby w Nimskej – kontrolne žěto

- dypkuj se pšedewšym faktowa wěda (móžno teke nimski
wótegroniś)
- móžne dypkowanje: 1. nadawk 2 d. / 2. n. 1 d. / 3. n. 1 d. +
*1 d. za (pšawu) serbsku sadu / 4. n. 2 d. / 5. n. 1 d. + *1 d.
za (pšawu) serbsku sadu / 6. n. 1 d. / 7. n. 2 d. + *1 d. za
wótegrono „nimska rěc“ / 8. n. 1 d. + *1 d. za wěcej ako
„Rědna Łužyca, spšawna, pšijazna“ / 9. n. 1 d. / 10. n. 2 d.
+ *1 d. za wěcej ako 2 pšikłada / = 14 d. + maks. *5 d.

Žł za wónnapinacuje zwucowanje, liche žěto abo zastupnej góžinje (2 góžinje)

- a) Žł 70: Narodny žeń Laury
- werby konjugěrowaś, substantiwy w pšawem paže wužywaś,
sady twóriś
- cełe tšojeńko na wobrazkach wulicowaś
- b) Žł 71: Werby
- werby wobrazkam pširědowaś
- słowne kupki a/abo sady twóriś (prezens, perfekt, futur)
- c) Žł 72: Wjele zwěrjetow
- pomjenjenja zwěrjetow wobrazkam pširědowaś
- diminutiwne formy twóriś, adjektiwy pširědowaś
- d) Žł 73: Kake jo zwěrje?
- zwěrjetam se góžece adjektiwy pširědowa

Njepširědowane žělowe łopjena na temu *jatšy*

- Žł 74: Jatšowny cas
- Žł 75: Jatšowne wuchace (1)
- Žł 76: Jatšowne wuchace (2)

M A L E S Ł O W A

a – und	dosć – genug	lěbda – kaum
abo – oder	dosega – es reicht	lěc – ob
aby – dass, um zu; damit	do togo – vorher, bis dahin	lěcrownož – obwohl
akle – erst	drugi, -a, -e – andere(r)	lětosa Adv – dieses Jahr
ako – als; wie (<i>im Vergleich</i>)	ducy – unterwegs	mało – wenig
ale – aber; sondern	ga – doch	mimo – außer, vorbei
až – dass, um zu	ga? – wann?	mimo togo – außerdem
až do – bis	gaby – wenn, falls	mjazy – zwischen
bejnje – ziemlich, sehr, beträchtlich	gano – neulich, kürzlich	młogi raz – manchmal
blisko Adv – nah	gaž – wenn, falls	na to – darauf
casy – bisweilen, mitunter	górjeje – oben	nalěwo – links
cefo – ganz	gromaže – gemeinsam	nanejmenjej – wenigstens
cesto – oft, häufig	how – hier	napšawdu – wirklich
chto? – wer?	howac – sonst	napšawo – rechts
chylku – ein Weilchen	hynac – anders	naraz – plötzlich, auf einmal
co? – was?	hynzi – woanders, anderswo	nasiłdku – letztendlich
cogodla? – warum?	hyšći – noch	nawopak – umgekehrt
cora – gestern	jano – nur	ned – gleich, sofort
dalej – weiter	jo-lic – wenn, falls	nejpjerwjej – zuerst
daloko – weit	južo – schon	nejwěcej – am meisten
daniž - daniž – weder - noch	kak? – wie?	něga – früher, erst
dawno – längst	kaki, -a, -e? – was für ein(e)?	něchten – jemand
derje Adv – gut	kenž R-Pron. – der, welcher; die, welche;	něčo – etwas
dłujko – lang	das, welches	někak – etwa, ungefähr
dla – wegen	kótaryž, -až, -ež R-Pron. – der, welcher;	někaki, -a, -e – irgendein
dokradnje – genau	die, welche; das, welches	někotare Pl – einige
dokulaž – weil	kradu – ziemlich, sehr	něnto – jetzt, nun
dotojce – unten	krotko – kurz	nězi – irgendwo
doma – zu Hause	k tomu D – dazu	nichten – niemand, keiner
domoj – nach Hause	kuždy, -a, -e – jede(r, s)	nikula – niemals
doprědka – vorwärts, nach vorn	łoni Adv – vergangenes Jahr	njedaloko – unweit, nahe, in der Nähe

M A L E S Ł O W A

nježli – bevor, als (<i>nach Steigerungen</i>); bis	raz – (ein)mal	wesrjeź – inmitten
nutś – hinein, herein	řědko – selten	weto – trotzdem
nutśi – drin(nen)	sam, -a, -o, -ej, -i – selbst, allein	wěcej – mehr
pak – aber	samo – sogar	witśe – morgen
pak - pak – entweder - oder	skerjej – eher	wjele – (wie) viele
pitsku – ein wenig, ein bisschen	skóro – bald; fast	wjelgin – sehr
pjerwjej – eher, früher	slědk – zurück	wobej – beide
pódermo – vergeblich, vergebens	slědkoju – letztendlich	wokoło (G) – um, ringsum
pódlá (G) – neben, daneben, bei	slězy – hinten	wopak(i) – falsch
pósporamje – nebeneinander	znaź – vielleicht	wósebnje – besonders
pótóm – dann, danach	sobu – mit (+ <i>Verb</i>)	wótdaloka – von weitem
pón – dann, danach	srjeź – inmitten	wótkul? – woher?
pópšawem – eigentlich	swój, -a, -o, -e – sein (eigenes), ihr (eigenes), mein, dein, unser, euer	wšak – allerdings, zwar
pótakem – also, demzufolge	škóda – schade	wšo – alles
pózdzěj – später	šim - šym – je - desto	wšojadno – egal
prězy – vorn	tak – so	wšuzi – überall
pšawje – richtig	tak a tak – sowieso	wšykno – alles
pšec – weg	taki, -a, -e – so ein(e)	wušej – übrig
pšecej – immer	tam – dort	wušej togo – außerdem
pšed (A, I) – vor	teke – auch	zasej – wieder
pšedewšym – vor allem	tencas – damals	zawěśce – sicherlich, gewiß, bestimmt
pšedcora – vorgestern	togodla – deshalb, darum	zazdašim – wahrscheinlich; es scheint
pšeliš – allzu	tola – doch, dennoch	z tobu – mit dir
pšeto – denn	toś ten, ta, to, tej, te – diese(r, s)	zwenka G – außerhalb
pšez – durch	tšochu – etwas, ein wenig	zwěštego – meistens, größtenteils
pšezwitśe – übermorgen	tšošku – etwas, ein wenig	žedne Pl – einige
pši (L) – bei	wam D – euch	žednje – nie
pšisamem – beinahe, fast	was G, A, L – euch	že – nämlich
pši tom – dabei	wen – hinaus, heraus	žinsa – heute
rad, rada, radej, raži – gern	wence – draußen	žo? – wo?
rano – früh, zeitig		žoź R-Pron. – wo, dort wo

Zběrka žělowych łopjenow

dotatne zwucowanja a teksty
k wucbnicom a žělowemu zešywkoju

Wuknjom serbski 4

Zwucujom serbski 4

Wu nas a hynži

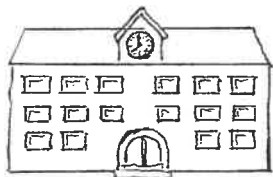

ŽŁ1 Konjugacija werba „byś“

Zapiš pšawje felujuce formy!

(1) Ja _____ w

(1) Ja som w šuli.

(2) Tim jo wuknik a Katja jo wuknica.

(2)

_____ wuknik a

_____ wuknica.

(3) _____ wy doma?

(3) Sćo wy doma?

(4) My smy na dwórje.

(4) My _____ na dwórje.

(5)

_____ rědne.

(5) Knigły su rědne.

(6) Katja a Tim stej w rědowni.

(6)

a

_____ w rědowni.

(7) Wukniki a wuknice _____ pilne.

(7) Wukniki a wuknice su pilne.

(8) Sy ty luby / luba?

(8) _____ ty luby / luba?

(9) Mej _____ w awli.

(9) Mej smej w awli.

(10) Wej stej w koridorje.

(10) Wej _____ w koridorje.

ŽŁ 2 Konjugacija werbow (muster)

Zwucuj konjugaciju ze wšakorakimi werbami w prezensu, perfekse abo futurje!

infinitiw: **cytaś**

infinitiw: **mólowaś**

infinitiw: **pisaś**

	prezens	perfekt	futur
SINGULAR	ja		
	ty		
	wón		
	wóna		
	wóno		jo mólowało
DUAL	mej		
	wej		
	wónej		
PLURAL	my		bužomy pisaś
	wy		
	wóni		

ŽŁ 2 Konjugacija werbow

Zwucuj konjugaciju ze wšakorakimi werbami w prezensu, perfekse abo futurje!

infinitiw: .....

infinitiw: .....

infinitiw: .....

		prezens	perfekt	futur
SINGULAR	ja			
	ty			
	wón			
	wóna			
	wóno			
DUAL	mej			
	wej			
	wónej			
PLURAL	my			
	wy			
	wóni			

ŽŁ3 Prezens werba

Wudopołni feljuce werbowe formy!

(1) Naša familija swěši.

(2) Jana wobraz.

(3) Starki a starka glědatej telewiziju.

(4) Wukniki

(5) Mama žěta w kuchni.

(6) We wucbje serbski.

(7) Mirko słucha rad muziku.

(8) Wy sněgowego muža?

(9) Hanka wari dobru wjacerju.

(10) Ja w chorje.

(11) Gólca futrujotej zwěrjeta.

(1) Naša familija

(2) Jana móluju wobraz.

(3) Starka a starki

(4) Wukniki cytaju Nowy Casnik.

(5) Mama w kuchni.

(6) We wucbje powědamy serbski.

(7) Mirko rad muziku.

(8) Wy twarišo sněgowego muža?

(9) Hanka dobru wjacerju.

(10) Ja spiwam w chorje.

(11) Gólca

ŽŁ4 Perfekt werba

Wustígaj wšykne kašćiki ze słowami! Nalip je na nowe łopjeno tak, až nastanu pšawe słowne kupki w perfekće!

(Wortkästchen ausschneiden, Wortgruppen im Perfekt bilden und aufkleben)

ja

som

cołnowaś

ty

sy

groniś

wón

glědaś

wóna

jo

kupiś

wóno

balo kopaś

mej

smej

pytaś

wej

stej

plona pušćaś

wónej

ł

my

smy

ła

wy

sćo

ło

wóni

su

łej

li

1 Napiš formy werba „byś“!

singular

dual

plural

.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

2 Napiš, kótare kóńcowki ma werb w perfekće?

(Welche Endungen musst du an das Verb im Perfekt anhängen, nachdem du die Infinitivendung gestrichen hast?)

männlich	.....	Dual	.....
weiblich	.....	Plural	.....
sächlich	.....		

3 Napiš sady w perfekće!

- (1) Ja rad pomagam. ....
- (2) Mama cyta casnik. ....
- (3) Žiši spiwaju spiw. ....
- (4) Starki basli plona. ....

4 Napiš sady nimski!

- (1) Naša starka jo pisała list.
.....
- (2) Wujk Kito jo knigły cytał.
.....
- (3) Ja som glědała telewiziju.
.....

ŽŁ6 Wótbėg dnja (1)

Toś to łopjeno wobźělaj gromaże ze źělowym łopjenom 7 „Wótbėg dnja (2)“!

ŽŁ 7 Wótběg dnja (2)

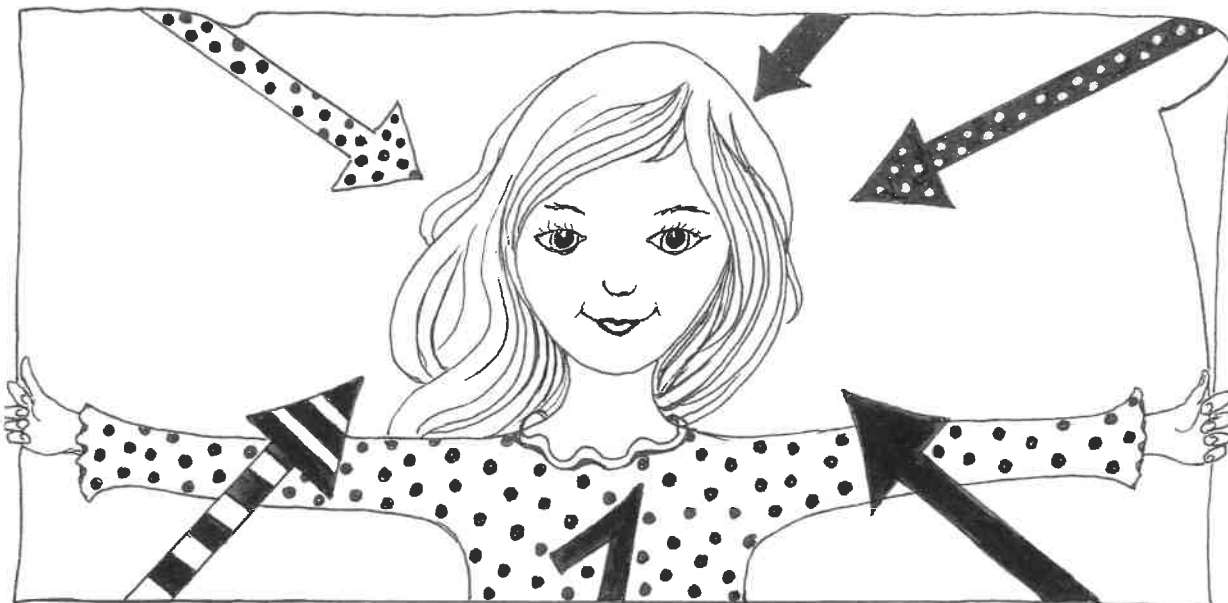
- 1** warianta: Wustśigaj wobrazki (ŽŁ 6), póměšaj je a połož kuždy na pšawe tekstowe pólo (ŽŁ 7)!
- 2** warianta: Wustśigaj tekstowe póla (ŽŁ 7), póměšaj je a połož kužde na pšawy wobrazk (ŽŁ 6)!
- 3** warianta: Wustśigaj wobrazki (ŽŁ 6) a tekstowe póla (ŽŁ 7), póměšaj wšo a pón wšykne wobrazki a tekstowe póla pšawje pśirěduj!

Toni stawa zajtša.	Toni sněda doma.	Toni chójži do šule.	Toni pišo w geografiji.
Toni spiwa w muzice.	Toni licy w matematice.	Toni wobjedujo w šuli.	Toni treněrujo judo.
Toni chójži ze šule domoj.	Toni gótujo domacne nadawki.	Toni rěšy swójo kólaso.	Toni grajo ze psom.
Toni zrumujo swóju špu.	Toni wjacerja z familiju.	Toni glěda telewiziju.	Toni spi w nocy.

ŽŁ8 Dobra żowka

Cytaj a pón groń, kake nadawki jo żowćo dopołniło a kótare nic a cogodla!

Antonija pśižo srjodu ze šule domoj. Na kuchniskej spižce laży cedlik. Mama jo jen napisała.

Tam stoj:

Luba Antonija, pśižom žinsa pózdžej. Wobmywaj pšosym wobřed wót zajtša! Zrumuj twóju drastwu! Zwař sebje tomatowu zupu! Donjas staru papjeru dołoj! Ži dypkownje zeger 20.00 (zeger wósymich) do póstole!

A luba żowka wšo tak cyni. Stwórtk zajtša w šuli se pšaša ceptarka:

„Žo su twóje domacne nadawki?“

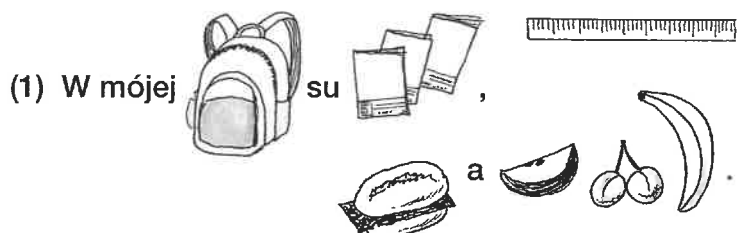
„To njejo na cedliku stojało“, wótegronijo żowćo.

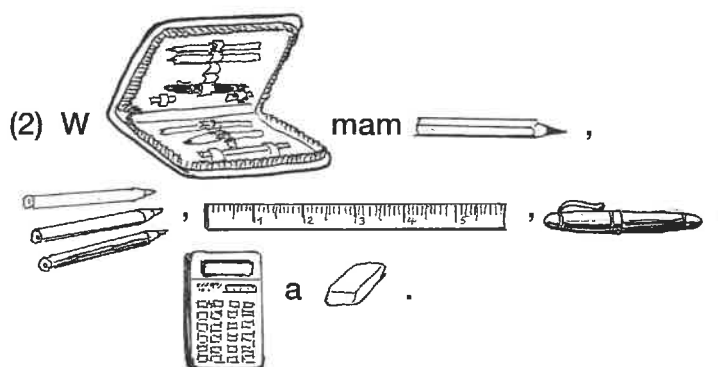

Wótegroń na pšašanja! Wudopołni a cytaj sady!

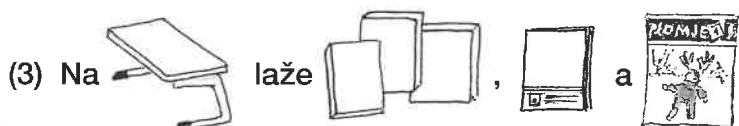
- (1) Co jo w twójej tobole?
(W mójej tobole su zešywki,
lineal, guska a sad.)

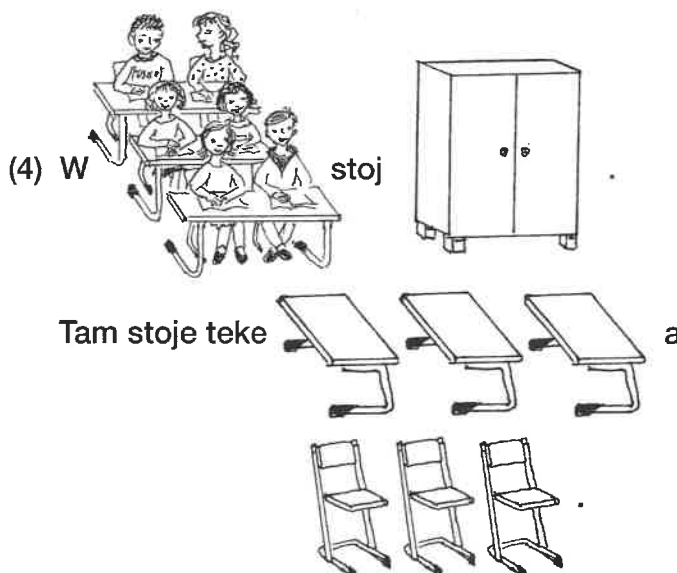
- (2) Co maš w pjerownicy?
(W pjerownicy mam wołojnik,
barwiki, lineal, pjerownik,
kapsny licak a gumu.)

- (3) A co laży na bliże?
(Na bliże laže knihy,
žětowy zešywok a Płomje.)

- (4) Co stoj w ředowni?
(W ředowni stoj (wjelika) spižka.
Tam stoje teke blida a stoły.)

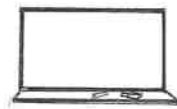

ŽŁ9 Šulski rěd

- (5) Co wisy na scěnje?
(Na scěnje wisy tofla. Tam wise teke kórta a wobrazje.)

- (5) Na scěnje wisy

Tam wise teke

a

- (6) Co how hyšći wiziš?
(Wižim how hyšći telewizor, góžinski plan a kwětki.)

- (6) Wižim how hyšći

a

- (7) Chto jo w rědowni?
(W rědowni jo ceptarka.
Tam su wukniki a wuknice.
Tam su gólcy a žowća.)

- (7) W

jo

Tam su

ŽŁ10 Wobžěłujomy metal

Wótegroń na pšašanja! Wudopołni a cytaj sady!

1 Kótaru žělowu drastwu gólcy trjebaju? Pšešmarni słowa za njetrěbnu drastwu! Groń sady!

M Gólcy njetrjebaju

šapku šal kóšulu rubiško zec kamzol plašć zgło suknju šorcu sandale
crjeje rukajce gumijowe škórnje

2 Zasajž formy werba „byś“ pšawje! Glědaj teke na negaciju!

My ..... w šuli. Ja ..... hyšći w garderobje. Jan ..... južo w
žělowem rumje. Tim a Toni ..... na šulskem dwórje. Jan ..... wence.
Žo ..... ty? Žiši ..... nutši, dokulaž žěłaju něnto w žělowem rumje.

3 Woglědaj se wobraz! Wótegroń!

(1) Wjele gólcow na wobrazu wižiš? .....

(2) Žo lažy žělowa drastwa, gaž gólcy ju njetrjebaju? .....

(3) Mógu gólcy se dušowaś? .....

ŽŁ11 Wótběg dnja – kontrolne žěło / mě: .....

Wótegroń na pšašanja w saže!

(1) Co snědaš rad/a? .....

.....

(2) Žo wobjedujoš? .....

.....

(3) Ga wjacerjaš? .....

.....

(4) Ga sebje cysćiš zuby? .....

.....

(5) Kótare góžiny maš wałtoru? .....

.....

(6) Wjele góžinow maš pětka? .....

.....

(7) Ga maš serbšćinu? .....

.....

(8) Co cyniš w nimšćinje? .....

.....

(9) Co rad/a wótpołdnja cyniš? .....

.....

(10) Co sy cora we wólnem casu cynił/a? .....

.....

(11) Kak se žinsa cujoš? .....

.....

ŽŁ12 Pširěduj pšawje!

1	Daj mě pšosym ... !
2	Mě se groni ... / Som ... / Mě gronje ...
3	Dobry žeń! Dobre zajtšo! Dobry wjacor!
4	Na zasejwiženje! Mějšo se derje!
5	Wódaj pšosym, to som zabył/a!
6	Luba starka, ... / Kněz ...
7	Měnim, až ..., dokulaž ...
8	Žycym wšo dobre, strowość a gluku.
9	Sobotu swěšim narodny žeń. Pšepšosyjom śi wutšobnje.
10	Žiśo pšecej toś tu drogu dalej. Nalěwo wižiśo moderne twarjenje. ...
11	Njerozmějom. / Njejsom rozmět/a.
12	Comy do kina. Zmakajomy se pši supermarku.
13	Som zajmne knigły cytał/a. / Witše jo sportowe wuběžowanje.
14	Jo to aktualny casnik? / Žo jo loda za kwětki?
15	Wjaselim se. Som glucny/a.
16	Njejsom za to. / Njok, až .../ Njewižim to tak.
17	Gaž pilnje wokable zwucujoš, dostanjoš zawěsće ...
18	To jo nowe wjelike sportowe kólaso. / Wóna nosy rada pisane suknje.
19	Jo, maš pšawje! Som samskego mēnjenja.
20	Njepowědaj tak głosnje! Njegroń nikomu nic!

A	sich entschuldigen
B	etwas erfahren
C	Gefühle ausdrücken
D	jemandem etwas verbieten
E	sich vorstellen
F	etwas versprechen
G	etwas oder jemanden beschreiben
H	sich verabschieden
I	eine Meinung äußern
J	über etwas berichten oder erzählen
K	um etwas bitten
Ł	ausdrücken, dass man etwas nicht verstanden hat
L	jemandem den Weg beschreiben
M	jemanden einladen
N	jemanden anreden
O	grüßen oder jemanden begrüßen
P	Wünsche oder Hoffnungen ausdrücken
R	jemandem zustimmen
S	eine Verabredung treffen
Š	widersprechen

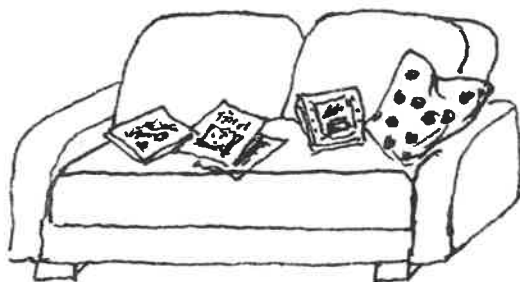
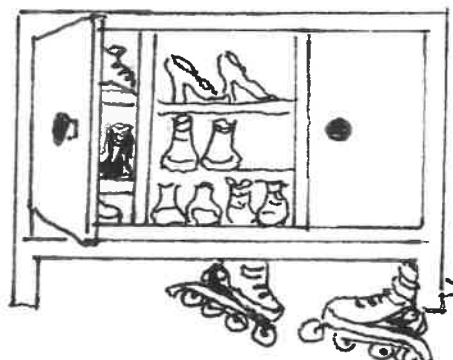
1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____ 5 ____
 6 ____ 7 ____ 8 ____ 9 ____ 10 ____
 11 ____ 12 ____ 13 ____ 14 ____ 15 ____
 16 ____ 17 ____ 18 ____ 19 ____ 20 ____

ŽŁ13 Kaki njeporučny gólč!

Wótegroń na pšašanja!

(1) Žo su Maksowe inlineskatery?
(Maksowe inlineskatery su pód spižku.)

(2) A žo su cejdejki?
(Cejdejki su na kawčy.)

(3) A žo laže zešywki?
(Zešywki laže na špundowanju.)

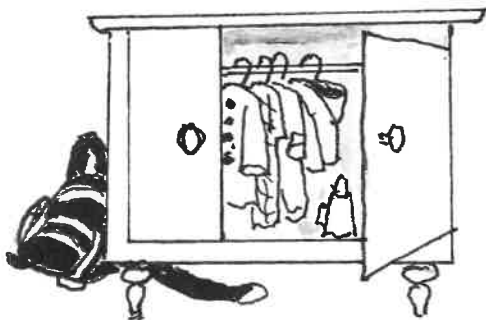

(4) A žo laže knigły?
(Knigły laže wokóło regala.)

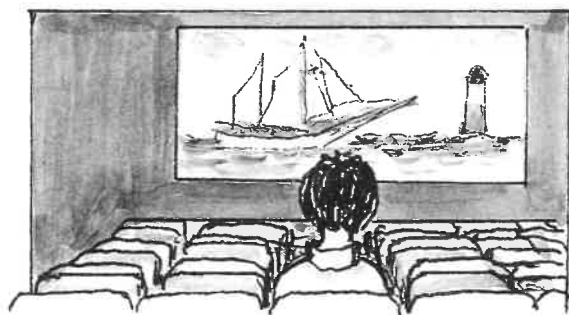
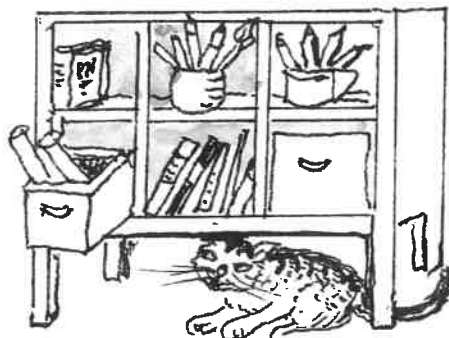
ŽŁ13 Kaki njepórědny gólč!

(5) A źo jo koparske balo?
(Koparske balo jo na spiźce.)

(6) Žo jo nakšebjatnik?
(Nakšebjatnik jo za spiźku.)

(7) A źo sejži kócka?
(Kócka sejži pód regalom.)

(8) A źo jo Maks?
(Maks jo w kinje.)

ŽŁ14 Ornamenty

Zestaj sebje ředne ornamenty!

Ornament nastanjo, gaž elementy na muster zwěžoš. Móžoš ornament wumólowaš, wustśigaš, nalipaš abo wušywaš.

K tomu móžoš wzeš na psíkład take elementy:

- w formje listowych łopjenow
- w formje kwiśonkow
- w formje zwěrjetow, na ps.: w formje kokota, gołubja, jelenja, bruka, mjatela abo wuža.

Ž15 Prepozicije

Wobspomnjeje se, kótara prepozicija se pomina kótary pad!

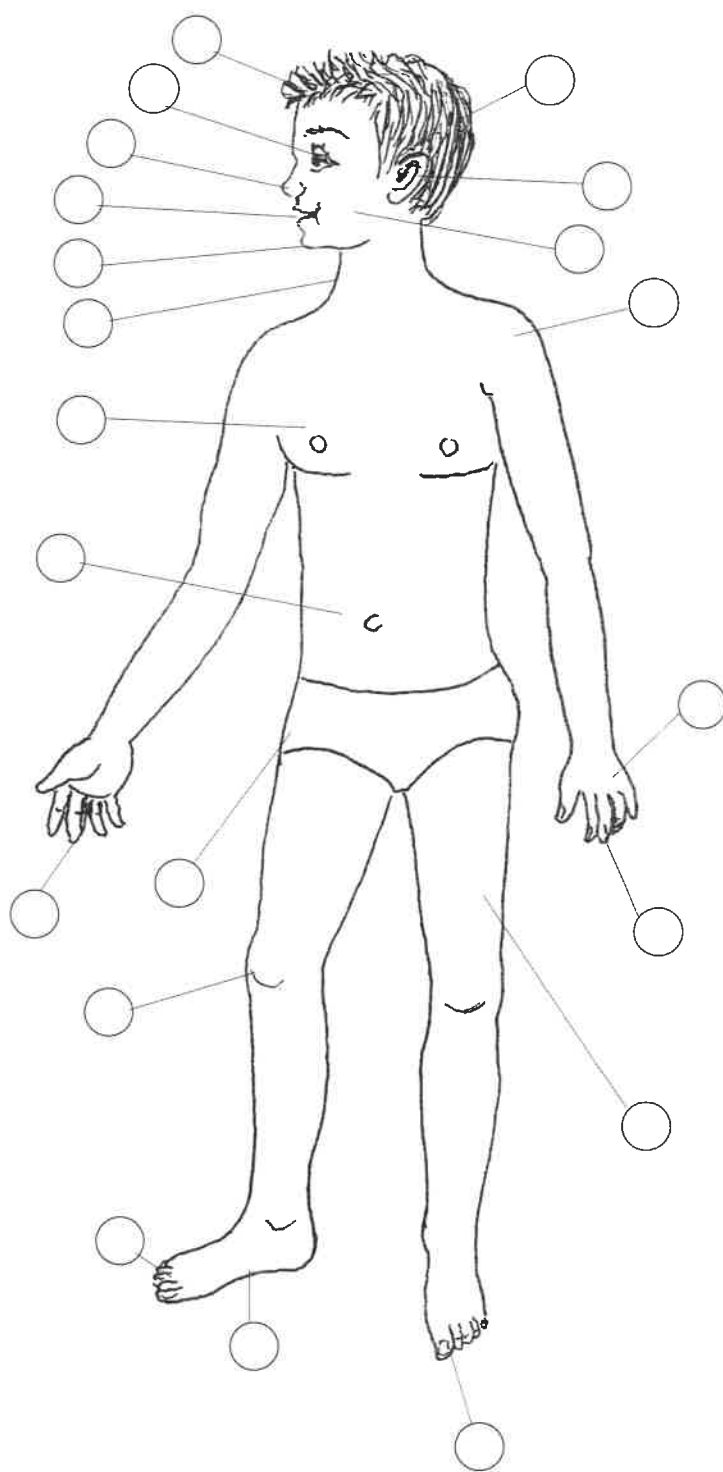
genitiw	datiw	akuzatiw	instrumental	lokatiw
<p>do – nach pla – bei, neben dla – wegen prězy – vor siězy – hinter bžez(e) – ohne pódla – bei, neben wót(e) – von blisko – nahe wušej – oberhalb spózy – unter wesrjež – inmitten srjež – inmitten mimo – ohne, vorbei wokoto – um, herum město – anstatt nižej – unterhalb</p>				
z(e) – aus	k(u) – zu (na)pšešiw – gegen(über)	<p>wob – über, während (Zeit) pšez – durch za – für za – hinter (wohin?) pód(e) – unter (wohin?) nad(e) – über (wohin?) pšed(e) – vor (wohin?) mjazy – zwischen (wohin?)</p>	z(e) – mit	
			<p>za – hinter (wo?) pód(e) – unter (wo?) nad(e) – über (wo?) pšed(e) – vor (wo?) mjazy – zwischen (wo?)</p>	<p>na – auf, an (wo?) pó – nach (wann?) wó – über (informativ)</p> <p>w(e) – in pši – bei</p>

ŽĽ 16 Našo šěto

Pšípiš pšawe licby za žěle šěta!

- 1 noga / noze
- 2 włose
- 3 pódguba
- 4 wucho / wušy
- 5 nos
- 6 gruž
- 7 guba
- 8 woko / wócy
- 9 nokś
- 10 ramje / ramjeni
- 11 lico / licy
- 12 brjuch
- 13 kóleno / kóleni
- 14 ruka / ruce
- 15 palc
- 16 głowa
- 17 šyja
- 18 slědk
- 19 sćogno / sćognje

ŽŁ17 Domino – našo šěto

Wustšigaj kórtki ze słownymi pórikami, póměšaj je a z partnerjom
abo partnarku grajtej domino!

šěto	krank	chóry	gesund	strowy	Fingernagel Zehnnagel
nokś	Kopf	głowa	Augen	wócy	Nase
nos	Ohren	wušy	Haare	włose	Mund
guba	Hals	šyja	Bauch	brjuch	Knie
kóleno	Hand	ruka	Bein/Fuß	noga	Zeh/Finger
palc	Wange	lico	Kinn	pódguba	Gesicht

ŽŁ17 Domino – našo šěło

woblico	Ellenbogen	łokś	Brust	gruź	Zahn
zub	Auge	woko	Daumen	wjeliki palc	Fußsohle
stopa	Ohr	wucho	Zunge	jězyk	Schulter
ramje	Rücken	kšebjat	Hintern	slědk	Ober- schenkel
sćogno	2 Knie	kóleni	2 Beine	noze	Wade
brjuško	2 Schultern	ramjeni	schmerzen	bóleś	Körper

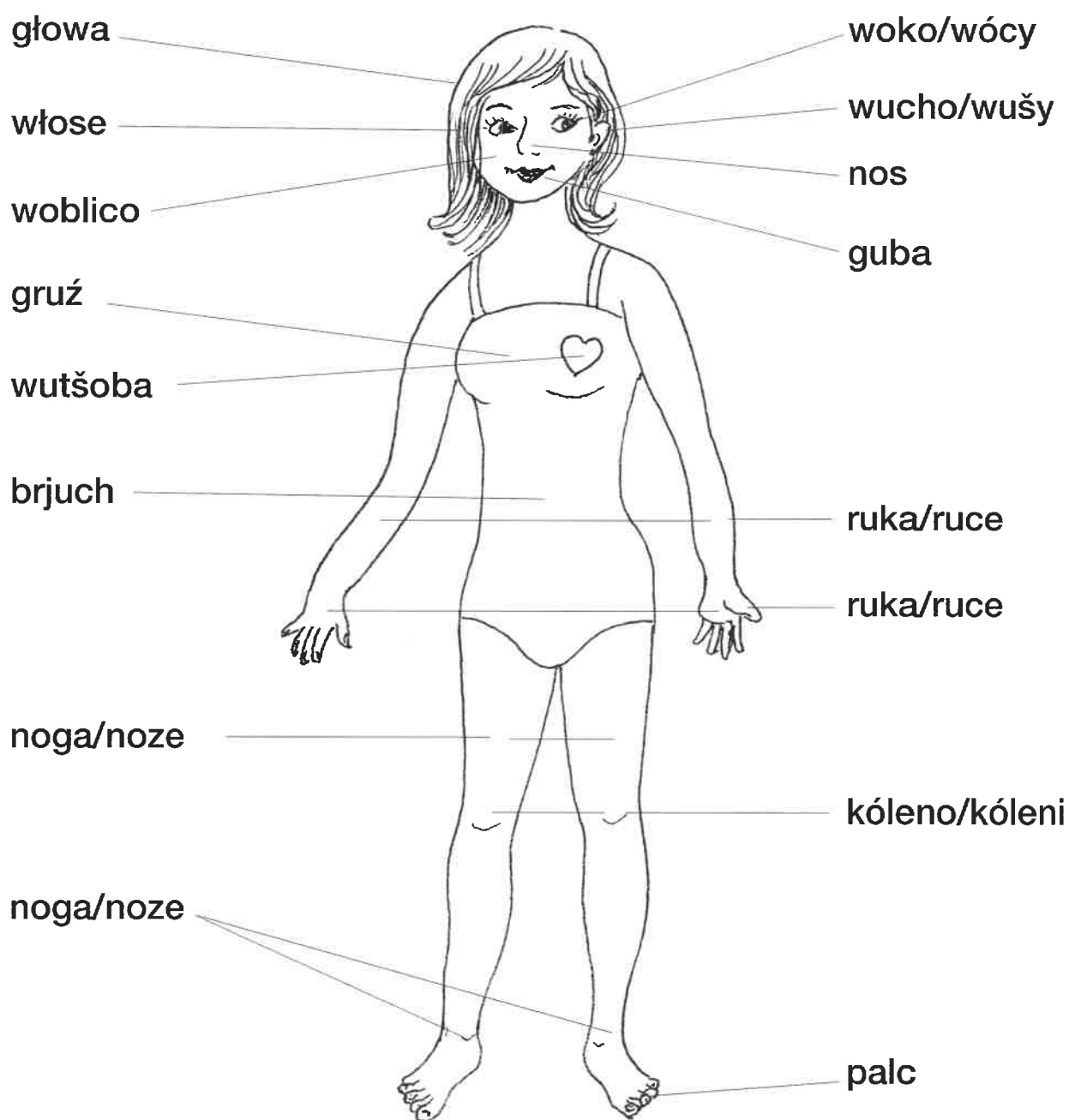

ŽŁ18 *Sy to južo wěžel/a?

Cytaj tekst! Wužywaj za rozměše tucnych slowow, gaž jo notnje, słownik!

Sčo južo na to myslili, až ma luž wót kuždego organa **zwětšego** dwa? Ně? Toś glědajšo! Luž ma dvě noze. Z nogoma wón **chóžji, ganja**, rejujo. Teke dvě ruce wón ma. Z rukoma wón žěła abo pišo. Zwětšego luže pišu z pšawaju ruku. Su pak teke luže, kenž z lěweju ruku pišu. Luž pak ma jano jadnu głowu. We głowje ma dvě wócy a na głowje ma dvě wušy. Z wócyma wiži a glěda a z wušyma słyšy a slucha. Luž pak ma jano jadnu gubu. Cogodla? Aby wěcej glědał a sluchał a mjenjej kwazlił. We woblicu ma luž teke nos. Teke **nutšikownje** ma luž paritetiske a njeparitetiske organy. Nejważniejszy organ jo **wutšoba**. Bžez wutšoby a wjelich drugih organow njamóžo luž **žywy bys**.

ŽŁ 19 Bydlenje myšy Fridolin (1)

1. Cytaj tekst a woglědaj se ŽŁ 20 „Bydlenje myšy Fridolin (2)“!

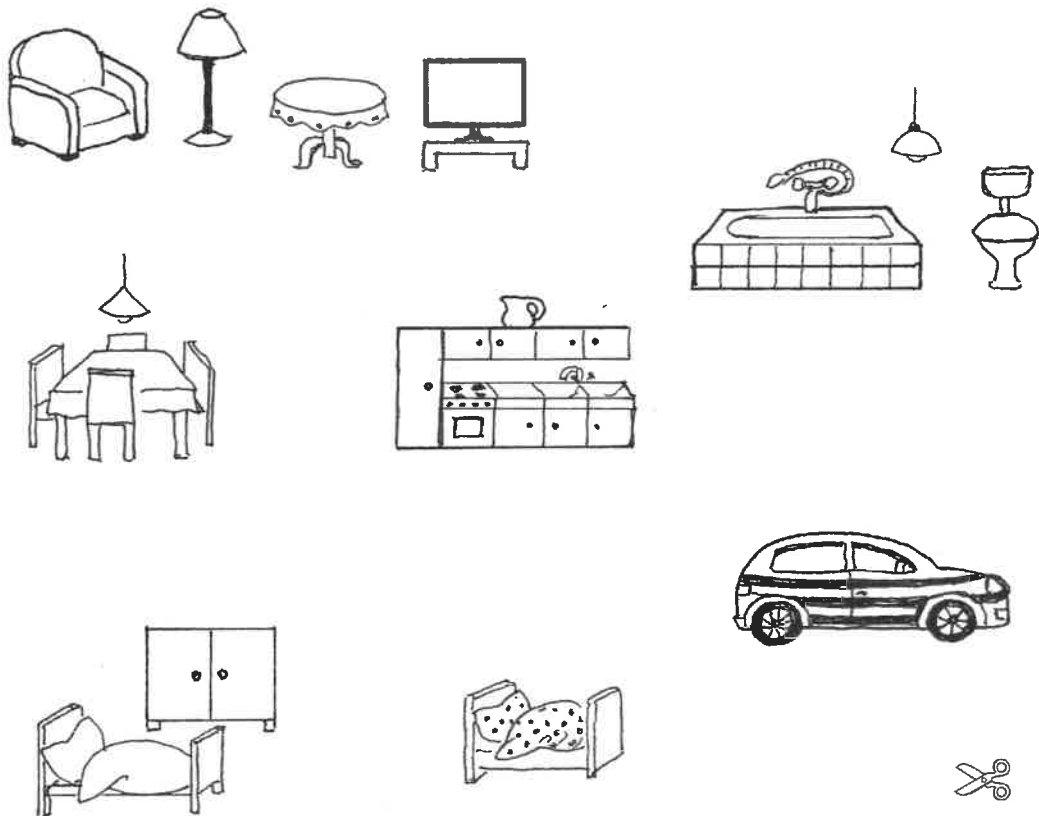
Myš Fridolin ma rědne bydlenje pód gumnom pód zemju. W gumnje górzejce su źurja. Stupnice du tši etaže dołoj. Stupnice a wšykne źurja su módre. Ako přřednej stej nalěwo garaža a napšawo dobra špa. W garaży stoj smugate awto. Wšykno w dobrej špě jo zelene: małe blido,televizor, sedło a lampa. Fridolin glěda how telewiziju. Jěžarnja jo spózy dobreje špy pódla stupnicow. Scěny su brune a taka jo teke lampa wušej blida. Blido a stoły su teke brune. Kuchnja pódla jěžarnje jo cerwjena. Tam stoj rědna cerwjena spižka. Dołojce nalěwo stupnice stej spańska špa a źišeca špa. Spańska špa jo mjazy stupnicami a źišeceju špu. Spańska špa jo lylowa. Teke wjelika póstola a drastwina spižka tam stej lylowej. W źišecej špě bydli a spi myškowy gólc. Wón ma mału žottu póstolu. Kupadło spózy jěžarnje jo cerwjene. Toaleta, wana a lampa su teke cerwjene. Myš Fridolin njama terasu, ale móžo wence w gumnje sejžeš. Glědaj se, Fridolin! Ži domoj! Kócka pšížo!

2. Namakaj w teksće pomjenjenja špow a zapiš je do „mrokawow“ (ŽŁ 20)!

3. Wumóluj špy ako w teksće pódane!

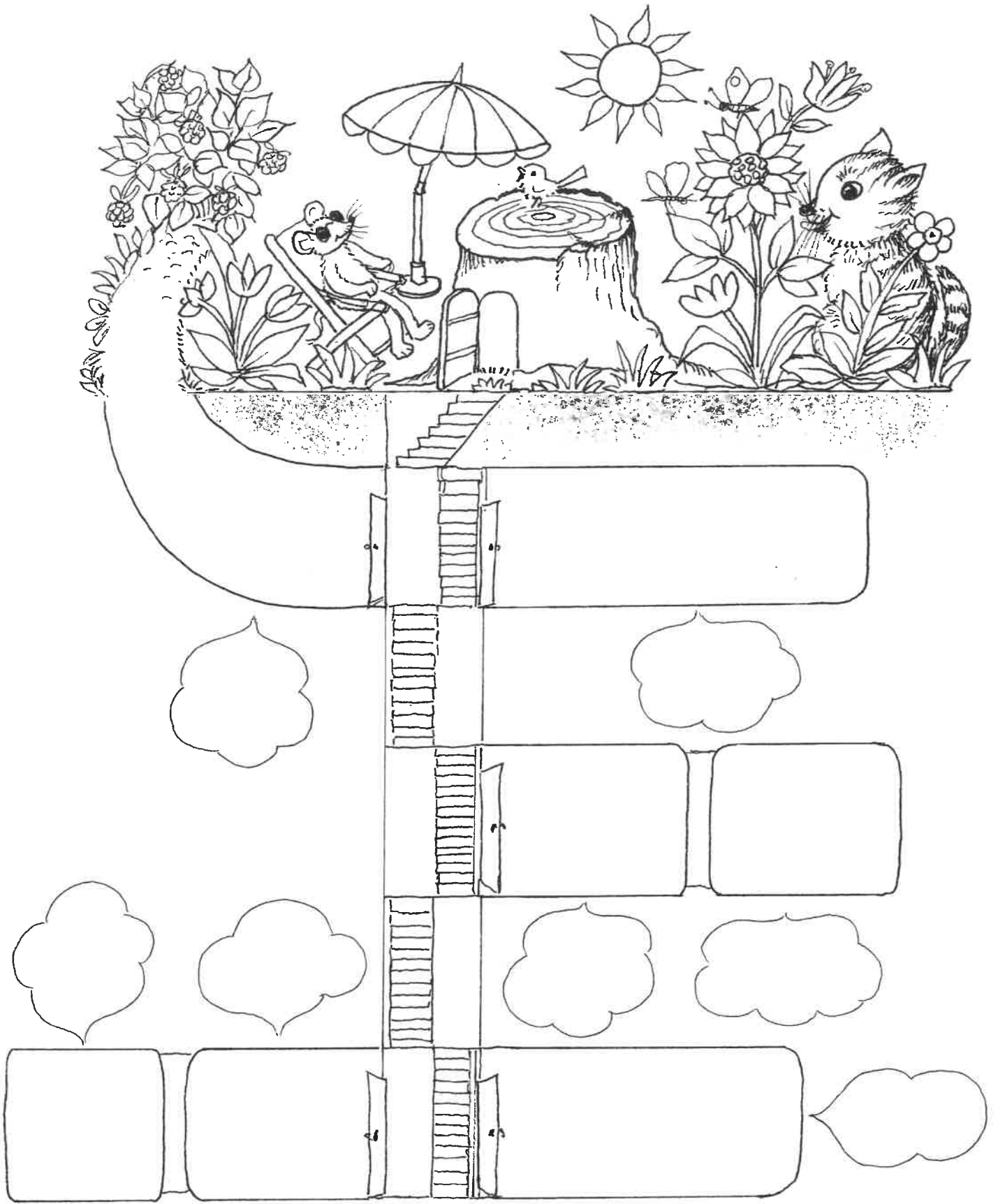
4. Wustígaj wobrazki meblow a pšílip je do wótpowědnych pólkow špow!

5. Wumóluj meble ako w teksće pódane!

ŽŁ20 Bydlenie myšy Fridolin (2)

ŽŁ21 Doma – kontrolne žěło / mě:

1 Napiš serbski!

Unsere Familie hat kein Haus. Wir wohnen in einer Wohnung. Oma und Opa besitzen eine moderne Garage.

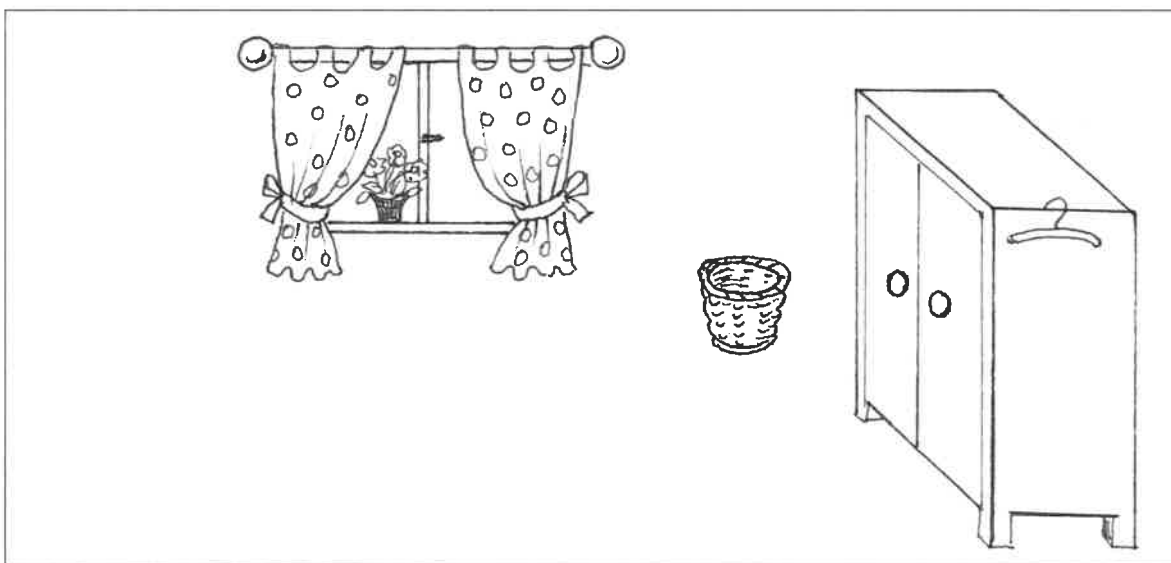
2 Co jo pšawje? Pšešmarni zmólki!

- a) Mama kšajo / mažo / wari mloko.
- b) Stajjom wobřed do spižki / w spižce.
- c) Bydleńska špa jo tencas była stara špa / dobra špa / mała špa.
- d) Wanu a dušu wižimy w kuchni / w piwnicy / w kupadle.
- e) Talarik jo mały / slobrany / nowy.

3a Wopiš pšawje! Zapiš pšawe prepozicije!

- (1) Gardiny wise ..... woknje.
- (2) ..... spižki stoj papjernik.
- (3) Rědne kwětki kwitu ..... wazy.
- (4) ..... wokna nic njestoj.

3b Móluj do wobraza pód wokno módru póstolu!

4 Napiš, co w domje njejo drjewjane! (4 pšíkłady)

ŽŁ22 Żywidła

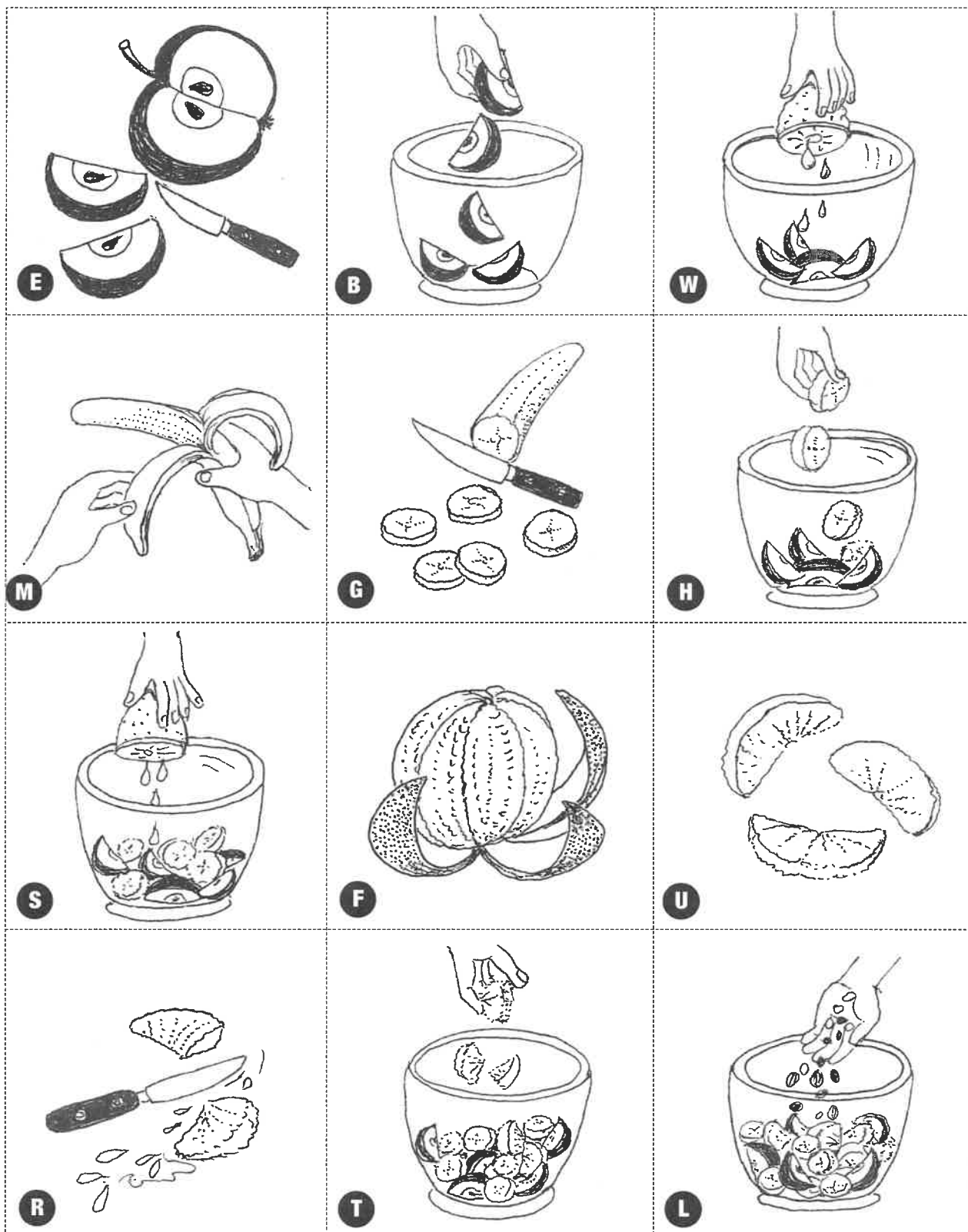
Žělaj z partnerjom/partnarku! Pśigótujtej małe kórtki (56)! Na počjcu napištej pomjenjenja žywidłow, na drugu počjcu naliptej małe wustšigane wobrazki z togo łopjena! Něnto móžotej graš abo wuknuš.

ŽŁ23 Sadowy salat (1)

Toś to łopjeno wobźělaj gromaže ze žělowym łopjenom 24 „Sadowy salat (2)“!

ŽŁ24 Sadowy salat (2)

1 warianta: Wustsigaj wobrazki (ŽŁ 23), póměšaj je a polož kuždy na pšawe tekstowe pólo (ŽŁ 24)! **2** warianta: Wustsigaj tekstowe póla (ŽŁ 24), póměšaj je a polož kužde na pšawy wobrazk (ŽŁ 23)! **3** warianta: Wustsigaj wobrazki (ŽŁ 23) a tekstowe póla (ŽŁ 24), póměšaj wšo a pón wšykne wobrazki a tekstowe póla pšawje pširěduj!

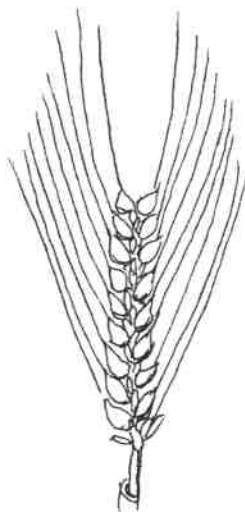
Nejpjerwej rozkšajom jabłuko do kuskow. Njetrjebam jo woběliš.	Położyjom jabłukowe kuski do šklě.	Trjebam pitšku citronoweje měžgi, aby jabłuko brune njebywało.
Něnto wołupjom bananu.	Bananu rozkšajom do kuskow.	Scynijom bananowe kuski teke do šklě.
Trjebam zasej pitšku citrony, aby kuski banany brune njebywali.	Pón wołupjom apelsinu.	Želim apelsinu.
Rozkšajom žele apelsiny do kuskow.	Pśidajom apelsinowe kuski k jabłukowym a bananowym kuskam do šklě.	Gaž mam, móžom zernka (na pš. słyńcowe) do salata zaměšaš.

ŽŁ25 Trajżine družyny

Pśipiš pomjenjenja družynow trajdy!

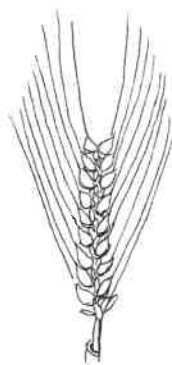

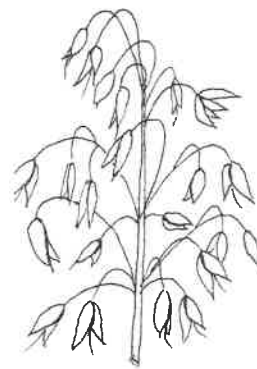
pšenica

jacmjeń

żyto

wows

1 Zaběraj se z pomocu informacijow teksta z temu „trajda“!

Trajda sluša do familije tšawow. Rostliny maju dlujke, wuske łopjena. Jich spłó (Halm) jo prozne. Na někotarych městnach spóznajomy małe suki (Knoten). Wóni šćitaju rostlinu pši mócnem wětšu, až njeby pódłamali (umknicken). Kótusowy (büschelartig) kórjeń trajžinu rostlinu twardo w zemi žarży. Mimo togo kórjeń rostlinu pšawidłownje z wódu a notnymi sešeńskimi srědnoscami (Nährstoff) zastarujó. Mimo žyta rostu pla nas teke pšenica, jacmjeń a wows. Wšykne trajžine družyny maju kłose (Ähre). Trajžine družyny (Art) móžomy nejlěpjej na jich płodowych stołkach (Fruchtstand) rozeznowaš. Pšenica ma tłušte kłose bžez wóscow (Granne). Jacmjeń spóznajomy na wjelgin dlujkich wóscach. Wows ma kisć (Rispe) ako płodowy stołk. Teke majs jo trajžina družyna. Jogo płodowy stołk jo bažula (Kolben), kótaraž jo do wjelikich łopjenow zawita. Majsoju se groni teke kukurica. Gaž buri trajdu žněju, pomagaju jim moderne mašiny. Płóń, kótaruž secomłósenica (Mähdrescher) w běgu jadneje góžiny wótžnějo, jo dejało pšed 100 lětami někak 170 muskich z kósu wótsec. Naše trajžine družyny njamógu wšuzi na swěše rosc. W někotarych regionach swěta jo pšesopłó abo pšezyma, pšemokšo abo pšesucho. Rajs roscó wósebnje w Aziji. Rostliny deje we wóže stojaš, pón derje rostu. Jagły rostu w Africe a w Aziji. Wóni znjasu teke dlejšu suchosć. W spomnjonych regionach tšadaju luže głod. Znajoš za to pšicynu (Grund)?

2 Kak móžomy trajdu nejlěpjej rozeznowaš?

Pódšmarni wótegrono w teksće ze zeleneju barwu!

3 Wótegroń na pšašanje na kóńcu teksta!

---

4 Nakšickuj pšawe wótegrono!

Jacmjeń spóznajomy

_____ na bažulach.

_____ na pisanej barwje.

_____ na wjelgin dlujkich wóscach.

_____ na pógibowanjach we wětšyku.

5 Wudopołni sady!

(1) Płodowym stołkam wowsa se groni

.....
 (2) Płodowe stołki pšenice su

.....
 (3) Płodowym stołkam majsa se groni

6 Wupiš z teksta sadu, kótaráž wujasnijo, cogodla naše trajžine družyny njamógu wšuži na swěše rosc!

7 Kótare nadawki ma kótusowy kórjeń trajžineje rostliny? Rozkłaž to!

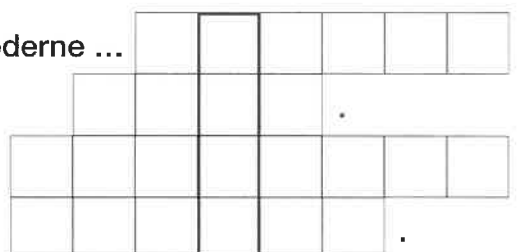
8 Wugódaj kšicawku! Sady namakajoš w teksće. Napiš wugódanje!

(1) Gaž bury trajdu žněju, pomagaju jim moderne ...

(2) Trajžine spło ma ...

(3) Majsoju se groni teke ...

(4) Trajda słuša do ...

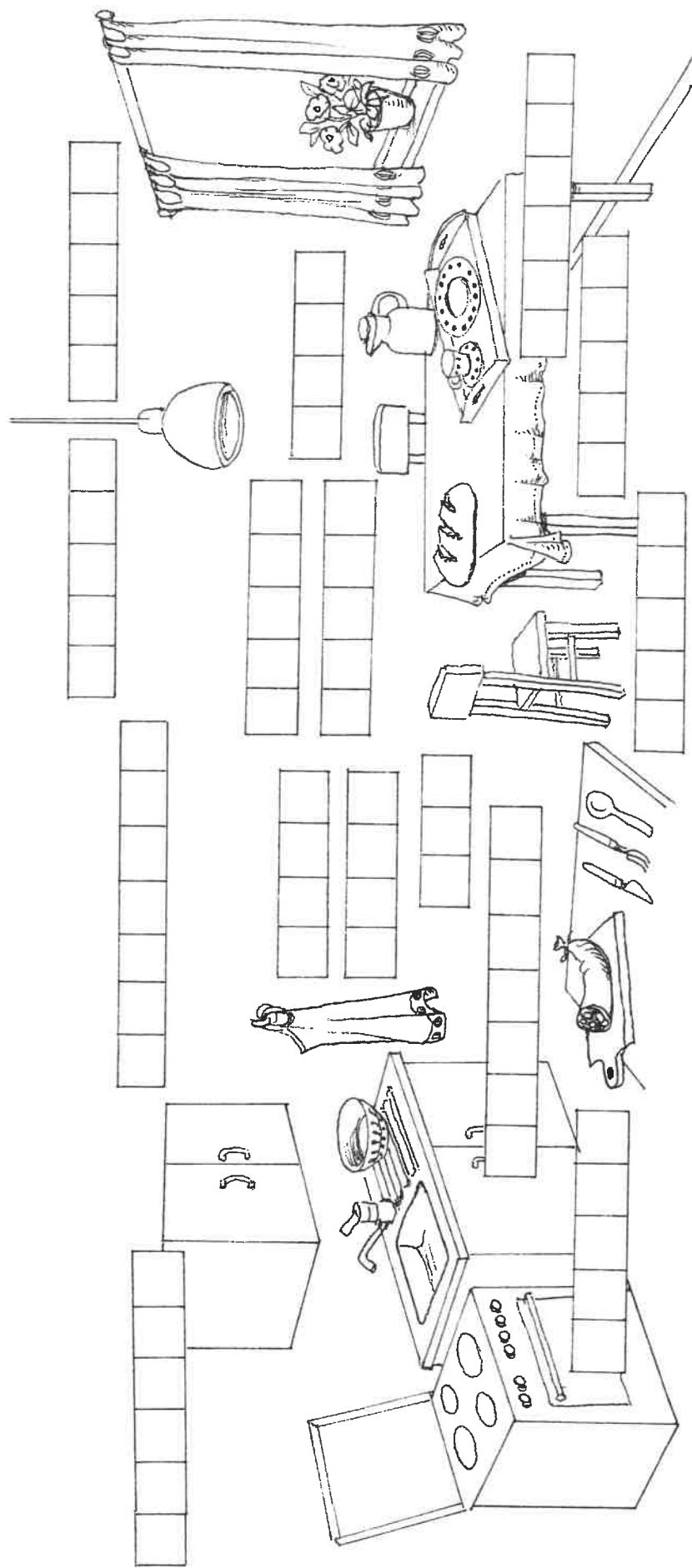

Żł27 W kuchni

Wugódaj gódańko malsnje! Wjele casa trjebaš?

.....minutow

ŽŁ28 Žo wóni bydle?

How jo kreslař něco zaměni! Wěš, žo Kito a zwěrjeta wopšawdu bydle? Zwěž pšecej wobrazk nalěwo z wobrazkom napšawo, až nastanu sady z pšawym wóznamom! Zapiš pšecej k prepoziciji „w“ pšawe słowo z pšaweju kóńcowku!

budka

gnězdo

dom

grož

klětka

kórbik

bydli

w

_____

sejži

w

_____

stoj

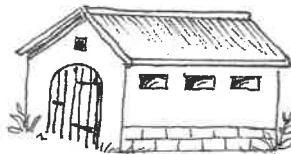

w

_____

skoka

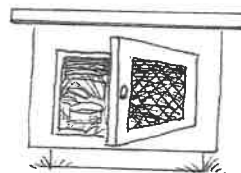

w

_____

spi

w

_____

lažy

w

_____

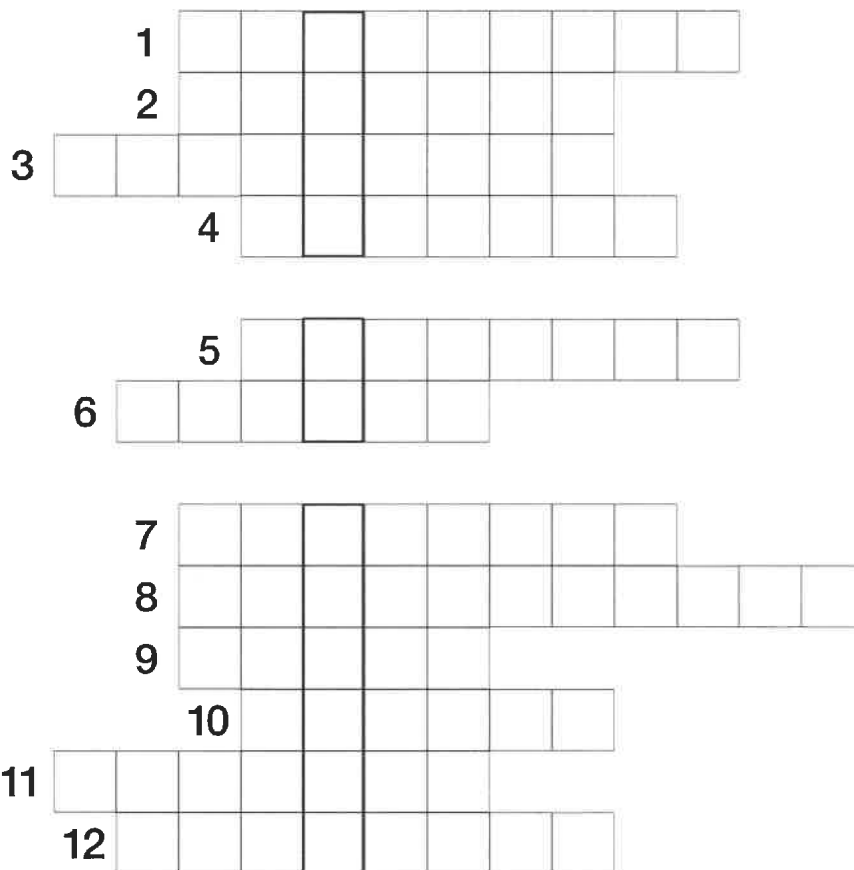

ŽŁ29 Zelowe gódańko

Zapiš do smužkow 1 až do 12 pšawe zelowe pomjenjenje!
W tucnych kašćikach pón wucytajoš krotku sadu.

- (1) Zele słoži wósebnje derje k tomatam z mozzarella-twarožkom.
- (2) Gózi se do tomatoweje juški k nudlam.
- (3) Wuglěda pitśku ako tšawa, słoži pak písamem ako cybula.
- (4) Tej z tych łopjenow jo dobry pšez šyjobólenje a žibatósć.
- (5) Z nim wěrcujomy rybu, pjerinu a kisałe górki.
- (6) Gaž ju kšajomy, płacomy.
- (7) Ma łopjena, kenž wuglědaju ako jegły. Wěrcujomy z nim italske jěze a kulki.
- (8) Wóna se nejwěcej wjelebocnje za wěrcowanje wužywa, wósebnje za měso, pólewanku a salat.
- (9) Ze semjenim wěrcujomy na pšíklad kał, klěb, měso abo twarožk.
- (10) Toś to zele ma špjeńce (how: Zehen). Gaž jo jěmy, njewónjamy za dobrym parfimom.
- (11) Tej z tego zela cesto k wjaceri pijomy.
- (12) Jo kradu wótše zele, lěcrownož wuglěda ako małe papriki.

Ako pomoc wše zela w nimskej rěcy: Basilikum · Estragon · Knoblauch · Kümmel · Oregano · Peperoni
Petersilie · Pfefferminze · Rosmarin · Salbei · Schnittlauch · Zwiebel

ŽŁ30 W kafejowni

- 1 Numerëruj we wobrazu pšawje!
- 2 Namakaj hyšći dvě felujucej saže!

- 1 Žeńska se cešo pšed glědałkom.
- 2 Żowčo cyta jěžnu kórtu.
- 3 Gólc wupytujo postowu kórtku.
- 4 Familija sejži za blidom a co něco skazaš.
- 5 Napšawo sejži muski, kenž casnik cyta.
- 6 Slězy w regalu stoje souveniry a głažki.
- 7 Żowća w srjeژی piju kafej.
- 8 Kelnarka ma talarje ze salatom.
- 9 Kelnarka napišo skazanje.
- 10 Na bliže njestoj žedna waza.
- 11 Na bliže stoj talař z jěžnym ředom.
- 12 Slězy na garderobje wise plašće.
- 13 .....
- 14 .....

žurja

casniki

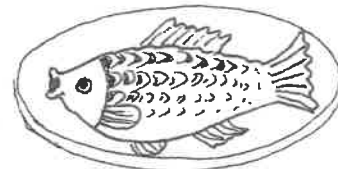
ŽŁ31 *Witaminy su waźne

1 Pšecytaj se informacije w tabeli! Wót cogo musy Tina wěcej jěsć?

2 Cogo dosć njejš? Wót cogo dejš wěcej jěsć?

někotare witaminy	žywidła (pšyklady)	waźne za
A	mloko, butra, žolte płody (Früchte), šamnozelene salaty, peterzilija, boby, groch, rjascheny, aprikoze	rosćenje, kósci, wócy
B1 (thiamin)	pšenica, słyńcowe packi, kał, cybule, paprika, wórjechy, wólejowe semje, cybulinka (Schnittlauch), mjetwej (Minze), škórpinate zwěrjeta (Krustentiere), droždžeje (Hefe)	nerwy, póžywanje (Verdauung)
B2 (riboflawin)	rěpa, marchwey, brokoli, zeleny kał, žonopowe łopjena, měso, mlokowe produkty	imunowy system, rosćenje, celowe dychanje (Zellatmung), twórjenje kšwě (Blutbildung)
B6 (pyridoxin)	ako B1, rajs, soja, ryby	rědne cowanje, kóžu (Haut), nerki (Nieren)
C	fryšna zelenina, kulki, soja, słyńce, acerola-wišnje	šćit imunowego systema, cele, ranowe gójše (Wundheilung)
D	ryba, jaja, lucerna, butra, słyńcne swětło	kósci, šěto móžo kalcium wužywaš a rosc
E	pšenica, słyńcowe packi, kał, paprika, wórjechy, mlac, malinowe łopjena, rostlinowy wólej	gójenje raka (Krebsbehandlung), transportěrujo šěžke metale ze šěła wen

3 Woglědaj se wobrazki a groń, kótare witaminy w tych žywidłach nutši su!

1 Napiš pšecej 3 wóry, kenž w tej lože móžoš nakupowaś!

(1) loda za sad a zeleninu: .....

(2) drogerija : .....

(3) pjakarnja: .....

(4) loda za żywidła: .....

2 Wótegroń!

(1) Co dajo nam pjerina?

.....

(2) Co jo gowjeze měso?

.....

(3) Co producěruju na burskem dwórje?

.....

3 Napiš serbski!

(1) eine Tasse Tee .....

(2) 2 Bund Zwiebeln .....

(3) 3 Stück Torte .....

4 Napiš 3 sady, kak se žinsa cujoš!

.....

.....

.....

ŽŁ 32 Strowe żywjenje – kontrolne žěło

5 Co musyš cyniš, aby njedostał/a gripu?

(1) _____

(2) _____

(3) _____

(4) _____

6 Zwěž pšawje!

(1) Kužde lěto žom

(A) musym ku gójcoju za žiši.

(2) Cola njejo strowa,

(B) dwa do tšich litrow k pišeju.

(3) Wódnjo trjeba kuždy

(C) dokulaž wjele cukora ma.

(4) Gaž se mě špatnje źo,

(D) dwa raza k zubnemu gójcoju.

ŽŁ 33 Šota Alina nakupuju

Napiš małe wulicowańko k wobrazam!

Jatšy su mimo. Naraz bywa wence wjelgin šopło. A to w aprylu. Šota Alina jo žinsa doma. Ma lichego żeń. Wóna sejži w sedle a se myśli: Trjebam za šopły cas něco nowego. Com se witše z pšijašelom zmakaš. Trjebam nowy outfit.

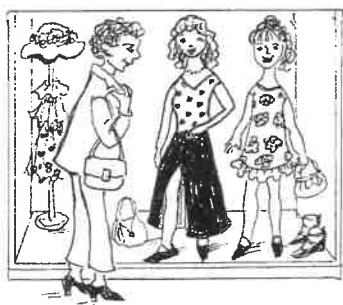

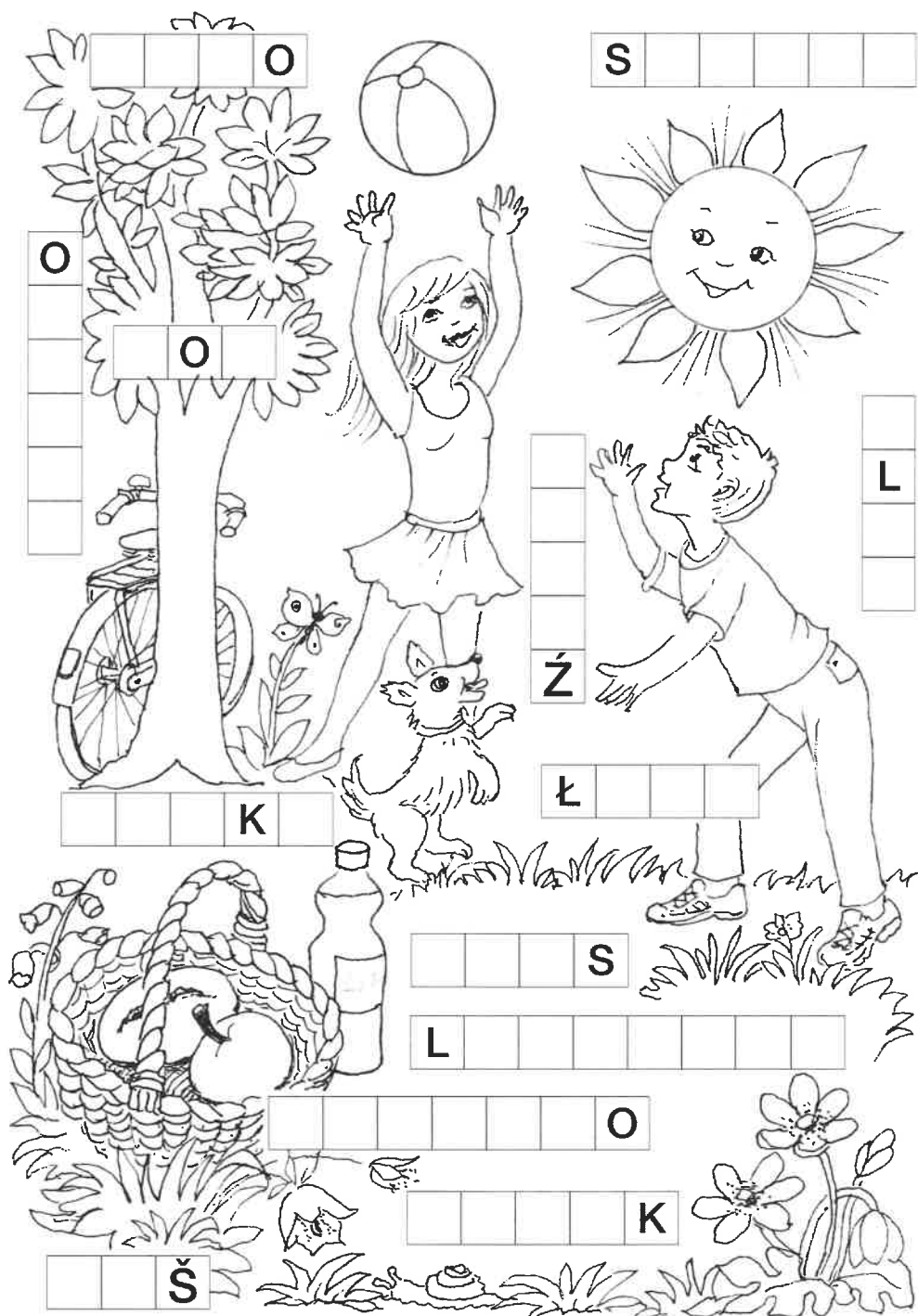

ŽŁ34 Piknik w leśu

- 1 Woglědaj se wobraz a cytaj tekst! Pširownuj! Co w teksće njejo pšawje?
- 2 Zapiš pšawy tekst do zešywka!
- 3 Zapiš do kašćikow we wobrazu pšawe słowa (wót górjeyce dołoj abo nawopak, wótlěwa napšawo abo nawopak)!

Tom a Maja cynitej piknik. Jo ředne wjedro. Se deščujo. Wónej stej z kólasom ducy. Kócka Minka jo teke sobu pšišla. Tom jo pjerobalowe graše zapakował. A Maja ma nakšebjatnik sobu. W nakšebjatniku lažytej jabłuko a guska. Teke flaša młoka stoj tam. Gólc a žowčo grajotej na łuce. Wšuzi kwitu tulpy.

ŻŁ 35 Na marku

1 Pytaj feljuce słowa w słownicku a napiš je!

Glocke – _____

schießen – _____

Gewehr – _____

Karussell – _____

Jahrmarkt – _____

Los (Lotterie) – los, kjabel

losen (Los ziehen) – losowaś, kjablowaś

2 Wopiš wobraz! Wulicuj!

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ŽŁ36 Zapust na lože

Pšecytaj se sady! Zapiš pšawe cysła k wósobam na wobrazu!

- 1 Gerc njama šuflyty. Wón grajo na trompeše.
- 2 Žowčo nosy dolnoserbsku drastwu.
- 3 Žowčo ma dłužke włose a nosy luštnu micu.
- 4 Gólc wuglěda ako stara žeńska z rubiškom na głowje.
- 5 Gerc ma bubon a njama sněgaki.
- 6 Gólc njama muzikowy instrument, ale kłobyk.
- 7 Žowčo jo nejmjeńša wósoba.
- 8 Gerca wižimy wót slězy.

ŽŁ37 Myški

1 Woglědaj se wobraz! Wjele myškow wižiš? Napiš, zo wóni su!

Wižim ..... myšk .....

Jadna myška sejži ...

---

2 Kótare substantiwy z wobraza słušaju k adjektiwam?
Wudopólni słowne kupki!

gumijowe .....

połny .....

kisałe .....

słodke .....

głodne .....

wjelika .....

zrumowany .....

stary .....

ŽŁ38 Adjektiw – substantiw

1 Napiš słowne kupki! Wubjeń sebje pšecej se góžecy (geeignet) substantiw (dołojce)! Pšípiš pšecej substantiw, wót kótaregož jo adjektiw stwórjony!

M šulski, -a, -e

šulski dwór

šula

aprylski, -a, -e

bydleński, -a, -e

serbski, -a, -e

drogowański, -a, -e

góžinski, -a, -e

nazymski, -a, -e

lěšojski, -a, -e

tyžeński, -a, -e

*wejsański, -a, -e

wjedro

wóz

chórgoj

žeń

plan

koncert

dowol

casnik

cerkwja

ŽŁ 38 Adjektiw – substantiw

2 Twór sady pó mustyje!

M Šulski dwór jo dwór wokoło našeje šule.

---

3 Pširownuj pšecej adjektiwa pšešiwneho wóznama

(gegenteilige Bedeutung) **a zasajź pšawej kóńcowce!**

mokš _____ łuka	–	such _____ żyto
mokš _____ list	–	such _____ droga
mokš _____ nazyma	–	such _____ lěše
kšiw _____ górka	–	rown _____ brjaza
kšiw _____ kólaso	–	rown _____ dymnica
kšiw _____ sćažka	–	rown _____ stog
šańk _____ zešyw	–	tłust _____ knigły
šańk _____ bluza	–	tłust _____ kóšula
šańk _____ mloko	–	tłust _____ marmelada

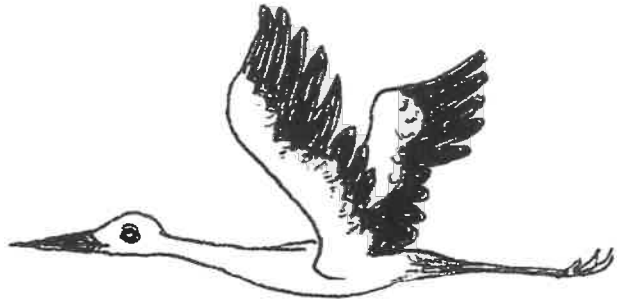

ŽŁ40 Chto ja som?

1 Cytaj a nawukni baseń!

Wěsćo wy, chto som ja?
Jadna noga cerwjena,
druga noga cerwjena,
carne, běte su pjerka.

Wěsćo wy, chto som ja?
Šyja mója jo dłujka,
šnapac ten jo cerwjeny,
žaby łapjom zelene.

klap, klap, klap,
klap, klap, klap,
klap, klap, klap

2 Napiš!

(1) Kak bóson wuglěda?

noze: .....

pjerka: .....

šnapac: .....

šyja: .....

(2) Co bóson žerjo?

---

(3) Žo wižimy bósonowe gnězda?

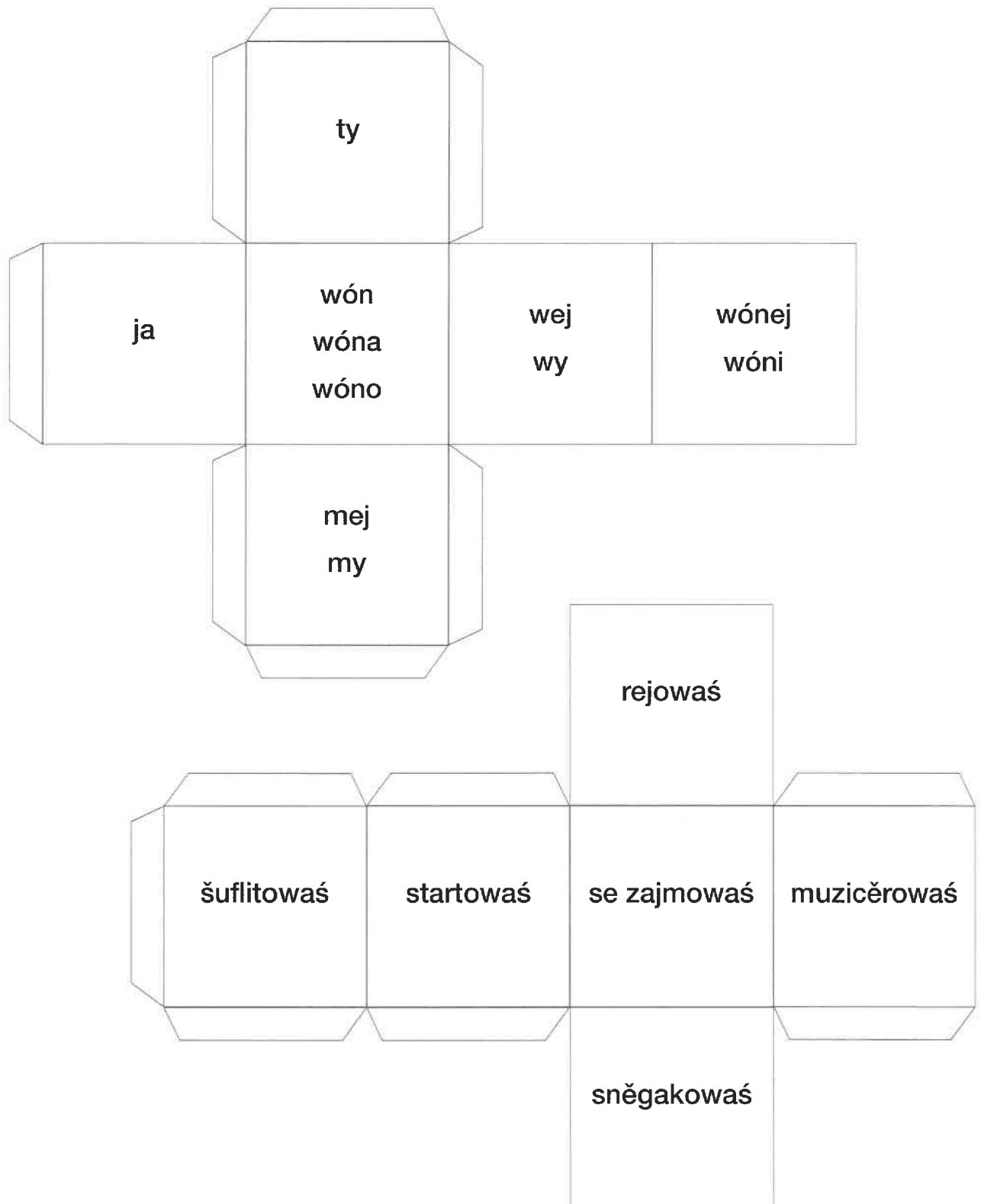

ŽŁ41 Kóstkowaś

1 Wubasli kóstce! Móžoś teke ďalšne kóstki za druge werby wubasliś.

2 Zwucuj pśi graśu z partnerjom/partnarku konjugaciju werbow!

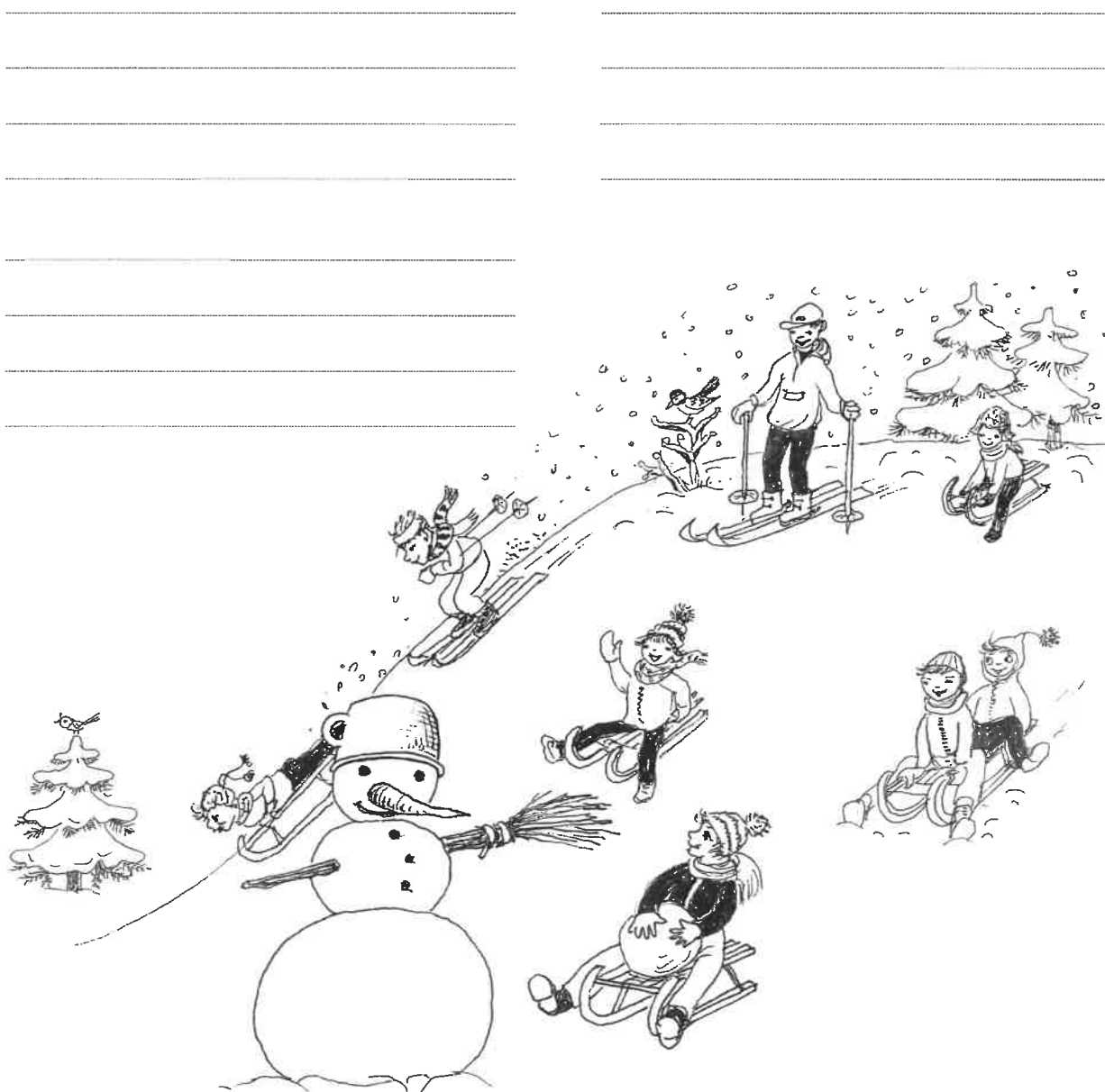

Žl 42 Baseň (gódaňko)

Cytař Nowego Casnika co na redakciju nowu se rymujucu baseň póstaš. Pši pisanju wiži, až jogo pisańska mašina dokusow jo. Wóna njamóžo žedne prozne znamuška (Leerzeichen) a žedne sadowe znamuška stajis (na ps. koma, dypk, wuwolak, pazorki [Anführungszeichen]).

Pomagaj pisarjeju pši korigěrowanju! Napiš baseň pšawje! Staj felujuce znamuška! Glědaj na to, až na pšawem městnje nowu smužku zachopijoš: na kóncu kuždeje smužki jo rymujuce słowo.

ZišiwencesnėgsežoľukipólápókšyjoNedpósaňkachženjomyzgórydolojjěžomy
GažjonamtowóstudnekulamysepósněžeBělezasejstanjomymužesnėgowenětsmy
KuletekežěľamytamahowjechytamyTakežěľozymoweganamcyniwjasele

ŽŁ 43 Wujk Julius

Napiš małe wulicowańko k wobrazam!

Zajtša wujk Julius stanjo a se myśli: Ojej! Žinsa wjacor wójujom pšešiwu pšijašeloju Tomašoju. Ale njejsom derje pšigótowany. Musym žinsa treněrowaš.

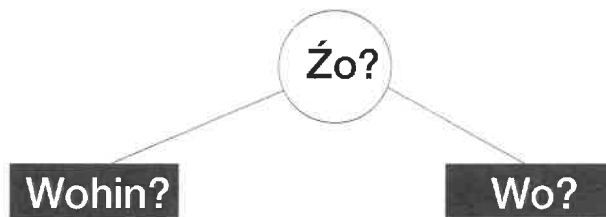

ŽŁ 44 Žo? (1)

1 Pšecytaj se pšikłady a pširownuj!

Aby se wuběžowanja woglědali, žomy (jěžomy):

- (1) na sportnišćo
- (2) do stadiona
- (3) na šuflirowanišćo (Eisbahn)
- (4) do sportoweje hale
- (5) k olympiaže
- (6) na saňkowanišćo
- (7) k wóže, k rěce, k jazoroju
- (8) do plějarnje
- (9) na tribunu (Tribüne)
- (10) do tenisoweje hale
- (11) k rinkam (Ringe)
- (12) do rejtarnje (Reithalle)
- (13) na rejtowanišćo (Reitplatz)

My se woglědajomy wuběžowanja:

- (1) na sportnišću
- (2) w stadionje
- (3) na šuflirowanišću
- (4) w sportowej hali
- (5) pši olympiaže
- (6) na saňkowanišću
- (7) pši wóže, pši rěce, pši jazorje
- (8) w plějarni
- (9) na tribunje
- (10) w tenisowej hali
- (11) pši rinkach
- (12) w rejtarni
- (13) na rejtowanišću

2 Zasajź pšawje!

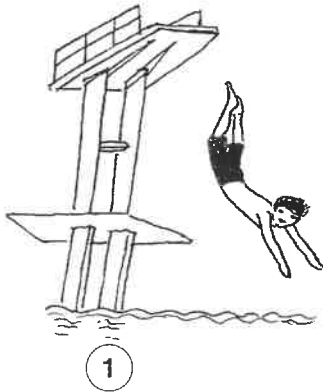
- (1) Tina rejtuj _____ .
- (2) _____ pšigótujomy tenisowy match.
- (3) Naša starka jěžo _____ plěť.
- (4) Mej šuflirowej _____ .
- (5) Pójžomy žinsa wjacor _____ pšiglědowat.
- (6) Pšizomy _____ kopańcu grat.
- (7) Pšigótujom _____ mójogo kónja.
- (8) Woblekam se kupański zec _____ .
- (9) Startujošo sobotu _____ ?
- (10) Pójžom _____ lažkoatletiku treněrowat.
- (11) _____ wižimy, kak sportarje/sportarki wjelike rekordy dojspiju.
- (12) Sportar jo _____ nowy hokejowy kij wuproběrowat.
- (13) Pójžošo sobu _____ našo mustwo swěšit?
- (14) _____ stoj trenar.
- (15) Trenarka šuflirowa _____ sobu.

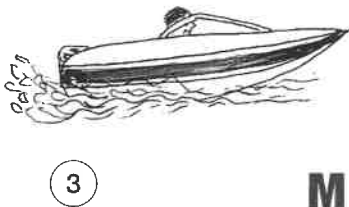
ŽŁ 45 Žo? (2)

1 Pšipiš cystła wobrazkow pšawje słownym kupkam!

2 Napiš ku kuždemu pšikładoju dvě saže (glej muster)!

- ..... do górow / w górach sněgakowa(ś)
- ..... do stadiona / w stadionje tenis gra(ś)
- ..... do sportoweje hale / w sportowej hali turnowa(ś)
- ..... do rejtarnje / w rejtarjni rejtowa(ś)
- ..... na drogu / na droze kólasowa(ś)
- ..... na sportnišćo / na sportnišću balo kopa(ś)
- ..... na šuflirowanišćo / na šuflirowanišću šuflirowa(ś)
- ..... na jazor / na jazorje cołnowa(ś)
- ..... do plějarnje / w plějarni z torma skoka(ś)
- ..... na łuku / na łuce hokej gra(ś)

M Ben skoka w plějarni z torma. / Ben žo do plějarnje z torma skokat.

.....

.....

.....

.....

.....

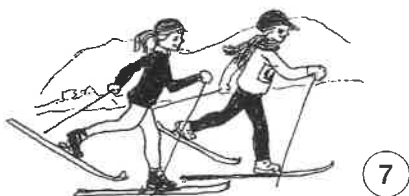
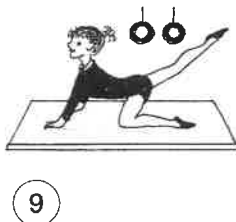
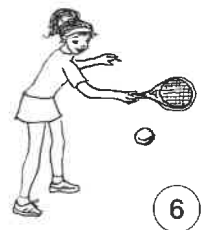
.....

.....

.....

.....

.....

ŽŁ 46 Góletkoju se wóstužujo

Napiš małe wulicowańko k wobrazam!

Góletko jo samo. Jomu se wóstužujo. Cogodla? Žo su grajki: pupki, tedije, balo, pisane klocki a awta? Góletko pyta pód stołom a ...

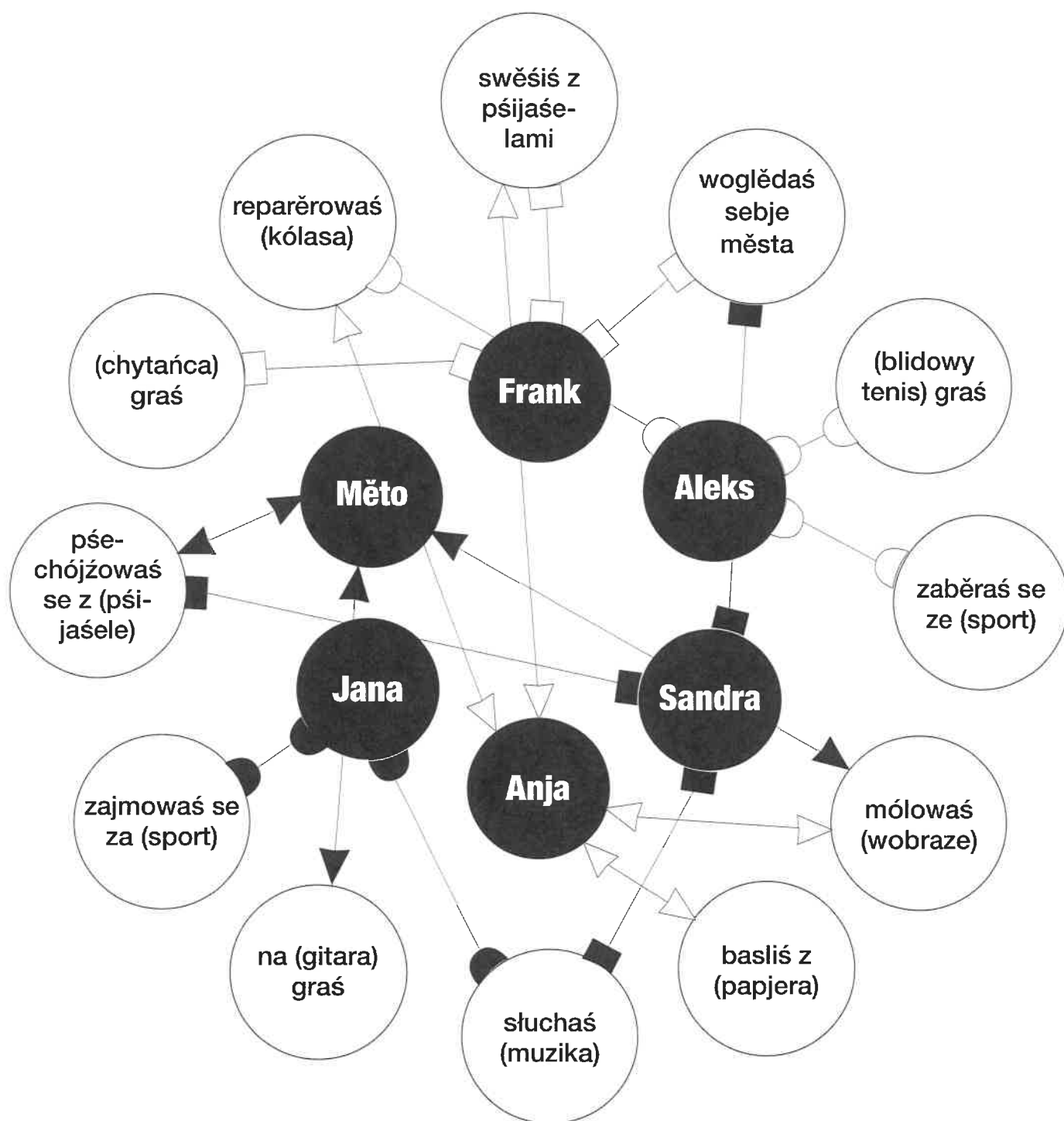

ŽŁ47 Co žiši gótuju?

1 Stwóř sady! Glědaj pšecej na subjekt, predikat a objekt!

M Frank (□) grajo chytańcu, swěšiš z pšijašelami a woglědaš sebje města.

ŽŁ47 Co žiši gótuju?

2 Dopiš sady!

a) **M** Anja a Měto mólujotej.

(1) Měto a Sandra .....

(2) Frank a Sandra .....

(3) Anja a Frank .....

(4) Anja a Aleks .....

b) **M** Sandra njegrajo na gitarje.

(1) Aleks .....

(2) Anja .....

(3) Měto .....

Frank

Alex

Sandra

Anja

Jana

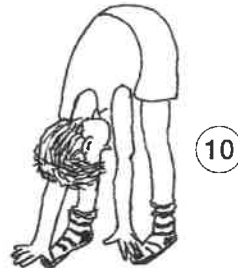
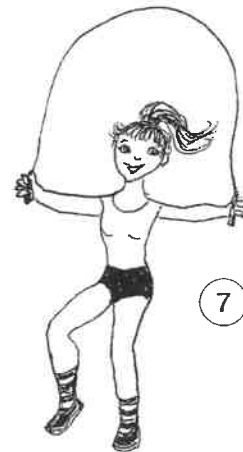
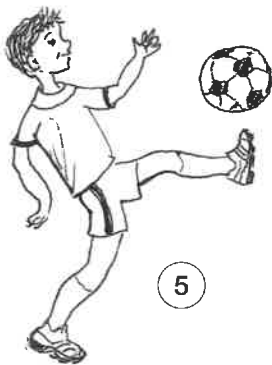
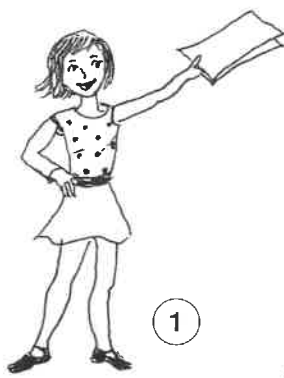
Měto

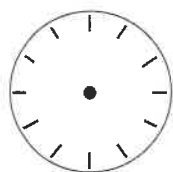
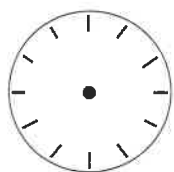
ŽŁ48 To raži gótujomy

1 Wjelich jo?

zeger

běryl

_____

_____

styri minuty

wósymich

na jedno

_____

_____

pó tšich

2 Napiš 8 sadow wó dnju (na pš.: kake wjedro, co gótujoš ...)! _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

3 Napiš pomjenjenja serbskich muzikowych instrumentow! _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ŽŁ49 Wšake zaběry – kontrolne žěto

4 Co felujo? Wudopołni tabelu!

pozitiw	komparatiw	superlatiw
mócnny		
	lěpšy	
		nejmjeńšy
	wěcej narski	

5 Napiš 3 pomjenjenja sportowych družynow!

---

6 t abo s? Zapiš pšawu kóńcowku!

(1) Ja póžom wen šuflitowa .....

(2) Naša mama co šuflitowa .....

*7 Co jo pšawje? Markěruj pšawy werb!

(1) Sportar ženjo / ganja psez cel.

(2) Naša familija leši / lěta w lěšu do Afriki.

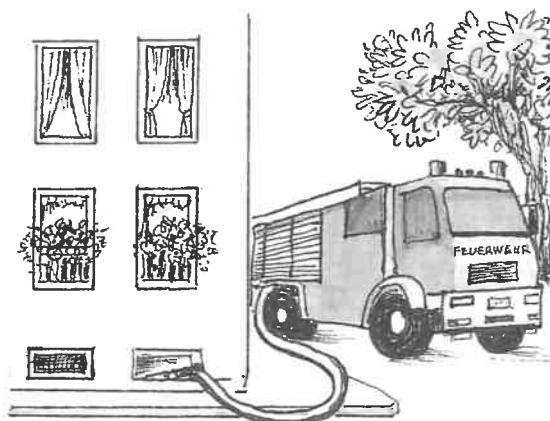
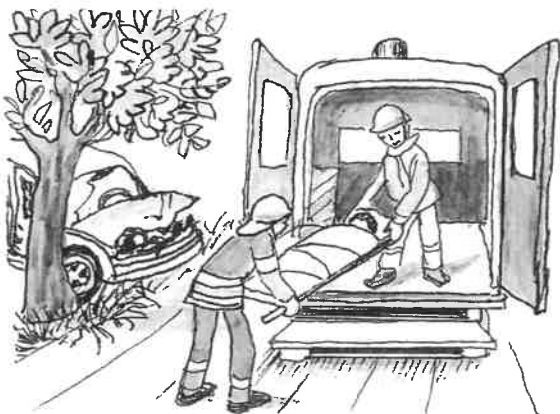

ŽŁ50 Wognjowa wobora

Wognjowa wobora w měsće a na jsy ma wjelgin wažny nadawk.

1 Pšipiš sady pšawemu wobrazoju!

- (1) Dom se pali. Muske wognjoweje wobory deje pomagaš.
- (2) Na droze jo było znjeglucenje. Wognjowa wobora dej pomagaš. Muske pomagaju zranjonym.
- (3) Wjelike njewjedro jo mimo. W piwnicy a na droze jo wóda. Wognjowa wobora wuplumpujo piwnicu.
- (4) Njewjedro jo bom pšewališo. Wognjowa wobora rumujo drogu.

*2 Zawěšće teke pla was na jsy abo we wašom měsće dajo wognjowu woboru. Napiš krotki nastawk wó tych zmužnych muskich (a žeńskich)!

Woglědaj se wobraz dokradnje a zwěsć, kótare informacije w sadach su pšawe a kótare nic! Zapiš sady do pšawego stupa!

- (1) Měto sejži doma za blidom.
- (7) Wón nosy zgto z dypkami.
- (10) Gólc jo wuknik přédneho lětnika.
- (2) Na bliže laže knihy, zešywki a słownik.
- (5) Na bliže napšawo Měta stoj lampa.
- (8) Měto ma w ruce pjerownik.
- (6) Wón něco na cedlik pišo.
- (9) Měto pišo cedlik boga.
- (3) Wón njoco domacne nadawki cyniš.
- (4) Wón co lubjej balo kopaš.

pšawje	wopaki	jo móžno, ale njejo jasne

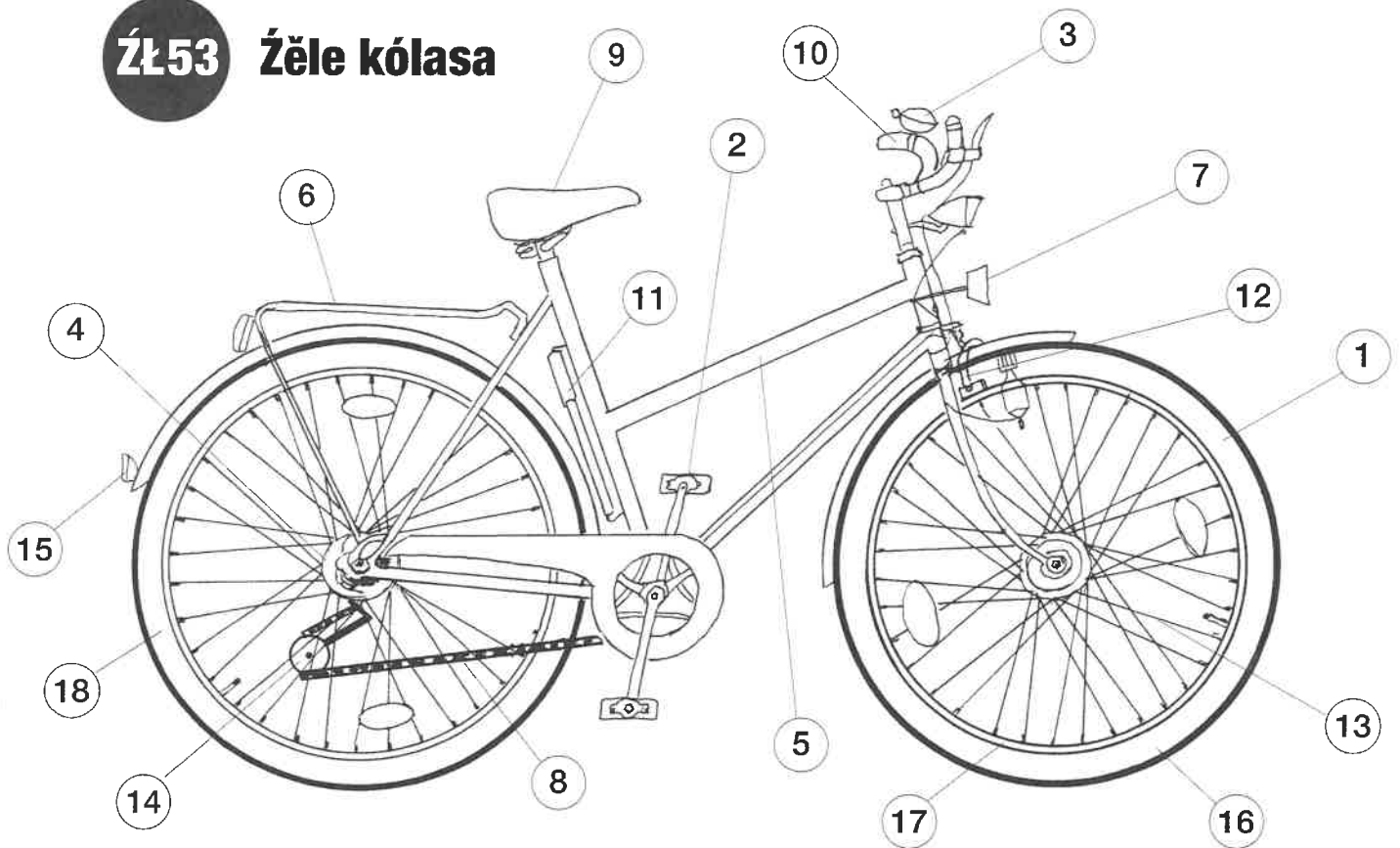

ŽŁ53 Žěle kólasa

1 Pšípíš kuždemu žěloju pšawe cysło z wobraza a nimske pomjenjenje!

brěmjník			ramik		
klinkac			rješaz		
pedal			sedło		
prězna lampa			slězne spinadło		
prězne kólaso			wózijdło		

2 Pširěduj serbskim pomjenjenjam pšecej pšawe nimske pomjenjenje!

Fahrradreifen

Felge

Gangschaltung

Hinterrad

Luftpumpe

Rücklicht

Speichen

Vorderradbremse

gankšaltowanje

kólasowa wobryc

pówěšowa plumpa

prězne spinadło

slězne kólaso

slězne swětło

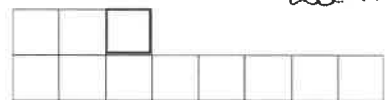
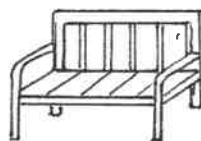
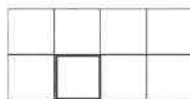
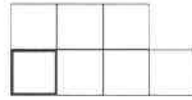
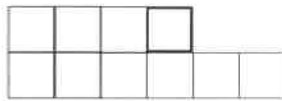
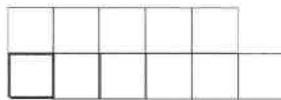
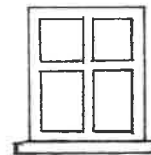
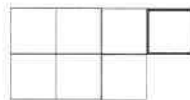
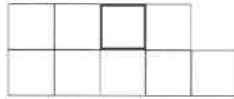
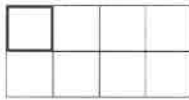
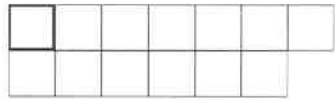
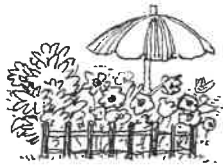
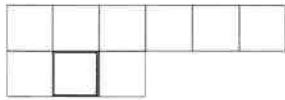
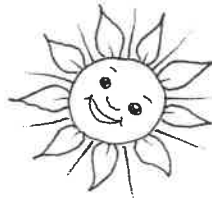
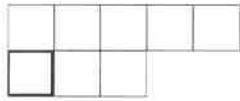
špice

zwjeno

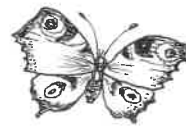
ŽŁ54 Serbske – engelske (gódańko)

Zapiš ku kuždemu wobrazkoju górzejce serbske a dołojce engelske pomjenjenje! Pismiki w tucnem ramiku zapiš dołojce pó rěže! Gaž jo wšykno pšawje, móžoš wugrono wucytaš. Słownik tebje pomaga.

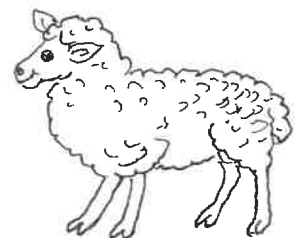
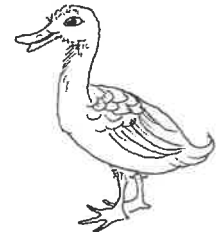
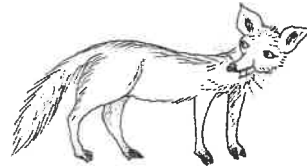

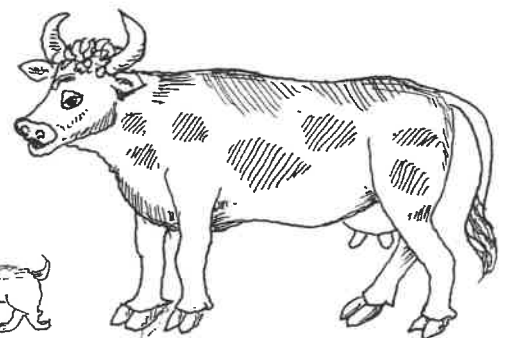
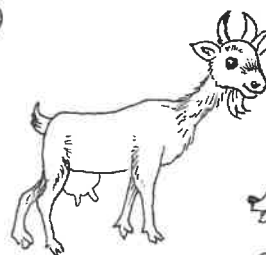
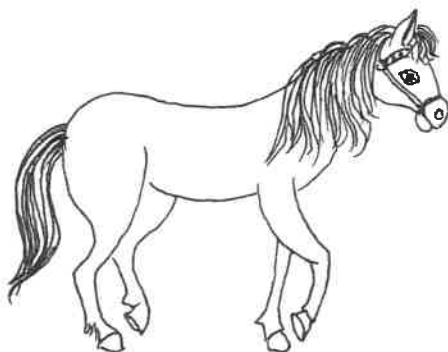
ŽŁ55 Zwěrjeta (gódańko)

Wokoło gódańka wiżiš zwěrjeta. Namakaj pomjenjenja toś tych zwěrjetow w gódańku! Pytaj a namakaj wótlěwa napšawo a nawopak, wótgórješka dołoj a nawopak a diagonalnje wótgórješka dołoj a nawopak!

s	a	r	n	j	a	l	a	k	u	r	w
u	o	k	z	w	r	i	s	a	w	o	a
f	d	m	l	l	t	š	u	c	c	u	c
m	j	a	t	e	l	k	g	k	g	q	k
ž	t	š	s	l	n	a	ř	a	l	j	a
k	r	o	w	a	e	a	a	c	j	ó	w
t	ś	c	g	k	g	k	c	p	l	w	ž
o	t	d	ó	y	ž	n	i	j	j	i	h
k	r	z	c	r	a	b	f	n	m	a	c
o	a	m	k	y	b	l	i	l	r	d	s
k	e	w	ó	b	a	u	h	w	f	a	g
z	s	o	ń	a	k	ó	c	k	a	r	k

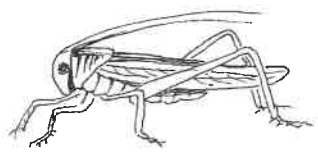
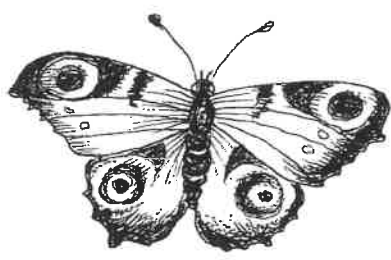

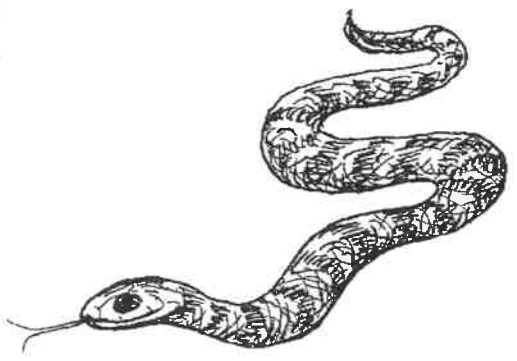
ŽŁ56 Gódańko (zwěrjeta)

Pśestaj, zapiš, wugódaj!

- (1) Raupe (Dim.)
- (2) Laus
- (3) Marienkäfer
- (4) Grashüpfer
- (5) Hornisse
- (6) Käfer
- (7) Floh
- (8) Mücke
- (9) Ameise
- (10) Biene
- (11) Fliege
- (12) Muschel
- (13) Schmetterling
- (14) Libelle
- (15) Schnecke
- (16) Krebs
- (17) Qualle
- (18) Hummel
- (19) Wurm, Made (Dim.)
- (20) Schlange
- (21) Wespe
- (22) Spinne
- (23) Frosch

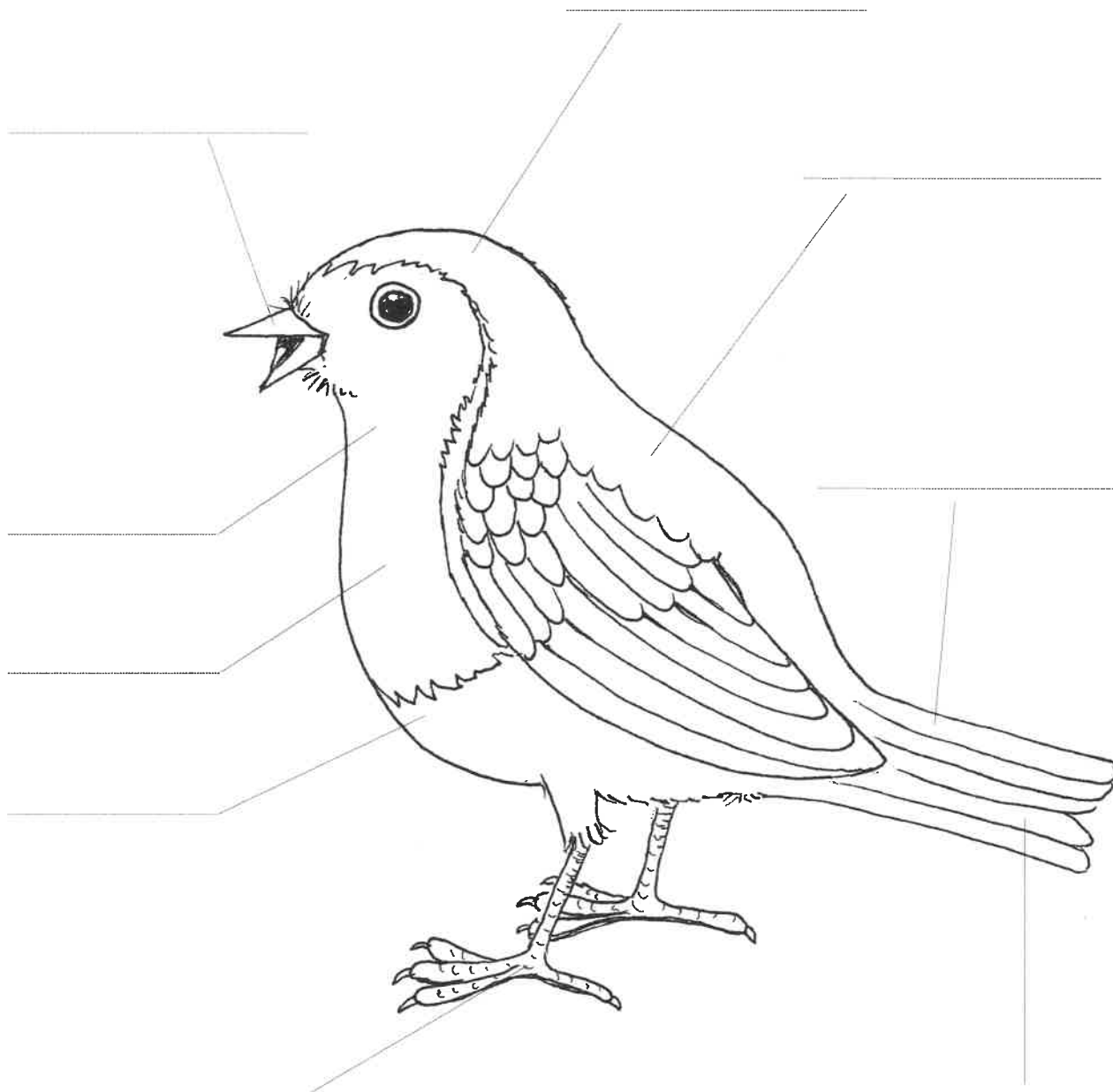
Crossword puzzle grid with numbers 1 through 23 indicating starting positions for words.

ŽŁ57 Šěło ptaška

Pśipiš žěle šěła!

šnapac

noga/noze

kšebjat

gruž

wogon

kšidło/kšidle

glowa

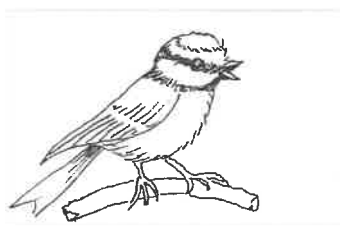
brjuch

gjazdło

ŽŁ58 Wumóluj ptaški!

Wumóluj ptaški pó pódašach! Powědaj wó nich! Noticki tebje pomagaju.

módra sykorka

głowa: módra
wogon: módrošery
brjuch: žoły
šnapac: šery

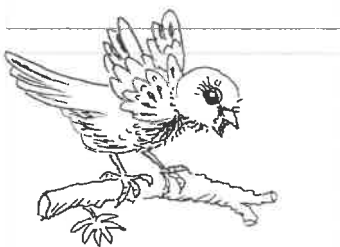
kšebjat: zelenomódry
kšidle: módrej a brunej
noze: brunej

sykorka

głowa/šyja: carna
wogon: šery
brjuch: žoły
šnapac: šamnobruny

kšebjat: zeleny
kšidle: šerej a brunej
noze: šerobrunej

wrobel

głowa, kšebjat, wogon, kšidle: brunošere
brjuch: šeroběły
noze: žoštej
šnapac: carny, šamnošery

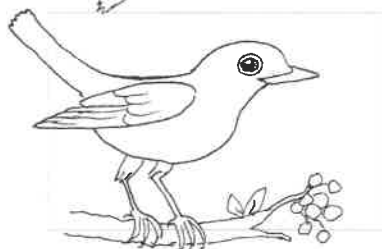
zeba

głowa: swětłomódra
kšebjat: górzejce bruny, dołojce zeleny
wogon: šery
brjuch: oranžowy
kšidle: šamnobrunej
noze, šnapac: žoľto-brune

sprjosk

głowa, kšebjat, wogon, kšidle: oliwnobrune
brjuch: běły
noze, šnapac: šerobrunej
woblico, gruź: oranžocerwjenej

kós

ceły ptašk: carny
šnapac: žoły
noze: brunožoľtej

pomoc: → jo   – stej   – su
          → wugľěda   – wugľědatej   – wugľědaju

→ ..... ma + akuzatiw

Smějom pomagaš?

Jo, ja pytam za mnjo ...

(A) To móžo pšedawař / pšedawarka groniš:

(B) To móžo kupowař / kupowarka groniš:

(1) Frage nach der Größe:

---

(2) Biete ein Kleidungsstück an:

---

(3) Biete etwas anderes an:

---

(4) Stimme zu und sage, dass es wirklich gut aussieht:

---

(5) Gib den Preis an:

---

(1) Gib deine Größe an:

---

(2) Lehne ab, da dir die Farbe nicht gefällt:

---

(3) Lehne ab, da es zu groß / klein ist:

---

(4) Frage, ob dir das Kleidungsstück steht:

---

(5) Frage nach dem Preis:

---

(6) Bedanke dich für die Hilfe und verabschiede dich:

ŽŁ60 Sady twóriś

Sortěruj słowa tak, až nastanu pšawe sady! Glědaj pśi tom na kongruencu!

M

na słowa sortěrujomy šěžke tofli we wucbje

- gromadu slušaju: (a) šěžke słowa (b) na tofli (c) we wucbje
- pšawa sada: We wucbje sortěrujomy na tofli šěžke słowa.

(1) bratšom doma gózinje mójim powědam sportowej wó z

---

(2) gromaže młogi raz mójēju pólewanku słodnu starkeju warim z

---

---

(3) a a dawam fryšnu fryšny futer mójej kócce kužde kuždy
wjacor wódu zajtšo

---

1 Pšírěduj nadpisma (tśi su wušejj)!

Dwórnišćo / Planetarium / Serbska institucija / Wobchad / Wobchody / Wobydlarje / Wopon / Zajmnostki / Zwěrjeńc / Žiwadło

(1) _____

W domje casnika „Lausitzer Rundschau“ na Drježdžańskej droze jo redakcija Nowego Casnika.

(2) _____

How se zmakaju cuze a znate. Wóni wótjězdźuju a psijězdźuju ze šěgami.

(3) _____

Město jo wjelike a wjelgin stare. Grodkojski torm jo jogo symbol.

(4) _____

Twarjenje ma kulowate kšywo. Wobglědujemy běg słyńca, gwězdow a mjaseca wob lěto.

(5) _____

Dłujko psiglědujemy natpam, lawam a kózlam. Futrujemy wódne ptaški.

(6) _____

How móžoš nejmodernješu modu, stare wěcy, nejnowšu techniku a wšo k jěži a pišeju dostaš.

(7) _____

Grajarje a grajarki pokazuju za žiši a dorosćonych nowe a stare graša. Dom stoj na Schillerowem naměšće.

2 Co mógu woglědarje města Chóšebuz gótowaś? Napiš werby abo słowne kupki! (5)

_____

_____

_____

ŽŁ61 W Chóšebuzu – kontrolne žěło

3 Žo běžy Sprjewja? Napiš pšawe słowne kupki z móžnymi prepozicijami!

(1) Grodk _____

(2) łuka _____

(3) planetarium _____

(4) Blota _____

(5) pólo _____

(6) móst _____

4 Pširěduj kuždej kupce dvě zwěrješi!

(1) insekty: _____

(2) kóce: _____

(3) reptilije: _____

(4) ptaški: _____

5 Napiš 4 pomjenjenja za zwěrjeta a pšipiš adjektiwy!

_____

_____

ŽŁ62 Swět wokoło nas

*Rola a póla, wusoke góry,
góla a Błota, dłymoke doły.
To jo naša Łužyca –
Serbow, Nimcow domownja.*

1 Wupytaj ze spiwnego teksta slědujuce słowa:

- (1) Acker .....
- (2) Berg .....
- (3) Feld .....
- (4) Heide(wald) .....
- (5) Lausitz .....
- (6) Spreewald .....
- (7) Tal .....

2 Wupytaj ze słownicka slědujuce słowa:

- (1) Fluss .....
- (2) Meer .....
- (3) See .....
- (4) Teich .....

3 Zwěž pšawje!

daloki, -a, -e

dłymoki, -a, -e

niski, -a, -e

šyroki, -a, -e

wusoki, -a, -e

breit

hoch

niedrig

tief

weit

4 Pšipiš se gózece adjektiwy! Glědaj na kóńcowku!

..... doł, ... góra, ... pólo,
..... jazor, ... mórjo, ... rěka,
..... Łužyca, ... gat, ... Błota

ZŁ62 Swět wokolo nas

5 Namakaj zmysłapołne sady!

Zwěž pšecej přédny žěl z pšawym drugim žělom!

Błota laže

domownja Serbow a Nimcow.

Łužyca jo

šyroka rěka.

Wusoke góry su

lažy gašeński jazor.

We Łužycy

w Dolnej Łužycy.

Pla Grodka

w Górnej Łužycy.

Dolna Łužyca

njamamy mórjo.

Sprjewja njejo

jo mója domownja.

ŽŁ63 Personalne pronomeny

Zapiš substantiwy pšecej k pšawemu pronomenoju
(do pšawego krejza)!

bratš a sotša, blido, žiši, starjejšej, nan, kokoš, cerkwja, wuknica, rěc, chórgoj, šěto, ceptarki, knigły, šlodař, Tim, lutki, kwětk, topjenje, swětki, kawč, radio, šele, dvě sotše, dwójnika, klocki, krokuse, loda, šofta, Chóšebuz, wołojnik, starki, žurja, ryba, žowčo, syn, noze, marchwey, wušy

wón

wóni

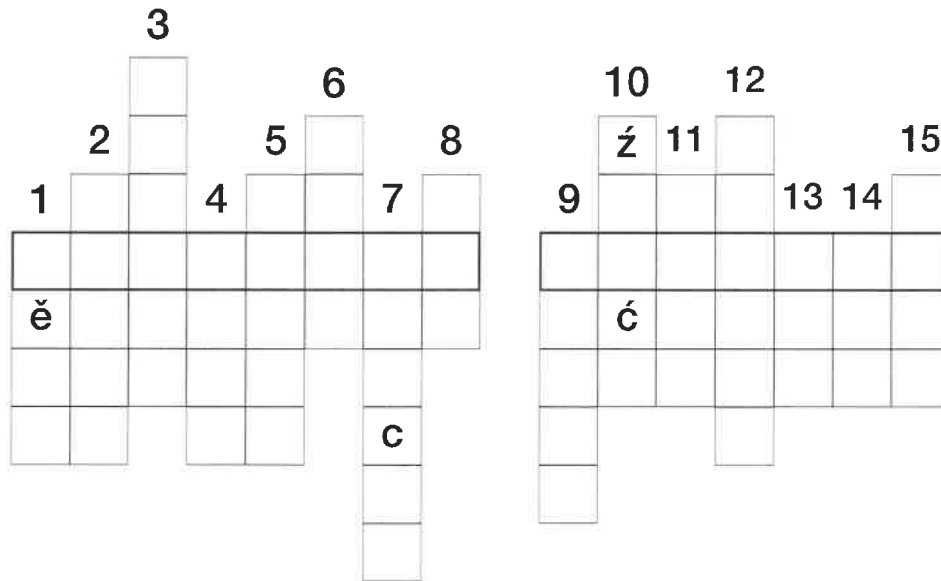
wóna

wónej

wóno

1 Wugódaj, kótary nałog swěše žiši w januarje w Górnej Łužycy!

- (1) žeń tyženja
- (2) nic nowy, ale ...
- (3) cerwjena zelenina
- (4) tam wuknjomy
- (5) kusk klěba
- (6) powěšćowa figura; pušćamy w nazymje
- (7) nic zajtša, ale ...
- (8) nosymy wokolo šyje
- (9) njewjesta wrona
- (10) njejo gólc, ale ...
- (11) z nim grajomy w sporše
- (12) Ga stawamy?
- (13) jaden ... ma 24 góžinow
- (14) jo wusoki a ma list
- (15) bog pšínjaso ...

2 Cytaj pšawje!

.jetojubžjaws norw a akorS

ŽŁ65 Znajoš dolnosěrbsku drastwu?

1 Co wěš wó dolnosěrbskej swěžeńskej drastwje? Wumóluj kašćiki z pšawymi faktami!

muzeumowa drastwa	běła šorca	pši woplěwanju nałogow	nose teke młode żowća	mjazy Błotami, Chóšebuzom a Janšojcami
krotke, běte kóšule	lodcyna drastwa	wjelika lapa	jano we wustajeńcach	šamnocerwjena hałba
wušywany cypjel	żywa drastwa	dłujke kóšule a šorce	wokoło Slěpego	na swěženjach

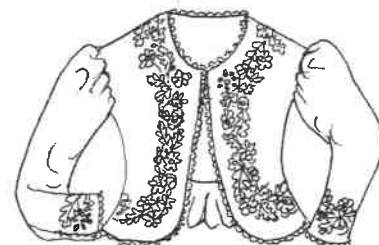
2 Zwěž pomjenjenja za žele drastwy pšawje z wobrazkami!

kóšula

dopask

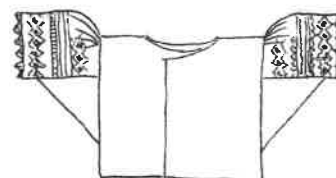
lapa

šorca

polka

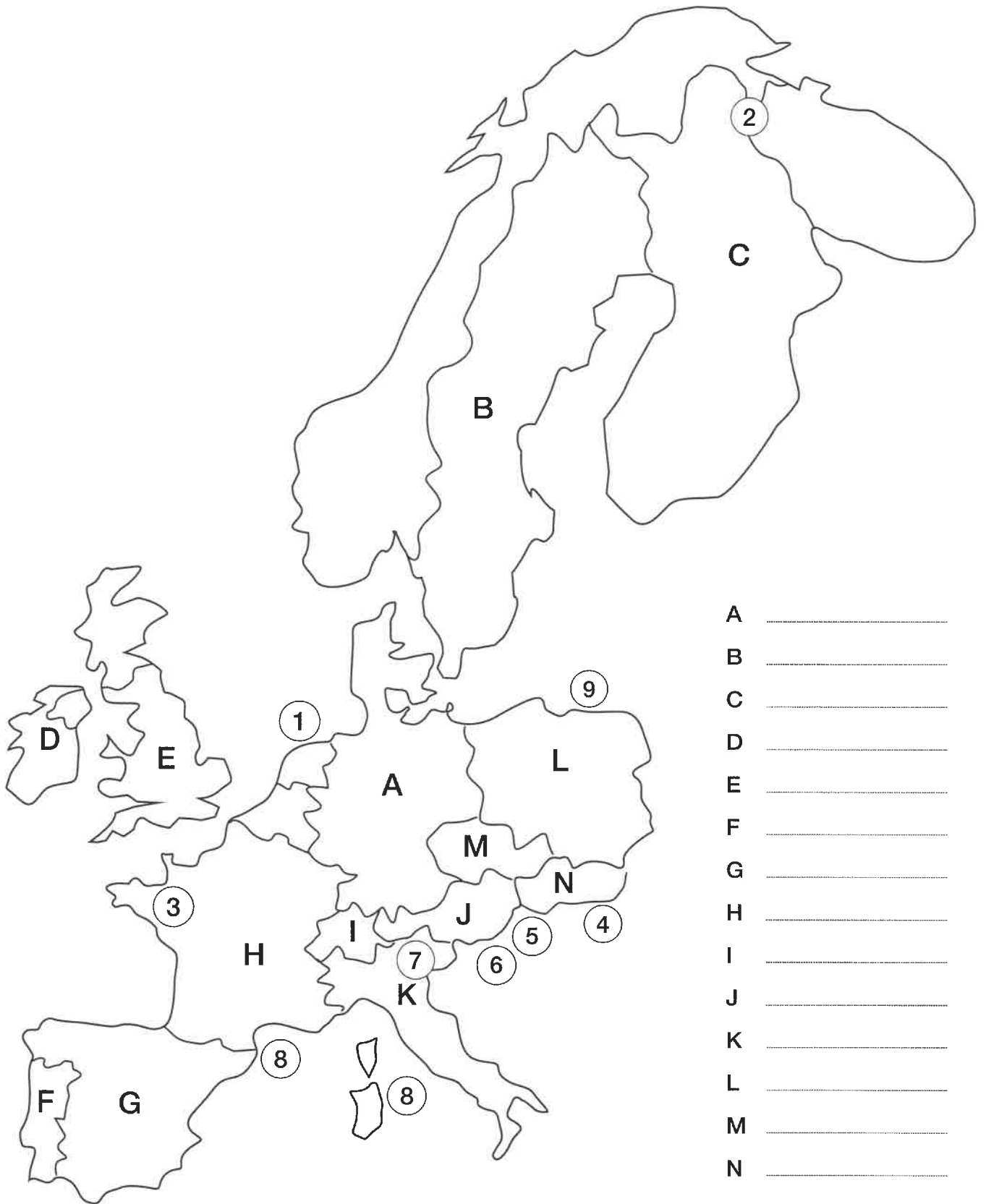
cypjel

ŽŁ66 Małe rěcy ako naša

1 Woglědaj se kórtu a napiš pomjenjenja krajow!

2 Pšecytaj se informacije a pšipiš numery za rěcy!

W našom kraju na pódpołnocy powědaju hyšći drugu mału rěc.

W tom regionje pši mórju a na kupach bydle friziske luže.

Wóni powědaju friziski .

Wusoko na pódpołnocy bydle Samy. Wóni powědaju samiski .

Na pódwjacorje, w Francojskej, bydle Bretony.

Wóni powědaju bretoniski .

Na pódpołdnju w Awstriskej luže powědaju nimski,

ale teke hungorski , słowjeński a kroatiski .

Dalej na pódpołdnju, w sóplej Italskej, powědaju luže italski,

ale teke friawliski a katalański .

Katalański se powěda teke na dlujkem zajtšu Špańskeje.

W kraju na pódzajtšu, w Pólskej, słyšyš pólsku rěc.

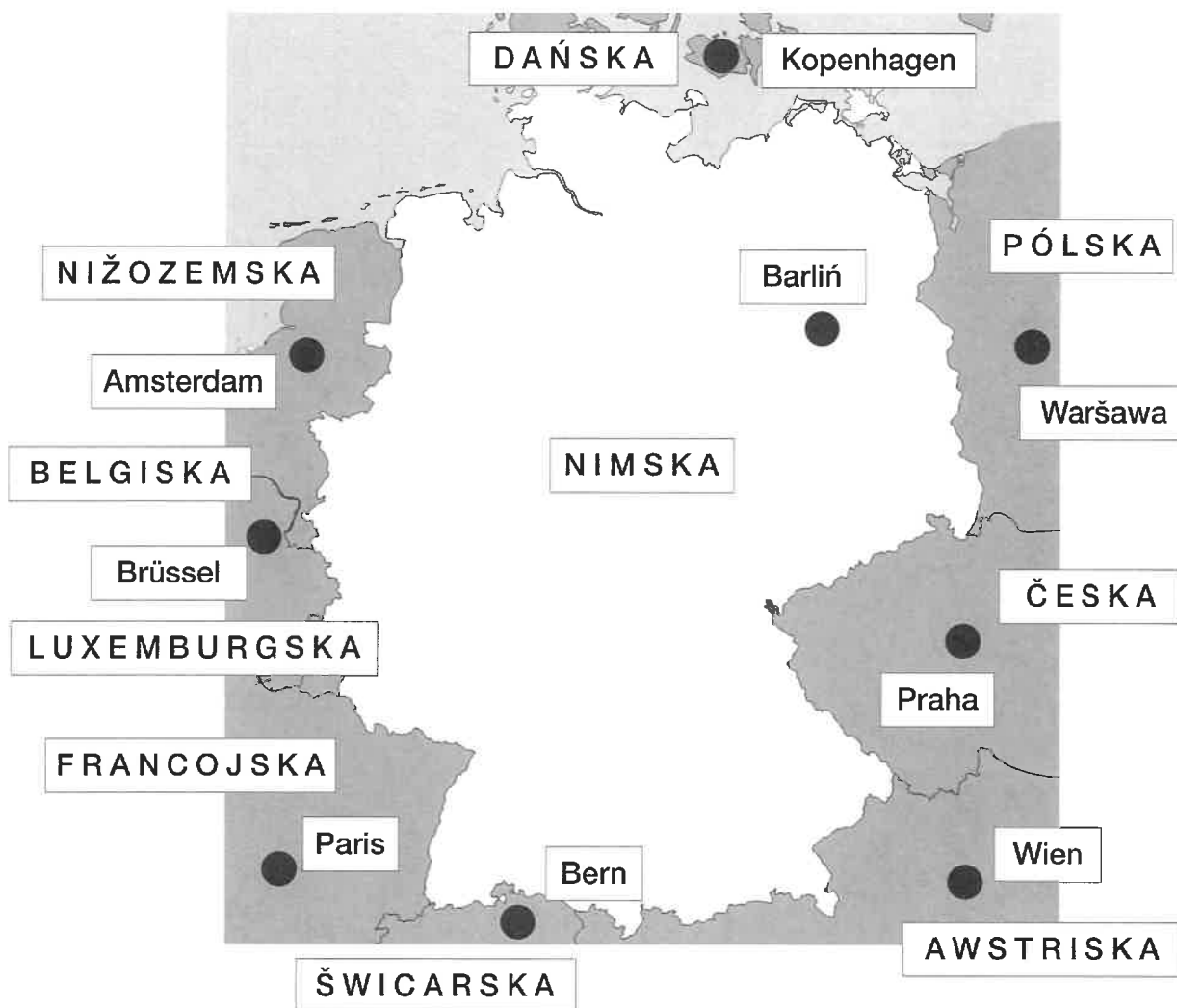
Ale tam su teke luže žywe, kenž powědaju kašubski .

ŽŁ67 Wokoło Nimskeje

Woglědaj se kórtu a napiš wó susednych krajach Nimskeje krotke sady!

M Šwicarska laży na pódpołdnju Nimskeje. Głowne město jo Bern. / Pólsku nadejżomy ...

ŽŁ 68

Europske kraje a jich głowne rěcy

Wudopotni pšeglěd! Zakresli a wumóluj chórgoji!

chórgoj	kraj	wobydlař/ wobydlarka	głowne rěcy
carna cerwjena złošana			
		Francozař Francozarka	
	B...		francojska nižozemska nimska
	Dańska		
běła cerwjena			
		Nižozemjanař	
		Awstrijarka	
	Š...		nimska, italska, francojska, retoromaniska
~~běła módra cerwjena~~			
	Hungorska		
		Šwedowka	
			rusojska

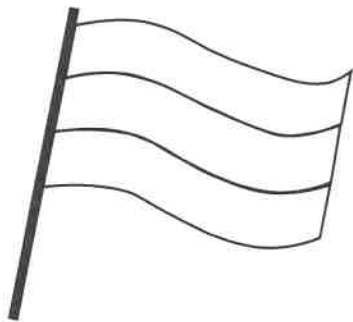
Napiš wótegrona!

(1) Žo bydle Serby?

.....
 .....

(2) Nakśickuj na skicy, źo laży Łužyca!

(3) Kak wuglěda chórgoj Serbow? Wumóluj a napiš sadu!

.....
 .....

(4) Kótare město jo centrum ...

Górnoserbow? .....

Dolnoserbow? .....

(5) Napiš sadu! Kak se groni kšywowej organizaciji Serbow?

.....
 .....

(6) Co jo jaden symbol Serbow?

.....

Serby w Nimskej – kontrolne žěło

*(7) Kótare rěcy su za Serbow mamine rěcy?

---

(8) Napiš zachopjeńk serbskeje hymny!

---

(9) Cogodla su Serby mjeńšyna (Minderheit)?

---

(10) Napiš, kótare druge mjeńšyny w Nimskej znajoš!

ŽŁ70 Narodny żeń Laury

Wulicuj z pomocu słowow k wobrazam!

(1) Laura – narodny žeń – psijašele – dary – kwětki – swěśis – mēs – psinjasc

(2) psijašele – psijašelki – dariś – Laura – se wjaseliś

(3) za blidom – gósci – sejžeś – blido – psigótowaś – pyśniś

(4) maś – torta – psis – swěcki – kócor – skócyś – na mamu

(5) mama – padnuś – torta ze swěckami – lažaś – dołojce – Laura – pomagaś

(6) nan – hyś pó – pjakař – nowy – zacynjone – tužny

(7) nan – zasej – byś – doma – telefon – wześ – skazaś – pizzu

(8) Laura – z psijašelami – sejžeś – doma – blido – zjěś – pizza

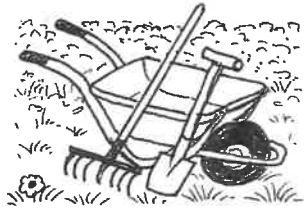
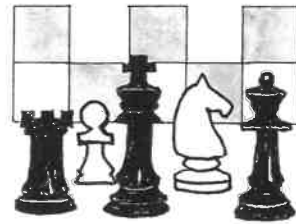
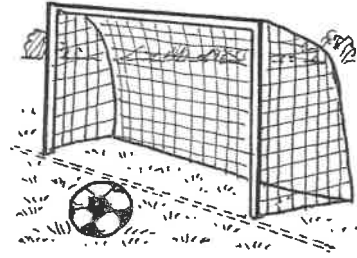

ŽŁ71 Werby

1 Pširěduj werby wobrazam! Napiš krotku słownu kupku!

2 Formulěruj wótměnjajucy (abwechselnd) tši warianty sady:

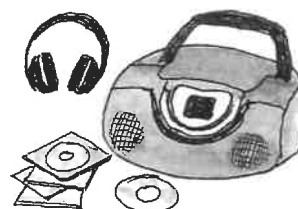
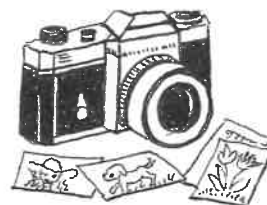
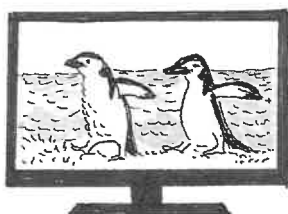
(1) Co su žiši cynili? (2) Co žiši cynje? (3) Co budu žiši cyniš? **M** šach gras

ŽŁ 71 Werby

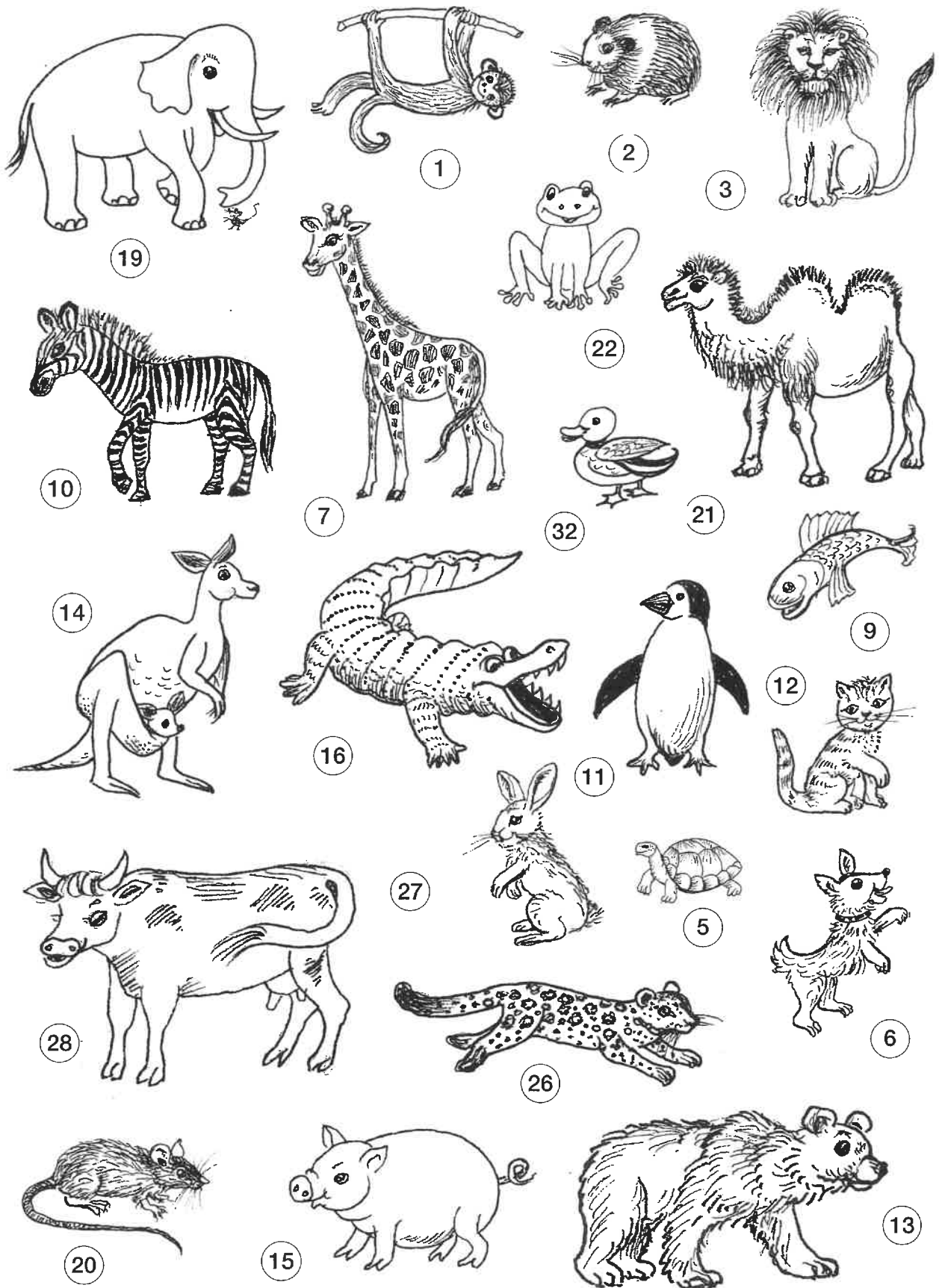

cysćiś, cytaś, fotografërowaś, glëdaś,
grajkaś, graś, jëśc, kólasowaś, kopaś,
lubowaś (se), mólowaś, pisaś, psemys-
lowaś, rejowaś, słuhaś, woglëdowaś
se, zmakaś se, żëłaś

ŽŁ72 Wjele zwěrjetow

Znajoš toš te zwěrjeta? Zapiš na 2. boce pšawy numer! Twóř teke, gaž jo móžno, diminutiw!

ŽŁ72 Wjele zwěrjetow

cebra	☐	elefant	☐	girafa	☐	kacka	☐
kamel	☐	kenguru	☐	kócka	☐	krokodil	☐
krowa	☐	law	☐	leopard	☐	liška	☐
mjadwjež	☐	mórska swinka	☐	nałpa	☐	njetopyr	☐
nopawa	☐	nosorogak	☐	papagaj	☐	pawk	☐
pinguin	☐	pjas	☐	ptašk	☐	ratwa	☐
roba	☐	ryba	☐	swinja	☐	štrus	☐
tiger	☐	wódny kón	☐	wójca	☐	wuchac	☐
wuž	☐	žaba	☐				

ŽŁ73 Kake jo zwěrje?

Psípiš pód kuždy wobrazk se gózecy adjektiw!

gjardy, -a, -e,

głosny, -a, -e,

gniły, -a, -e,

grozny, -a, -e,

kósmaty, -a, -e,

luštny, -a, -e,

mały, -a, -e,

měki, -a, -e,

mócný, -a, -e,

mudry, -a, -e,

pómały, -a, -e,

rědny, -a, -e,

spěšny, -a, -e,

śichy, -a, -e,

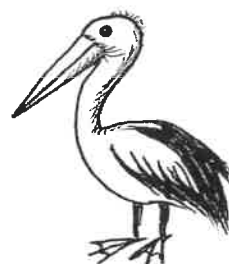
tlusty, -a, -e,

tšaşny, -a, -e,

wjeliki, -a, -e,

wukludny, -a, -e,

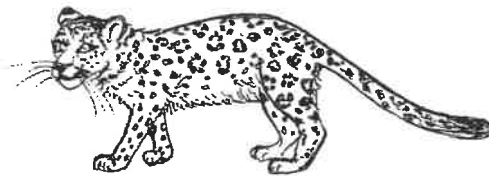
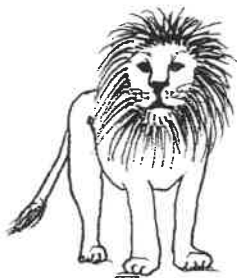
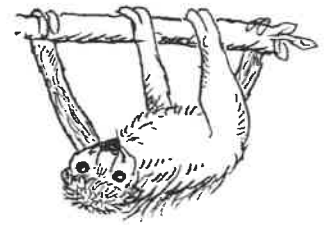
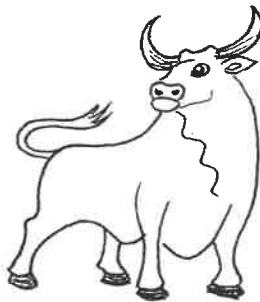
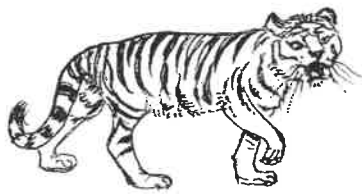
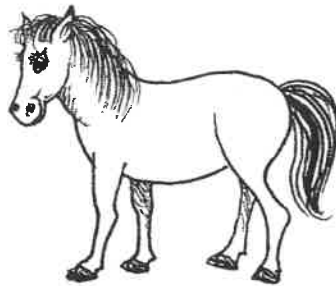
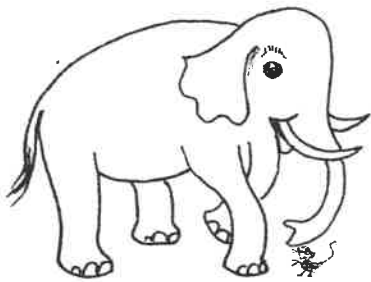
zwěrný, -a, -e

ŽŁ 73 Kake jo zwěrje?

ŽŁ74 Jatšowny cas

1 Pšecytaj tekst a napiš wótegrona na pšašanja!

W měrcu abo w aprylu su jatšy. To jo rědny cas. Starka ma doma pyšnu wazu z jatšownym struskom. Na strusku wise barwojte jaja, małe brune šokoladowe wuchace a žolte cukorowe kurjetka. Do jatš wukniki a wuknice w šuli wóskuju jatšowne jaja. Wóni su cerwjene, zelene, módre, oranžowe a lylowe. Jaja laže w kórbiku na bliže. W šuli teke basle a móluju rědne jatšowne dary za starku abo starkego, za mamu a nana, za bratša abo sotšu, wótergi teke za wujka a šotu. A chto wšykno chowa? No, to jo jatšowny wuchac. Wón ma w kórbje jaja, jatšownu šokoladu, šokoladowe wuchace a druge dary. Nježelu pytam jatšowne jaja a dary w gumnje abo pši špatnem wjedrje w domje.

Ga su jatšy?	
Co chowa jatšowny wuchac?	
Chto wóskuju jaja w šuli?	
Za kogo žiši basle a móluju?	

ŽŁ74 Jatšowny cas

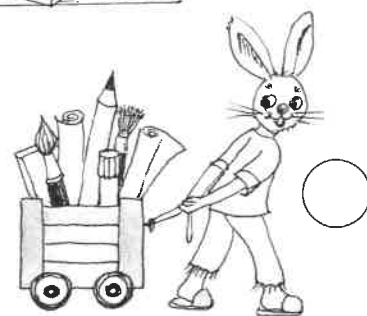
2 Znajoš toś te jatšowne nałogi? Pśipiš nimski!

jatšowne rejtowanje	
pó jatšownu wódu hyś	
pó jatšowny dar ku kmótsam hyś	
jatšowne spiwanje	
jatšowny wogėń	
jatšowne jaja pytaś	
jatšowna namša	
walkowanje	

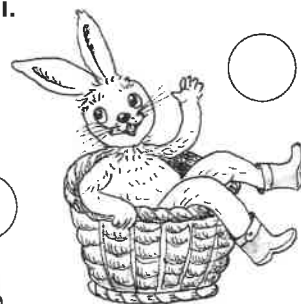
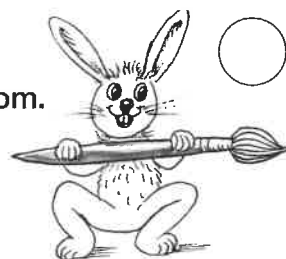

ŽŁ75 Jatšowne wuchace (1)

Pšecytaj sady! Pšipiš wobrazam pšawu licbu!

- (1) Kurjetko ma řednu micu.
- (2) W kórbiku laže pyšne jaja.
- (3) Wuchac ma w ruce kwětk.
- (4) Wuchac spi w tšawje.
- (5) Wuchac sejži w kórbiku.
- (6) Wuchac ma šćotku.
- (7) Wuchac šěgnjo karku z mólowańskim ředom.
- (8) Wuchac glěda na kwětki.
- (9) Wuchac jě marchwej.
- (10) Wuchac mólujo jatšowne jaja.
- (11) Wuchac njaso kipu z jatšownymi jajami.
- (12) Kokoš njaso kipu z běłymi jajami.

ŽŁ76 Jatšowne wuchace (2)

Pširěduj licby pšawje!

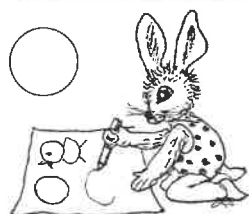
1
Wuchac Tom
kopjo balo.

5
Wuchac
Jirko jěžo z
awtom.

2
Mały wuchack
Jan grajka
z kacku.

3
Wuchac Tim
wupyšnijo
jatšowne jaja.

4
Wuchac
šěgnjo wjelike
jatšowne jajo.

6
How jo
wuchacowa
familija.

7
Wuchac Liza
terga rědny
strusk.

8
Mały wuchac
mólujo jatšowne
motiwy.

9
Wuchac Tina
pyta jatšowne
jaja.

10
Wuchacowy
starki pšedcytajo
žišam rědnu
bajku.

○

○

